

RAPORT

Evaluare anuală: 2023
Totalizator: 2020 - 2023

**Implementarea Planurilor Strategice ale
Comisiei Electorale Centrale și ale Centrului de
Instruire Continuă în Domeniul Electoral**

Promo-LEX
Promovarea democrației și a drepturilor omului

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Autoare: Mariana Dobrovolschi

Au contribuit: Nicolae Panfil, Mihaela Duca-Anghelici

Design grafic și machetare: Marina Bejenari

Asociația Promo-LEX

Str. Mitropolit Petru Movilă 23/13, Chișinău, Moldova

tel./fax: (+373 22) 45 00 24, 44 96 26

info@promolex.md

www.promolex.md

Promo-LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

SE DISTRIBUIE GRATUIT

Toate drepturile sunt protejate. Conținutul Raportului poate fi utilizat și reprodus în scopuri non-profit și fără acordul prealabil al Asociației Promo-LEX cu condiția indicării sursei de informație.

Raportul este realizat în cadrul Programului „Democrație, Transparență și Responsabilitate” finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Opiniile exprimate în cadrul Raportului „Implementarea planurilor strategice ale Comisiei Electorale Centrale și ale Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral. Retrospectiva anului 2022” aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorului.

Introducere	4
Metodologia de monitorizare	5
Rezumat	8
CAPITOL 1	
Implementarea în anul 2023 a Planului Strategic al Comisiei Electorale 2020–2023.....	13
Scopul 1: Prestarea impecabilă a serviciilor electorale în concordanță cu valorile fundamentale ale Comisiei Electorale Centrale	15
Scopul 2: Dezvoltarea punților de comunicare și cooperare cu actorii cheie în vederea consolidării democrației, îmbunătățirii practicii și legislației electorale și fortificării CEC drept autoritate credibilă pe plan național și internațional orientată spre beneficiari.....	25
Scopul 3: Dezvoltarea unei organizații eficiente cu o cultură pozitivă și clară	33
CAPITOL II	
Implementarea în anul 2023 a Planului Strategic al Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral pentru anii 2020–2023	38
Scopul 1: Prestarea serviciilor de instruire, educație civică și cercetare modernizate, continue și adaptate necesităților beneficiarilor	39
Scopul 2: Realizarea tuturor măsurilor interne necesare în vederea asigurării capacității CICDE de a realiza activitățile de instruire, educație civică și cercetare propuse	52
Scopul 3: Sporirea vizibilității instituției și stabilirea parteneriatelor strategice	56
CAPITOL III	
Nivelul de implementare a Planului Strategic al CEC pentru anii 2020–2023.....	62
CAPITOL IV	
Nivelul de implementare a Planului Strategic al CICDE pentru anii 2020–2023	66
Recomandări	70
Anexe	71
Abrevieri.....	89

INTRODUCERE

Asociația Promo-LEX este o organizație neguvernamentală, nonprofit și apolitică, care urmărește beneficiul public și își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația în vigoare a Republicii Moldova. Misiunea Asociației Promo-LEX este de a contribui la dezvoltarea democrației în Republica Moldova prin promovarea și apărarea drepturilor omului, monitorizarea proceselor democratice și consolidarea societății civile. În vederea implementării prevederilor statutare, în perioada iulie 2016 – martie 2025, Asociația Promo-LEX implementează Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, cu susținerea financiară a Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Activitatea este o continuare a eforturilor similare realizate în vederea evaluării nivelului de implementare a Planurilor strategice ale Comisiei Electorale Centrale (CEC) și ale Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral (CICDE) pentru anii 2016–2019. Considerăm că monitorizarea activității autorităților electorale de către organizațiile societății civile este una necesară și benefică în virtutea misiunii generale de îmbunătățire a calității proceselor electorale din Republica Moldova și de responsabilizare a actorilor implicați.

Scopul de bază al monitorizării activității CEC și a CICDE este evaluarea conformității activităților derulate cu prevederile strategiilor de dezvoltare ale autorităților respective, în vederea responsabilizării instituțiilor și a eficientizării procedurilor. Obiectivul general al proiectului este consolidarea responsabilității autorităților față de cetățeni și asigurarea unor alegeri corecte, reprezentative și competitive.

Raportul de monitorizare a implementării planurilor strategice ale CEC și CICDE este un raport alternativ cu periodicitate anuală, pentru perioada 1 ianuarie – 31 decembrie 2023. Prezentul raport este, de asemenea, un raport de totalizare. În prima parte a raportului sunt analizate 44 de sarcini din Planul strategic al CEC pentru anii 2020–2023, precum și 40 de sarcini din Planul strategic al CICDE pentru anii 2020–2023. În partea a doua se prezintă o totalizare a rezultatelor și restanțelor înregistrate de instituții la implementarea planurilor strategice pentru perioada 2020 – 2023.

Sursele de colectare a informațiilor pentru elaborarea prezentului raport de monitorizare au fost informațiile din rapoartele de activitate și cele tematice ale instituțiilor, răspunsurile la solicitările de informații, informațiile plasate pe paginile oficiale ale CEC și CICDE și alte surse informaționale (mass-media, rețele de socializare, pagini ale partenerilor instituționali) și interviurile cu reprezentanții CEC și CICDE.

METODOLOGIA DE MONITORIZARE

Raportul alternativ de monitorizare privind implementarea Planurilor strategice ale CEC și CICDE este elaborat ca rezultat al unui exercițiu independent de monitorizare a sarcinilor strategice scadente în anul 2023 și cele care poartă un caracter continuu (semestrial/ anual/ permanent). Studiul a implicat o combinație de metode calitative și cantitative, care au inclus: analiza documentelor, monitorizarea ședințelor CEC, solicitarea accesului la informație, analiza paginilor web oficiale și a rețelelor de socializare ale instituțiilor monitorizate și ale partenerilor, observațiile participative¹ și interviurile cu reprezentanții CEC și CICDE.

Analiza documentelor a fost folosită pentru a colecta și sistematiza informația în scopul stabilirii concordanței dintre acțiunile/sarcinile strategice planificate și realizarea efectivă a acestora, inclusiv a conformității acestora cu indicatorii stabiliți. Evaluatorul a utilizat următoarele documente/surse de informație:

- Planul strategic al CEC pentru anii 2020–2023;
- Planul strategic al CICDE pentru anii 2020–2023;
- Planul strategic al CEC pentru anii 2024–2026;
- Planul strategic al CICDE pentru anii 2024–2027;
- Planurile de acțiuni al CEC pentru anii 2020 - 2023, în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul strategic al CEC pentru anii 2020–2023;
- Planurile de activitate ale CICDE pe lângă CEC pentru anii 2020 - 2023;
- Planul de acțiuni pentru elaborarea și pilotarea sistemului informațional de vot prin internet;
- Planurile de achiziție pentru activitatea de bază a CEC, pentru anul 2023, 2024, versiunea II;
- Planul calendaristic modular de formare continuă al INJ;
- Planurile de instruire ale CICDE pentru alegerile locale generale din noiembrie 2023;
- Planul de educație civică și electorală al CICDE pentru anul 2023;
- Planul anual privind realizarea în cadrul CICDE a activităților de cercetare pentru anul 2023;
- Planul de formare inițială și continuă al CICDE pentru anul 2023;
- Concepția de comunicare a Comisiei Electorale Centrale pe anii 2020-2023;
- Raportul CEC asupra realizării activităților prevăzute în Planul strategic al instituției pentru anii 2020–2023;
- Raportul CICDE privind activitățile realizate pe parcursul anului 2023;
- Rapoartele tematice ale CICDE pentru anul 2023 (activitățile desfășurate în vederea pregătirii pentru alegerile locale generale din noiembrie 2023; realizarea activităților de cercetare; realizarea activităților de educație civică; realizarea activităților de formare inițială și continuă a beneficiarilor);
- Oferta educațională și meniul de programe ale CICDE;
- surse informaționale online (www.cec.md, www.cicde.md, rețelele sociale, mass-media etc.).

¹ Urmărirea în direct a evenimentelor publice, consemnarea reacțiilor, aprecierilor, impresiilor și interacțiunilor participanților.

Monitorizarea ședințelor CEC a fost realizată prin urmărirea online a ședințelor desfășurate și prin consultarea hotărârilor care au cuprins acțiuni aferente activităților strategice.

Solicitările de acces la informație au fost expediate pe adresa instituțiilor monitorizate în scopul obținerii detaliilor aferente anumitor activități. Contrar prevederilor Legii nr. 148/2024 privind accesul la informațiile de interes public, în ambele cazuri, răspunsul instituțiilor a parvenit cu depășirea termenului de 10 zile, fiind totodată și incomplet².

Interviurile au fost desfășurate cu reprezentanții instituțiilor monitorizate în vederea asigurării unei aprecieri obiective și corecte a activităților realizate pe parcursul anului 2023, precum și a unei evaluări calitative a gradului de implementare a planurilor strategice. De asemenea, discuțiile au avut drept scop identificarea progresului și a provocărilor întâmpinate de instituții în procesul de implementare a strategiilor de dezvoltare.

Raportul prezintă o analiză a efortului și a rezultatelor/restanțelor înregistrate de instituțiile vizate în implementarea planurilor strategice în anul 2023 și la finalul perioadei de implementare (2020 - 2023).

Documentul este realizat în baza unei metodologii axate atât pe indicatori cantitativi, cât și pe indicatori calitativi. Sub aspect cantitativ a fost realizată evaluarea statistică a gradului de executare a sarcinilor și atingerea indicatorilor de performanță stabiliți în planul strategic, iar în lipsa acestora - a indicatorilor de performanță stabiliți în planul de acțiuni/activitate. Sub aspect calitativ, a fost apreciat impactul activităților realizate integral asupra îndeplinirii obiectivului, procedurilor de organizare și desfășurare a alegerilor, instruirii actorilor electorali și promovării valorilor democrației participative.

Pentru aprecierea gradului de îndeplinire a sarcinilor desfășurate, evaluatorul a operat cu următoarele calificative:

- **realizat:** atribuit sarcinilor pentru care măsurile desfășurate de instituții au permis atingerea indicatorilor de performanță stabiliți;
- **nerealizat:** atribuit sarcinilor nerealizate și/sau sarcinilor a căror realizare nu a putut fi dovedită;
- **parțial realizat:** atribuit sarcinilor pentru care nu au fost atinși integral indicatorii de performanță; precum și sarcinilor pentru care s-au realizat acțiuni/activități dar nu au fost stabiliți indicatori de performanță concreți nici în planul strategic, nici în planul de acțiuni/activitate.

La atribuirea calificativului final au fost luate în considerare calificativele acordate anual în rapoartele precedente ale Asociației Promo-LEX. Aprecierea finală s-a bazat pe sarcina formulată în PS și indicatorul atribuit.

Evaluarea calitativă a fost efectuată doar pentru activitățile realizate integral și care pot fi supuse unei evaluări a impactului. Reținem că activitatea se consideră realizată integral doar în cazul executării tuturor sarcinilor aferente activității.

În context, Promo-LEX constată că unii indicatori din planurile strategice și cele de acțiuni/activitate ale instituțiilor monitorizate sunt formulate general. De asemenea indicatorii de performanță stabiliți permit să capteze mai degrabă schimbările cantitative (cifre) decât impactul și rezultatele calitative așteptate. Aprecierea impactului este un aspect foarte sensibil, ce necesită indicatori calitativi măsurabili care ar permite o astfel de evaluare.

2 Solicitățile Promo-LEX au fost adresate CICDE (7 mai 2024) și CEC (9 mai 2024). Răspunsul CICDE datează cu 30 mai 2024 iar al CEC cu 31 mai 2024.

Pentru evaluarea impactului a fost utilizată o grilă cu cinci calificative de apreciere, după cum urmează:

Calificativ	Semnificație
0 - lipsă de impact	Se constată o lipsă de impact asupra îndeplinirii obiectivului, îmbunătățirii calității procesului și procedurilor electorale, prestației electorale și a cadrului instituțional de activitate.
1 - impact redus	Se constată un impact redus și schimbări ne semnificative asupra îndeplinirii obiectivului, îmbunătățirii calității procesului și procedurilor electorale, prestației electorale și a cadrului instituțional de activitate.
2 - impact mediu	Se constată anumite schimbări cu efecte, dar care nu au produs schimbări semnificative asupra îndeplinirii obiectivului, îmbunătățirii calității procesului și procedurilor electorale, prestației electorale și a cadrului instituțional de activitate.
3 - impact major	Se constată schimbări pozitive semnificative, care au susținut îndeplinirea obiectivului și au produs schimbări importante asupra îndeplinirii obiectivului, îmbunătățirii calității procesului și procedurilor electorale, prestației electorale și a cadrului instituțional de activitate.
nu a fost posibilă evaluarea	Lipsa activităților executate integral; activitate executată integral, dar al cărei impact va putea fi evaluat doar în timp; indicatorii de performanță atribuiți nu sunt măsurabili astfel încât să permită captarea schimbărilor calitative.

REZUMAT

Raportul prezintă rezultatele analizei a 44 de sarcini din Planul strategic al CEC și 40 de sarcini din Planul strategic al CICDE – planificate pentru anul 2023. De asemenea, prezintă o totalizare a rezultatelor și restanțelor înregistrate de instituții la implementarea planurilor strategice pentru perioada 2020 – 2023.

Cu referire la sarcinile planificate de CEC pentru anul 2023.

Autoritatea electorală și-a asumat realizarea a 44 de sarcini aferente unui număr de 20 de activități strategice. În opinia Promo-LEX, CEC a reușit să realizeze doar 36% (16 din 44) din totalul sarcinilor planificate, parțial au fost executate 34% (15 din 44) din sarcini, iar în cazul a 30% (13 din 44) din sarcini, acestea au rămas nerealizate. O evaluare calitativă a fost posibilă doar pentru două activități strategice executate integral. În opinia Asociației o activitate a produs un impact major, iar una- un impact mediu.

Gradul de atingere a scopurilor trasate (a se vedea Anexa nr. 1)

Scopul nr. 1 urmărește prestarea impecabilă a serviciilor electorale în concordanță cu valorile fundamentale ale Comisiei Electorale Centrale. Este scopul cu cele mai multe sarcini planificate și, totodată, nerealizate la finele anului 2023. Astfel, din cele 21 de sarcini, în opinia Asociației Promo-LEX, șase (28,5%) sarcini au fost realizate, șase (28,5%) – realizate parțial, iar nouă (43%) sarcini au rămas nerealizate. Subliniem că, doar în șapte cazuri (33%) sarcinile au fost preluate în totalitate (exact) în planul de acțiuni pentru anul 2023.

Potrivit evaluărilor Promo-LEX, cel mai înalt grad de realizare în cadrul scopului nr. 1 ar putea fi atribuit activităților strategice care au vizat automatizarea secțiilor de votare și descurajarea comportamentului potențial fraudulos (75% fiecare), și fortificarea capacităților CEC de monitorizare și control al finanțării politice (50%).

Printre **realizări** în procesul de atingere a scopului menționăm modificarea cadrului normativ în domeniu și a celui conex; exercitarea atribuției de supraveghere și control al finanțării activității partidelor politice și a campaniilor electorale; reînnoirea în proporție de 50% a echipamentului tehnic destinat organelor electorale inferioare; creșterea de patru ori a numărului de înregistrări prealabile, comparativ cu 2019.

Restanțele care, în opinia Asociației, au afectat atingerea scopului stabilit sunt (ne)publicarea în format deschis a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale; funcționalitatea deficitară a SSI „Control financiar”; lipsa soft-ului profilul electoral al alegătorului, a aplicației dedicate depozitului de date statistice și a modului de gestionare a contestațiilor electorale; mediatizarea îngustă a componentei de digitalizare (doar votul electronic); (ne) pilotarea sistemelor și a tehnologiilor care ar spori accesul la procesul electoral; caracterul sporadic al comunicării și conlucrării CEC cu diaspora și alegătorii din stânga Nistrului.

Evaluarea calitativă nu a fost posibilă, întrucât către sfârșitul anului 2023 CEC nu a realizat integral nici o activitate din cele șapte.

Scopul nr. 2 urmărește dezvoltarea punților de comunicare și cooperare cu actorii-cheie în vederea consolidării democrației, îmbunătățirii practicii și legislației electorale și fortificării CEC drept autoritate credibilă pe plan național și internațional, orientată spre beneficiari. Este scopul cu cele mai multe sarcini realizate. În opinia Asociației Promo-LEX, opt (50%) sarcini au fost realizate, șase (38%) sarcini – realizate parțial, iar două (12%) sarcini au rămas neexecutate.

Subliniem că, doar în cinci cazuri (31%) sarcinile au fost preluate în totalitate (exact) în planul de acțiuni pentru anul 2023. În alte șase cazuri (38%) sarcinile nu se regăsesc în planul de acțiuni.

Cel mai înalt grad de realizare în cadrul scopului nr. 2 ar putea fi atribuit activităților strategice ce au vizat promovarea jurnalismului electoral, promovarea Asociației WEM International, cooperarea constantă cu alte instituții ale statului.

Printre **realizări** în procesul de atingere a scopului menționăm specializarea judecătorilor, procurorilor, ofițerilor de urmărire penală și a jurnaliștilor în domeniul electoral; crearea parteneriatului cu Consiliul Audiovizualului cu scopul promovării pluralismului politic în mass-media; educarea alegătorilor prin intermediul campaniilor de informare; conjugarea eforturilor cu organizațiile societății civile în vederea realizării agendei; participarea la evenimentele regionale și internaționale.

Restanțe care, în opinia Asociației, au afectat atingerea scopului stabilit sunt lipsa unor activități comune cu Consiliul pentru Egalitate în condițiile unui scrutin național; pentru furnizorii de servicii media în vederea promovării pluralismului politic în mass-media; nu s-a reușit mărirea ponderii secțiilor de votare accesibile, precum și majorarea surselor financiare atrase din exterior.

O evaluare calitativă a fost posibilă pentru două activități realizate integral. În opinia Promo-LEX extinderea parteneriatelor cu societatea civilă a produs un impact major, iar participarea activă în cadrul asociațiilor electorale regionale și internaționale – un impact mediu.

Scopul nr. 3 urmărește dezvoltarea unei organizații eficiente cu o cultură pozitivă și clară. În opinia Promo-LEX, două (28%) sarcini au fost realizate, trei (44%) sarcini – realizate parțial, iar două (28%) au rămas nerealizate. Și pentru acest scop, subliniem transpunerea lacunară a sarcinilor din planul strategic în planul de acțiuni: doar două sarcini au fost preluate în totalitate în planul anual de acțiuni, în același timp altele două nu se regăsesc în PA.

Potrivit evaluărilor Promo-LEX, cel mai înalt grad de realizare în cadrul scopului nr. 3 poate fi atribuit activităților strategice ce au vizat permanentizarea organelor electorale și recrutarea președinților CECE II.

Printre **realizări** în procesul de atingere a scopului menționăm instruirea continuă a funcționarilor CEC; elaborarea și aprobarea parcursului de carieră al funcționarului electoral; permanentizarea CECE II și numirea, în bază de concurs, a președinților; asigurarea satisfacției angajaților privind condițiile de muncă (82%).

Restanțe care, în opinia Asociației, au afectat atingerea scopului stabilit sunt lipsa unor rezultate palpabile în vederea creșterii coeziunii echipei; lipsa unei strategii de comunicare internă

Evaluarea calitativă nu a fost posibilă, întrucât către sfârșitul anului 2023 CEC nu a realizat integral nici o activitate din cele cinci.

Cu referire la nivelul de implementare al întregului plan strategic al CEC.

În opinia Asociației Promo-LEX, la finalul perioadei de implementare a PS, Comisia Electorală Centrală a înregistrat următoarele rezultate: 39 (42%) din totalul de 94 de sarcini planificate – au fost realizate; 34 (36%) – realizate parțial, iar 21 (22%) – nerealizate. În raport cu cele 27 de activități strategice planificate, 6 (22%) au fost realizate, 19 (70%) – realizate parțial, iar 2 (8%) – nerealizate.

Cele mai bune rezultate (54% realizate) au fost înregistrate pentru scopul nr. 2 ce a presupus dezvoltarea punților de comunicare și cooperare cu actorii cheie în vederea consolidării democrației, îmbunătățirii practicii și legislației electorale și fortificării CEC drept autoritate credibilă pe plan național și internațional orientată către beneficiari. La polul opus, cele mai slabe rezultate (40% nerealizate) au fost înregistrate pentru scopul nr. 1 ce a presupus prestarea impecabilă a serviciilor electorale în concordanță cu valorile fundamentale ale Comisiei Electorale Centrale.

Scopul nr. 1. Cel mai înalt grad de realizare în cadrul scopului ar putea fi atribuit activităților strategice care au vizat automatizarea secțiilor de votare și fortificarea capacităților CEC de monitorizare și control al finanțării politice (75% fiecare), urmate de descurajarea comportamentului potențial fraudulos (70%). La polul opus, cel mai redus grad de realizare în cadrul scopului ar putea fi atribuit activității care a presupus elaborarea modulului „Profil electoral al alegătorului” (0%).

Printre principalele **realizări** aferente scopului evidențiem: optimizarea proceselor și reducerea volumelor de muncă, atât a CEC cât și a organelor electorale inferioare; crearea și asigurarea funcționalității Direcției monitorizare și control financiar; stabilirea răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale.

Restanțe au fost remarcate pentru exploatarea echipamentelor menite să sporească accesul la procesul electoral; publicarea în format deschis a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale; elaborarea modulelor: contestații electorale și profilul electoral al alegătorului.

Scopul nr. 2. Cel mai înalt grad de realizare în cadrul scopului ar putea fi atribuit activităților strategice care au vizat colaborarea pro activă cu legislativul; extinderea parteneriatelor cu societatea civilă; participarea activă în cadrul asociațiilor electorale regionale și internaționale (100% fiecare), urmate de promovarea jurnalismului electoral (87%). La polul opus, cel mai redus grad de realizare în cadrul scopului ar putea fi atribuit activităților care au presupus consolidarea dialogului cu partidele politice; conlucrarea pe domenii cu partenerii de dezvoltare; dezvoltarea Asociației WEM Internațional (50%).

Printre principalele **realizări** aferente scopului evidențiem: modificarea legislației electorale și a cadrului conex; certificarea funcționarilor electorali și permanentizarea celor teritoriali; specializarea magistraților, procurorilor, ofițerilor de urmărire penală și a jurnaliștilor în domeniul electoral.

Restanțe au fost remarcate pentru majorarea cu 5% a ponderii secțiilor de votare accesibile; diversificarea parteneriatelor și atragerea fondurilor pentru diferite domenii strategice; cooperarea cu Consiliul pentru Egalitate privind incluziunea electorală.

Scopul nr. 3. Cel mai înalt grad de realizare în cadrul scopului ar putea fi atribuit activităților strategice care au vizat realizarea auditului personalului; radiografierea parteneriatului existent între CEC și CICDE; recrutarea membrilor CECE de la politic la profesionist (100% fiecare), urmate de crearea unei culturi a instruirii continue pe parcursul întregii activități, încurajarea preluării bunelor practici și schimbului de experiență neformale în rândul membrilor și angajaților CEC (87%). La polul opus, cel mai redus grad de realizare în cadrul scopului ar putea fi atribuit activității care a presupus fortificarea serviciului de audit intern (0%).

Printre principalele **realizări** aferente scopului evidențiem: permanentizarea organelor electorale de nivelul II; asigurarea posibilităților de instruire și dezvoltare profesională a funcționarilor CEC; auditarea personalului și asigurarea condițiilor de muncă corespunzătoare necesităților acestora.

Restanțe au fost remarcate pentru eliminarea suprapunerilor în activitatea CEC și CICDE, elaborarea strategiei de comunicare internă; implementarea măsurilor care ar crește coeziunea angajaților și ar dezvolta sinergia internă.

Cu referire la sarcinile planificate de CICDE pentru anul 2023.

Instituția și-a asumat realizarea a 40 de sarcini aferente unui număr de 16 activități strategice. În opinia Promo-LEX, CICDE a reușit să realizeze 88% (35 din 40) din totalul sarcinilor planificate, parțial au fost executate 7% (3 din 40) din sarcini, iar în cazul a 5% (2 din 40) din sarcini, acestea au rămas nerealizate. O evaluare calitativă a fost posibilă pentru 13 activități strategice executate integral. În opinia Asociației șase activități au produs un impact major, iar șapte - un impact mediu.

Gradul de atingere a scopurilor trasate (a se vedea Anexa nr. 2)

Scopul nr. 1 urmărește prestarea serviciilor de instruire, educație civică și cercetare modernizate, continue și adaptate necesităților beneficiarilor. Este scopul cu cele mai multe sarcini planificate și, restanțier la capitolul realizare. Astfel, din cele 24 de sarcini, în opinia Asociației Promo-LEX, 19 (79%) sarcini au fost realizate, trei (13%) – realizate parțial, iar două (8%) sarcini au rămas nerealizate.

Potrivit evaluărilor Promo-LEX, opt din zece activități strategice au fost realizate în totalitate. Pentru alte două activități gradul de realizare a constituit 83%, și respectiv 75%.

Printre principalele **realizări** aferente scopului evidențiem: organizarea și desfășurarea a 432 de activități de instruire și educație civică și electorală; majorarea de trei ori a numărului de vizitatori ai paginii web; asigurarea unui grad înalt de satisfacție a beneficiarilor față de calitatea activităților desfășurate (90%). **Restanțe** au fost remarcate la capitolul acreditării cursurilor de instruire.

O evaluare calitativă a fost posibilă pentru șapte activități realizate integral. În opinia Promo-LEX trei au produs un impact major, iar patru – un impact mediu.

Scopul nr. 2 urmărește realizarea tuturor măsurilor interne necesare în vederea asigurării capacității CICDE de a realiza activitățile de instruire, educație civică și cercetare propuse. Este scopul cu cele mai puține sarcini planificate, realizate în proporție de 100%.

Printre principalele **realizări** aferente scopului evidențiem: prestarea serviciilor contra cost; diversificarea parteneriatelor și atragerea surselor financiare din exterior. **Restanțe** au fost observate față de capacitatea de menținere a formatorilor cu experiență. **Calitativ**, o activitate a produs un impact major, iar una – un impact mediu.

Scopul nr. 3 urmărește sporirea vizibilității instituției și stabilirea parteneriatelor strategice. Cele nouă sarcini planificate au fost realizate în proporție de 100%.

Printre principalele **realizări** aferente scopului evidențiem: promovarea integrării educației electorale în educația formală; consolidarea parteneriatelor și realizarea activităților în colaborare cu partenerii de dezvoltare; promovarea activă a activității și imaginii instituției.

O evaluare calitativă a fost posibilă pentru patru activități realizate integral. În opinia Promo-LEX trei au produs un impact major, iar una – un impact mediu.

Cu referire la nivelul de implementare al întregului plan strategic al CICDE.

În opinia Asociației Promo-LEX, la finalul perioadei de implementare a PS, Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral a înregistrat următoarele rezultate: 62 (91%) din totalul de 68 de sarcini planificate – au fost realizate; 5 (8%) – realizate parțial, iar una (1%) – nerealizată. În raport cu cele 21 de activități strategice planificate, 17 (81%) au fost realizate, iar 4 (19%) – realizate parțial.

Cele mai bune rezultate (100% realizate) au fost înregistrate pentru scopul nr. 2 ce a presupus realizarea tuturor măsurilor interne necesare în vederea asigurării capacității CICDE de a realiza activitățile de instruire, educație civică și cercetare propuse. La polul opus, rezultate mai slabe (86% nerealizate) au fost înregistrate pentru scopul nr. 1 ce a presupus prestarea serviciilor de instruire, educație civică și cercetare modernizate, continue și adaptate necesităților beneficiarilor.

Scopul nr. 1. Șapte din zece activități strategice au fost realizate în proporție de 100%. Gradul de realizare pentru celelalte trei a constituit 88%, 83% și 75%. Cel mai redus grad de realizare în cadrul scopului ar putea fi atribuit activității care a presupus instruirea continuă a potențialilor funcționari electorali precum și a celor desemnați în componența organelor electorale.

Printre principalele **realizări** aferente scopului evidențiem: diversificarea gamei de activități și a bazinului de beneficiari; integrarea educației electorale în educația formală (pilotarea cursurilor în instituțiile preuniversitare și universitare); modernizarea platformei de instruire la distanță și a paginii web CICDE; majorarea de aproape 4 ori a numărului de vizitatori ai paginii web.

Restanțe au fost remarcate pentru acreditarea cursurilor de instruire; includerea cursurilor CICDE în programul de formare a funcționarilor publici; instruirea funcționarilor electorali și altor subiecți interesați, preponderent, pe platforma de instruire la distanță; rezultate palpabile urmarea efortului de promovare a activităților de instruire și educație civică.

Scopul nr. 2. Cele patru activități strategice au fost realizate în proporție de 100%. Printre principalele **realizări** aferente scopului evidențiem: majorarea efectivului limită al instituției și sporirea nivelului satisfacției financiare a angajaților; elaborarea cadrului normativ instituțional; certificarea funcționarilor electorali; atragerea fondurilor externe.

Scopul nr. 3. Cinci din șase activități strategice au fost realizate deplin. Cel mai redus grad de realizare în cadrul scopului ar putea fi atribuit activității care a presupus eficientizarea modului de colaborare interinstituțională (CEC și CICDE) în realizarea sarcinilor strategice.

Printre principalele **realizări** aferente scopului evidențiem: modernizarea și dezvoltarea serviciilor oferite; promovarea instituției, a activității și a produselor prin participarea la emisiuni TV/radio și evenimente organizate de instituții naționale și internaționale; afirmarea CICDE drept centru de referință în regiune și resursă valoroasă pentru alte instituții omoloage. **Restanțe** au fost remarcate pentru eliminarea suprapunerilor în activitatea CEC și CICDE și eficientizarea colaborării interinstituționale.

CAPITOL 1

IMPLEMENTAREA ÎN ANUL 2023 A PLANULUI STRATEGIC AL COMISIEI ELECTORALE CENTRALE PENTRU ANII 2020-2023

La 2 martie 2023, prin hotărârea CEC nr. 942, autoritatea electorală și-a modificat Planul strategic fiind ajustați unii indicatori de performanță (13), unele sarcini (7), unele termene limită (5), situația finală (4), responsabilii de implementare (1)³. Asociația Promo-LEX salută faptul că, deși la finalul perioadei de implementare, instituția a făcut uz de dreptul său de a interveni cu modificări la plan.

Urmare a modificărilor operate, pentru anul 2023 CEC și-a planificat 44 de sarcini – parte a 20 de activități strategice. În conformitate cu prevederile planului strategic, evaluarea planului și a efortului instituției de implementare a acestuia se face în baza indicatorilor de performanță stabiliți⁴. În conformitate cu metodologia Promo-LEX de monitorizare, în lipsa unor indicatori de performanță clari și concreți stabiliți în planul strategic, evaluatorul va aprecia atingerea indicatorilor de performanță stabiliți în planul de activitate al instituției pentru anul 2023.

În cadrul interviului desfășurat cu conducerea și echipa instituției, intervievații au semnalat următoarele provocări/dificultăți care au influențat buna implementare a planului:

- » modificarea legislației electorale și a cadrului conex;
- » organizarea și desfășurarea scrutinului electoral în baza noilor prevederi și proceduri electorale;
- » achiziționarea, în mod centralizat, a rechizitelor de birou pentru organele electorale inferioare, în condițiile numărului de personal limitat în Serviciul achiziții publice și logistică;
- » asigurarea funcționalității Direcției supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale (DSCFPPE);
- » identificarea companiilor care să proiecteze și să dezvolte aplicații software;
- » apariția noilor solicitări pe componenta de modificare a sistemelor IT și oferirea de soluții tehnologice;
- » asumarea și implementarea planului strategic elaborat și aprobat de precedenta componență a CEC;
- » existența în planul strategic a unor activități, realizarea cărora nu țin de competența instituției (ex. accesibilizarea secțiilor de votare; integrarea registrelor);
- » volumul mare de lucru și activitatea intensă a instituției în afara planului strategic;
- » formularea vagă, a unor obiective/sarcini și lipsa unor indicatori măsurabili cantitativ cât și calitativ etc.

În conformitate cu prevederile capitolului VI din planul strategic, raportarea anuală asupra modului de implementare a planurilor de activitate elaborate în baza PS va servi drept dovadă a progresului înregistrat în atingerea obiectivelor stabilite în strategia de dezvoltare.

La 16 aprilie 2024, prin hotărârea nr. 2448 CEC a aprobat Raportul asupra realizării activităților prevăzute în PS pentru anii 2020 – 2023⁵. Diferit de anii precedenți, când instituția aproba un raport anual, Raportul aprobat în 2024 este unul cumulativ, în mare parte, atestându-se o lipsă a informației publice privind gradul de realizare a acțiunilor incluse în PS.

3 [Hotărârea](#) CEC nr. 942 din 2 martie 2023.

4 Planul strategic al Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral pentru anii 2020 – 2023, p. 6.

5 [Hotărârea](#) CEC nr. 2448 din 16 aprilie 2024.

Scopul 1: Prestarea impecabilă a serviciilor electorale în concordanță cu valorile fundamentale ale Comisiei Electorale Centrale

Obiectivele urmărite de Comisie care să conducă la realizarea scopului propus sunt:

- dezvoltarea serviciilor accesibile, securizate și inovative;
- sporirea integrității și credibilității procesului electoral prin prevenire, monitorizare și control;
- micșorarea distanței dintre alegător și organele electorale prin creșterea transparenței informației electorale.

Activitățile strategice planificate în vederea atingerii obiectivelor trasate sunt: automatizarea secțiilor de votare; perfecționarea SIASA; sporirea incluziunii electorale; fortificarea capacităților CEC de monitorizare și control al finanțării politice; descurajarea comportamentului potențial fraudulos; elaborarea modului „Profilul electoral al alegătorului”; dezvoltarea serviciilor de statistică electorală. Acestea (7) includ la rândul lor 21 de sarcini.

Constatări aferente scopului nr. 1:

Privind indicatorii stabiliți

- **Doar șapte sarcini** (33%) au fost preluate în totalitate (exact) în planul de acțiuni pentru 2023;
- **În cazul a șapte sarcini** (33%) indicatorii stabiliți în planul strategic/de acțiuni al instituției sunt formulați general și nu sunt măsurabili;
- Deși unele sarcini au fost excluse/modificate, indicatorii de performanță ale acestora nu au fost ajustați corespunzător;
- **În cazul a șase sarcini** (29%) indicatorii stabiliți de instituție în planul său strategic diferă de cei stabiliți, ulterior, în planul de acțiuni și raportul instituției;
- **În cazul a șapte sarcini** (33%) acestea nu se regăsesc în planul de acțiuni (6) sau nu a fost stabilit un indicator de performanță în planul strategic (1);
- Indicatorii stabiliți permit mai degrabă evaluarea cantitativă a sarcinilor decât evaluarea calitativă - impactul.

Privind gradul de realizare a sarcinilor

- Este scopul cu cele mai multe sarcini nerealizate la finele anului de referință (43%);
- Din cele 21 de sarcini planificate, șase (28,5%) - au fost realizate; șase (28,5%) - realizate parțial; iar nouă (43%) - nerealizate;
- O evaluare calitativă nu a fost posibilă, deoarece nici o activitate nu a fost realizată integral.

Privind rezultatele atinse în realizarea scopului

- 50% din echipamentul tehnic destinat organelor electorale inferioare a fost reînnoit;
- Odată cu aprobarea noului Cod electoral, a fost revizuită legislația conexasă și au fost stabilite sancțiuni disuasive pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale (Legea nr. 336/2022);
- CEC și-a unit efortul cu 8 organizații ale societății civile în vederea implementării unor standarde și bune practici în domeniul asigurării drepturilor electorale și incluziunii în procesele electorale a alegătorilor cu dizabilități și altor categorii de persoane cu nevoi speciale.

Privind restanțele în realizarea scopului

- Deși a rămas o activitate anuală, comunicarea și conlucrarea CEC atât cu diaspora, cât și cu alegătorii din stânga Nistrului are un caracter sporadic, rezumându-se la perioadele electorale, și mai puțin la perioadele inter-electorale;

- La o distanță de 4,5 ani de la lansarea SSI „Control Financiar” instrumentul rămâne, în continuare, neprietenos pentru utilizare atât subiecților interesați, cât și partidelor politice – utilizatorii principali ai acestuia;
- Chiar dacă a fost ajustat termenul limită de realizare, unele sarcini (ex. integrarea Registrului de Stat al Alegătorilor cu Registrul de Stat al Adreselor; crearea modulului de gestionare a contestațiilor) nu au fost realizate nici către finele anului 2023;
- Și în acest an, pentru categoriile de persoane cu risc de excludere nu a fost efectuată o analiză, deși CEC deține informații despre numărul persoanelor cu necesități speciale.

Activitatea – Automatizarea secțiilor de votare

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina – Actualizarea modulului „E-Day” pentru automatizarea unor procese BESV

→ *Indicator de performanță (PS) și (PA): soft actualizat; pilotarea modulului*

Amintim că în anul 2022 a fost contractat un consilier strategic național specializat în domeniul sistemelor IT care a elaborat Termenii de Referință pentru actualizarea modulului „E-Day”. Potrivit reprezentanților instituției, pe parcursul anului 2023, a fost definitivat caietul de sarcini (lista de îmbunătățiri) și contractată compania care, începând cu sfârșitul anului 2023, dezvoltă modulul. Astfel, instituția a menționat următoarele ajustări/îmbunătățiri: afișarea pe interfața operatorilor din secția de votare (SV) a (im)posibilității alegătorului de a-și exercita dreptul la vot în cadrul alegerilor locale generale (ALG) în conformitate cu art. 160, alin. (2) din Codul electoral⁶; prezentarea într-o nouă formă a datelor privind alegătorii care au participat la ALG, pe categorii de vârstă.

Constatăm că la sfârșitul anului 2023 actualizarea modulului E-Day abia începuse, fiind continuată și în anul 2024. Raportat la indicatorul de performanță stabilit, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată parțial**.

Potrivit reprezentanților CEC, modulul E-Day îndeplinește următoarele funcții: evidența prezenței la vot a alegătorilor; prevenirea votului multiplu și afișarea rezultatelor preliminare. Actualizarea modulului este o activitate continuă, iar necesitatea de ajustare și îmbunătățire a acestuia este resimțită, inclusiv, la fiecare modificare a cadrului normativ în domeniu.

Printre îmbunătățirile ce urmează a fi aduse modulului conform caietului de sarcini, enumerate de reprezentantul CEC, sunt: listele electorale electronice pentru birourile electorale ale secțiilor de votare (BESV) constituite în afara țării, semnătura olografă electronică pentru alegătorii din diasporă, raportarea în format electronic a activității organelor electorale constituite în afara țării.

Sarcina - Reînnoirea echipamentului tehnic deținut de CEC, destinat organelor electorale inferioare

→ *Indicator de performanță (PS): caiet de sarcini elaborat*

→ *Indicator de performanță (PA): caiet de sarcini elaborat pentru achiziționarea a 2.300 de laptopuri; procedură de achiziționare a echipamentului tehnic desfășurată*

Potrivit reprezentanților CEC reînnoirea echipamentului tehnic a fost imperativă, deoarece actualizările de software nu puteau fi operate pe calculatoarele cu o arhitectură învechită. Conform paginii web a instituției, la 15 martie 2023, a fost publicat anunțul de participare la procedura de achiziție prin licitație deschisă a 2.300 de computere portabile. Datele despre achiziție sunt

⁶ Art. 160, alin. (2) - termenul înregistrării domiciliului sau reședinței temporare nu poate fi mai mic de 3 luni până la data primului tur de scrutin.

publice, inclusiv, pe portalul public MTender.⁷ Informațiile reflectate în raportul de activitate atestă achiziționarea laptopurilor pentru scrutinul electoral din toamna anului 2023. Menționăm că la data elaborării prezentului raport (iunie 2024), pagina web a instituției nu cuprinde Raportul privind nivelul de realizare a planurilor de achiziție publică pentru anul 2023.

În altă ordine de idei, au fost verificate aproximativ 2.100 de camere video, verificate calculatoarele din stocul deținut de instituție și reparate calculatoarele defecte, reinstalate și reconfigurate softurile menite să asigure securitatea sistemului, pre-configurate conexiunile la internet în toate SV, iar infrastructura CEC a fost interconectată cu resursele Serviciului Tehnologia Informației și Securitatea Cibernetică (STISC). Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Activitatea – Perfecționarea SIASA

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina – Definitivarea și lansarea Registrului funcționarilor electorali (versiunea 2.0)

- Indicator de performanță (PS): registrul funcționarilor electorali (RFE) funcțional
- Indicator de performanță (PA): caiet de sarcini privind ajustarea RFE elaborat și prezentat în termen; soft ajustat

RFE este parte integrantă a SIAS „Alegeri” și este destinat automatizării proceselor de evidență a datelor despre funcționarii electorali, din rândul cărora sunt confirmați, după caz, în calitate de membri ai organelor electorale inferioare și în aparatele organelor electorale inferioare. Proprietar al RFE este statul, iar posesor și deținător al RFE este Comisia⁸.

Potrivit reprezentantului CEC, pe parcursul anului 2023, acțiuni în vederea ajustării modulului RFE nu au fost întreprinse. Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **nerealizată**.

Sarcina – Integrarea și implementarea Registrului de Stat al Alegătorilor cu Registrul de Stat al Adreselor

- Indicator de performanță (PS): nivelul de funcționalitate al registrelor integrate
- Indicator de performanță (PA): sarcina nu se regăsește în planul de acțiuni

Registrul de stat al alegătorilor este un sistem informațional unic integrat de evidență a alegătorilor, destinat colectării, stocării, actualizării și analizei informației referitoare la cetățenii Republicii Moldova care au atins vârsta ce le dă dreptul de a-și exercita dreptul de vot. Proprietar al Registrului este statul; posesor al Registrului este CEC⁹.

Registrul de stat al adreselor este un sistem informațional a cărui misiune este de a acumula într-un singur loc, de a administra și de a publica informația despre adresele tuturor bunurilor imobile. Conform art. 18 din Legea nr. 151/2017 cu privire la sistemul de adrese, proprietar al Registrului este statul; posesor al Registrului este autoritatea administrativă centrală în domeniul cadastrului bunurilor imobile (Instituția Publică „Cadastrul Bunurilor Imobile”); deținător al Registrului este instituția abilitată cu funcții de implementare a politicii statului în domeniul cadastrului bunurilor imobile (Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru)¹⁰.

Potrivit reprezentantului Agenției Geodezie, Cartografie și Cadastru, la moment, acesta este completat în proporție de 87%, iar odată definitivat sistemul va deveni singura sursă publică de

7 [Achiziția](#) computerelor portabile.

8 Regulamentul privind Registrul funcționarilor electorali.

9 [Regulamentul](#) cu privire la Registrul de stat al alegătorilor.

10 [Legea](#) nr. 151 din 2017 cu privire la sistemul de adrese.

informații veridice pentru toate adresele înregistrate în Republica Moldova, iar datele sale vor fi utilizate de diverse servicii și instituții de stat. Integrarea Registrului de stat al alegătorilor cu cel al adreselor ar asigura calitatea și veridicitatea listelor electorale prin actualizarea continuă a datelor.

Potrivit reprezentanților CEC și a Agenției Geodezie, Cartografie și Cadastru, în anul 2023 oarecare acțiuni la acest aspect nu au fost întreprinse. În context, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **nerealizată**.

Sarcina – Analiza funcționalităților oferite de modulul „Verificarea Listelor de Subscripție” și ajustarea acestuia

→ *Indicator de performanță (PS): modul ajustat*

→ *Indicator de performanță (PA): soft elaborat; soft pilotat*

Potrivit reprezentantului CEC, în anul 2023, în cadrul instituției a fost realizată o analiză a funcționalităților modulului „Verificarea Listelor de Subscripție” în care s-a atestat că arhitectura acestuia este depășită.

Astfel, s-a decis dezvoltarea unui sistem nou care să corespundă, inclusiv, noilor prevederi ale Codului electoral (art. 65, alin. 11¹¹). În context au fost elaborați Termenii de referință și dezvoltat subsistemul informatic „Lista de Subscripție Electronică” - o componentă a SIASA. Potrivit reprezentanților instituției, către sfârșitul anului 2023, subsistemul informatic era dezvoltat în proporție de 60%. În semestrul I 2024, proporția a crescut până la 90% iar funcționalitățile acestuia au fost testate pe intern de către direcțiile DMA și DTIGLE. Menționăm că softul/modulul nu a fost pilotat în cadrul vreunui scrutin.

În lumina celor expuse și raportat la indicatorul de performanță stabilit, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată parțial**.

Sarcina – Dezvoltarea sistemului „Votarea prin Internet”

→ *Indicator de performanță (PS): caiet de sarcini privind votarea prin internet elaborat; votarea prin internet pilotată*

→ *Indicator de performanță (PA): caiet de sarcini privind votarea prin internet elaborat; soft elaborat*

În conformitate cu planul de acțiuni pentru elaborarea și pilotarea sistemului informațional de vot prin internet, instituția a elaborat, consultat și prezentat public în 2023 caietul de sarcini¹². Potrivit instituției¹³ procedura de achiziții include contractarea companiei/companiilor dezvoltatoare de soft și procurarea echipamentului necesar, ceea ce necesită o perioadă mai lungă de analiză și realizare. Din acest considerent, potrivit conducerii CEC, la moment, dezvoltarea sistemului de vot prin internet a fost pusă pe pauză, efortul fiind concentrat pe votarea prin corespondență ca metodă alternativă de vot. Amintim că la 26 aprilie 2024 a fost aprobată Legea nr. 109 privind implementarea parțială a votului prin corespondență.¹⁴ Menționăm că elaborarea și pilotarea metodelor alternative de vot este obiectul achiziției planificate pentru anul 2024¹⁵. Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată parțial**.

11 Art. 65, alin. (11) - un alegător poate susține, prin semnătură, mai mulți candidați, inclusiv pentru mai multe funcții electivă, însă nu poate susține același candidat, prin semnătură, de două și mai multe ori.

12 [Caietul de sarcini](#) pentru elaborarea Sistemului Informațional e-Votare.

13 [Hotărârea](#) CEC nr. 1094 despre mersul realizării planului de acțiuni aprobat prin hotărârea CEC nr. 725/2022 „Cu privire la crearea Grupului interinstituțional de lucru pentru elaborarea și pilotarea Sistemului Informațional de Vot prin Internet”.

14 [Legea nr. 109/2024](#) privind implementarea parțială a votului prin corespondență.

15 [Planul de achiziție](#) pentru activitatea de bază a CEC, pentru anul 2024, versiunea II.

Sarcina – Crearea modului de gestionare a contestațiilor electorale

- *Indicator de performanță (PS): modul elaborat, nivelul de funcționalitate și utilizare a modului*
- *Indicator de performanță (PA): contractarea serviciilor de elaborare/creare a softului; testarea funcționalităților modului creat și elaborarea Ghidului de utilizare*

Amintim că în anul 2022, cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD Moldova), au fost elaborați „Termenii de referință” necesari dezvoltării subsistemului informatic „Contestații electorale”. Modificarea legislației electorale a impus necesitatea revizuirii documentului, astfel încât conținutul acestuia să corespundă noilor prevederi legale. Așadar, în perioada de referință, cu suportul PNUD, documentul a fost revizuit și ajustat. Potrivit raportului de activitate al instituției, activitatea pe acest segment va continua și în următorii ani, cu acțiuni privind elaborarea softului, implementarea și mentenanța acestuia. Raportându-ne la indicatorii de performanță stabiliți Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **nerealizată**.

Sarcina – Elaborarea Planului de comunicare/promovare pe componenta de digitalizare

- *Indicator de performanță (PS) și (PA): cel puțin 3 activități de informare/comunicare desfășurate*

În baza informațiilor oferite de instituție constatăm lipsa unui plan de comunicare/promovare pe componenta de digitalizare. Cu toate acestea, pe parcursul anului de referință, CEC a desfășurat acțiuni de informare privind pilotarea votului prin internet ca metodă alternativă de exercitare a votului. Printre acestea, au fost evidențiate mediatizarea activității Grupului de lucru interinstituțional privind elaborarea și pilotarea sistemului informațional de vot prin internet; prezentarea publică a caietului de sarcini aferent; discuții cu studenții Universității de Stat din Moldova (USM) despre activitatea grupului de lucru.

Raportat la indicatorul de performanță stabilit Asociația apreciază sarcina drept **realizată**. Totuși, subliniem că sarcina nu corespunde cu indicatorul stabilit, iar componenta de digitalizare a instituției nu presupune doar votarea prin internet ca metodă alternativă de vot.

Activitatea – Sporirea incluziunii electorale

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina – Explorarea echipamentelor/tehnologiilor/metodelor de vot noi menite să sporească accesul la procesul electoral

- *Indicator de performanță (PS) și (PA): echipamente/ tehnologii testate și pilotate*

Potrivit informațiilor comunicate de reprezentanții instituției, pe parcursul anului de referință, nu au fost testate oarecare echipamente/tehnologii. Totuși, au fost anumite încercări¹⁶ de utilizare a semnăturii olografe în cadrul scrutinului din toamnă. Potrivit conducerii CEC aceasta ar reprezenta și o soluție ce ar spori accesul alegătorilor din diasporă la procesul electoral și ar reduce din încărcătura expusă pe funcționarii electorali. Asociația apreciază sarcina drept **nerealizată**.

16 Potrivit instituției au fost purtate discuții cu o companie română pentru oferirea echipamentului certificat. De asemenea, au fost organizate ședințe privind echipamentul cu Agenția de Guvernare Electronică, Registrul de Stat al Populației asupra la astfel de echipament.

Sarcina – Implicarea diasporei la diferite etape ale procesului electoral

- *Indicator de performanță (PS): creșterea numărului de persoane înregistrate prealabil; numărul de sugestii/comentarii de îmbunătățire a serviciilor electorale parvenite de la alegătorii din afara țării*
- *Indicator de performanță (PA): sarcina nu se regăsește în planul de acțiuni*

Pe parcursul perioadei de implementare a PS a fost observat un activism sporit al cetățenilor Republicii Moldova care și-au anunțat intenția de a vota într-o anumită localitate din străinătate. Astfel, dacă în anul 2019 au fost efectuate 24.125 de înregistrări prealabile, în 2020 – 60.035, atunci către sfârșitul anului 2023 cifra a atins, cumulativ, 98.867 de înregistrări prealabile. Prin urmare, în perioada 2020 - 2023 au fost efectuate 74.742 de înregistrări noi. Analizând răspunsul instituției la solicitarea Promo-LEX de acces la informații, deducem că CEC nu deține informația anuală privind înregistrările prealabile. Or, instituția a făcut trimitere la statistica generală a înregistrărilor din aplicație.

De asemenea, observăm că în lipsa unui scrutin național, instituția nu a întreprins oarecare acțiuni, pe parcursul anului 2023, în vederea implicării diasporei în procesul electoral. În acest sens, CEC a comunicat lipsa sugestiilor și comentariilor de îmbunătățire a serviciilor electorale parvenite de la alegătorii din afara țării. În contextul celor reflectate, Asociația apreciază sarcina drept **realizată parțial**.

Sarcina – Încurajarea alegătorilor din stânga Nistrului să se implice în procesul electoral

- *Indicator de performanță (PS): numărul de sugestii/comentarii de îmbunătățire a serviciilor electorale parvenite de la alegătorii din afara țării*
- *Indicator de performanță (PA): sarcina nu se regăsește în planul de acțiuni*

Analizând răspunsul instituției la solicitarea Promo-LEX de acces la informații, deducem că în lipsa unui scrutin național, în anul 2023 nu au fost întreprinse acțiuni, pentru încurajarea alegătorilor din stânga Nistrului să se implice în procesul electoral. În acest sens, CEC a comunicat lipsa sugestiilor/ comentariilor de îmbunătățire a serviciilor electorale parvenite de la alegătorii din stânga Nistrului. Asociația apreciază sarcina drept **nerealizată**.

Sarcina – Promovarea egalității de gen și asigurarea unui proces de vot incluziv prin proiecte comune cu societatea civilă

- *Indicator de performanță (PS): statistică dezagregată pe categorii de persoane cu risc de excludere (categoria de gen, persoane cu necesități speciale, minorități)*
- *Indicator de performanță (PA): statistică dezagregată pe categorii de persoane cu risc de excludere (categoria de gen, persoane cu necesități speciale, minorități); cel puțin 2 activități desfășurate în parteneriat cu societatea civilă pentru încurajarea participării femeilor la alegerile locale generale*

În scopul implementării unor standarde și bune practici în domeniul asigurării drepturilor electorale și incluziunii în procesele electorale a alegătorilor cu dizabilități și altor categorii de persoane cu nevoi speciale, CEC a semnat un Memorandum de colaborare cu 8 organizații ale societății civile. Potrivit informațiilor disponibile în sursele deschise¹⁷, în cadrul parteneriatului au fost elaborate materiale informative video cu interpretare mimico-gestuală, materiale audio, iar materialele informative tipărite au fost transpuse în format video cu interpretare mimico-gestuală. De asemenea, a fost elaborată analiza comparativă privind Reprezentarea de gen în

17 [Mesaje](#) de interes public ALG 2023.

cadrul alegerilor locale generale (2015, 2019, 2023)¹⁸. Potrivit documentului ponderea femeilor în procesul și sistemul electoral este în continuă creștere.

Asociația apreciază sarcina drept **realizată**. Totuși, conchidem că, și pentru acest an, celelalte categorii de persoane cu risc de excluziune (persoanele cu necesități speciale și minoritățile) au rămas fără o acoperire prin analiză, deși potrivit CEC, instituția deține informații despre numărul persoanelor cu necesități speciale. De asemenea, conchidem că în anul 2023 o concluzie în baza memorandumului, a fost asigurată doar cu Alianța INFONET.

Activitatea – Fortificarea capacităților CEC de monitorizare și control al finanțării politice

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina – Publicarea în format deschis (cu posibila reutilizare) a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, prin crearea unui modul electronic actualizat periodic

- *Indicator de performanță (PS): rapoartele financiare ale partidelor politice publicate pe pagina web a CEC prin intermediul modulului; nivelul de accesibilitate a datelor din modul pentru părțile interesate*
- *Indicator de performanță (PA): rapoartele financiare ale partidelor politice publicate pe pagina web a CEC prin intermediul modulului; modulul electronic funcțional ce garantează accesul facilitat al părților interesate privind datele din rapoartele partidelor politice și a concurenților electorali*

La o distanță de 4,5 ani de la inițierea utilizării SSI "Control Financiar", CEC nu a asigurat publicarea în format deschis a datelor privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale. Instrumentul rămâne a fi la fel de neprietenos pentru utilizare atât subiecților interesați, cât și partidelor politice - ca utilizatori principali ai modulului¹⁹. Aceasta în condițiile în care începând cu anul 2023, partidele politice urmau să prezinte la CEC rapoartele privind gestiunea financiară doar în format electronic. Astfel, la data de 31 mai 2024, tabloul general privind raportarea financiară a partidelor politice se prezenta după cum urmează: pentru semestrul I al anului 2023 (92% din partide au prezentat raportul, iar 8%- nu); pentru semestrul II al anului 2023 (87% din partide au prezentat raportul, iar 13%- nu); raportul anual (75% din partide au prezentat raportul, iar 25%- nu)²⁰.

Potrivit reprezentanților CEC (ne)funcționalitatea sistemului este cauzată de tergiversarea lucrărilor de adaptare și mentenanță a SSI "Control financiar" de către dezvoltatorul și implementatorul sistemului informațional precum și de numărul mare al utilizatorilor. În baza celor relatate Asociația apreciază sarcina drept **nerealizată**.

Sarcina – Organizarea instruirilor pentru reprezentanții partidelor și trezorerieri

- *Indicator de performanță (PS): numărul de instruirii pe diferite categorii de beneficiari organizate*
- *Indicator de performanță (PA): cel puțin 3 instruirii organizate cu privire la analiza și verificarea rapoartelor privind finanțarea campaniei electorale ale concurenților electorali – candidați independenți*

¹⁸ [Analiza](#) comparată Reprezentarea de gen în cadrul alegerilor locale generale.

¹⁹ În cadrul interviurilor desfășurate de analistul financiar Promo-LEX cu reprezentanții partidelor politice, aceștia au menționat despre dificultățile întâmpinate în procesul de lucru cu SSI "Control Financiar", inclusiv, timp îndelungat necesar pentru încărcarea datelor, dificultăți de corectare a rapoartelor etc.

²⁰ [Raportul](#) Promo-LEX. Finanțarea partidelor politice în Republica Moldova. Retrospectiva anului 2023, p. 27.

În anul 2023 au fost desfășurate trei activități de instruire pentru reprezentanții partidelor politice cu privire la aspectele ce țin de finanțarea activității acestora și colectarea de fonduri, finanțarea campaniei electorale, aplicarea uniformă a prevederilor legislației electorale. De activitățile de instruire au beneficiat 77 de persoane. Pentru comparație, menționăm că în anul 2021 (an electoral) Comisia a desfășurat 17 activități de instruire a reprezentanților concurenților electorali și ai partidelor politice pe subiectul rapoartelor financiare. Potrivit reprezentantei DSCFPPE, interesul reprezentanților partidelor politice față de instruirile respective a sporit comparativ cu anul 2022. Totuși, calitatea rapoartelor financiare depuse la organul de supraveghere și control este, încă, una scăzută, potrivit interviewatei. Raportând activitățile efectuate la indicatorii de performanță, Asociația apreciază sarcina drept **realizată**.

Activitatea – Descurajarea comportamentului potențial fraudulos

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina – Includerea componentei antifraudă electorală în cadrul campaniilor de informare

→ *Indicator de performanță (PS) și (PA): cel puțin 3 acțiuni de informare desfășurate*

Cu referire la această sarcină instituția raportează desfășurarea campaniei de informare „Asumă-ți decizia! Votează responsabil!”, în cadrul căreia a fost elaborat un spot video cu îndemn de descurajare a comportamentului fraudulos în alegeri²¹ și un poster explicativ cu acțiunile interzise în secția de votare²². Raportat la indicatorii de performanță stabiliți, Asociația apreciază sarcina drept **realizată parțial**.

Subsecvent menționăm că, deși elaborarea unui ghid antifraudă a fost planificată pentru anul 2021, abia către sfârșitul anului 2023 a fost contractat expertul național care urmează să elaboreze ghidul. Potrivit CEC, acesta actualmente este în proces de elaborare, având în vedere adoptarea noului Cod electoral, precum și modificarea prevederilor Codului contravențional și a celui penal cu incidență în această materie.

Sarcina – Includerea componentei anti-utilizare a resurselor administrative în perioada electorală în cadrul campaniilor de informare

→ *Indicator de performanță (PS): componenta antifraudă și anti-utilizare a resurselor administrative inclusă în fiecare campanie de informare pentru alegerile naționale*

→ *Indicator de performanță (PA): cel puțin 3 acțiuni de informare desfășurate*

Utilizarea resurselor administrative, inclusiv, acțiunile interzise candidaților înscriși în cursa electorală au fost reflectate în cadrul spotului video „Descurajarea comportamentului fraudulos în alegeri”, elaborat în cadrul campaniei de informare „Asumă-ți decizia! Votează responsabil!”. Raportat la indicatorul de performanță formulat concret în PS, Asociația apreciază sarcina drept **realizată**.

21 [Spotul video](#)

22 [Posterul](#)

Sarcina – Revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale

- Indicator de performanță (PS): proiect de lege elaborat și înaintat Ministerului Justiției și Guvernului Republicii Moldova
- Indicator de performanță (PA): sarcina nu se regăsește în planul de acțiuni

La 8 decembrie 2022, Parlamentul a aprobat Codul electoral nr. 325/2022 și a revizuit legislația conexă, prin Legea nr. 336/2022 pentru modificarea unor acte normative, în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale. Asociația apreciază sarcina drept **realizată**.

Activitatea – Elaborarea modului „Profil Electoral al Alegătorului”

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina – Implementarea sistemului „Profil Electoral al Alegătorului”

- Indicator de performanță (PS): nivelul de funcționalitate și accesibilitate al softului
- Indicator de performanță (PA): sarcina nu se regăsește în planul de acțiuni

Pe parcursul perioadei de implementare a planului strategic, CEC nu a înregistrat oarecare rezultate privind elaborarea modului „Profilul Electoral al Alegătorului”. Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **nerealizată**.

Activitatea – Dezvoltarea serviciilor de statistică electorală

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina – Integrarea cu alte platforme de raportare statistică existente ale statului

- Indicator de performanță (PS) și (PA): numărul de platforme integrate

Amintim că, începând cu anul 2020, acțiunile autorității privind dezvoltarea serviciilor de statistică electorală, prin crearea depozitului de date statistice, au presupus extragerea manuală a listelor consilierilor locali aleși la ALG din anii 1999, 2003, 2007 și digitalizarea acestora prin plasarea pe pagina web a Comisiei. De asemenea, în anul 2022, cu suportul PNUD Moldova, a fost elaborat conceptul modelului depozitului de date statistice și caietul de sarcini. Totuși, reținem că la finele perioadei de implementare a planului strategic CEC nu deține aplicația dedicată depozitului de date statistice care să integreze, și la solicitare să extragă informația statistică din toate cele 15 module pe care le deține. În lipsa unei platforme publice de raportare statistică, o integrare cu alte platforme de raportare statistică existente ale statului nu este posibilă.

În contextul celor relatate, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **nerealizată**.

Sarcina – Informarea părților interesate despre informațiile statistice deținute de CEC

- Indicator de performanță (PS) și (PA): cel puțin 5 domenii reflectate în date statistice

La analiza paginii web și a celei de Facebook ale instituției, precum și a informațiilor reflectate în raportul de activitate, observăm informarea publică asupra a patru domenii și anume: numărul de alegători înscriși în Registrul de stat al alegătorilor (RSA), datele privind depunerea de către partidele politice a rapoartelor privind gestiunea financiară, și datele statistice despre profilul candidaților la alegeri și aleșilor locali (dezagregate pe gen și vârstă, apartenența politică).

Considerăm că, în raport cu volumul de date statistice pe care îl deține, instituția ar putea oferi publicului larg și alte categorii de informații care prezintă interes pentru societate (ex. rata de participare a alegătorilor pe categorii; modalitatea de calculare a ratei de participare; numărul total de buletine declarate nevalabile și motivul; principalele incidente și provocări întâlnite). De asemenea, subliniem că publicarea lunară a datelor din RSA este prevăzută în Regulamentul cu privire la Registrul de stat al alegătorilor²³, iar în anii precedenți nu a fost raportată drept activitate de informare a publicului despre informațiile statistice deținute de CEC. Raportat la indicatorul formulat concret, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată parțial**.

Sarcina – Promovarea serviciilor în rândul ONG, mediul academic și alegătorilor

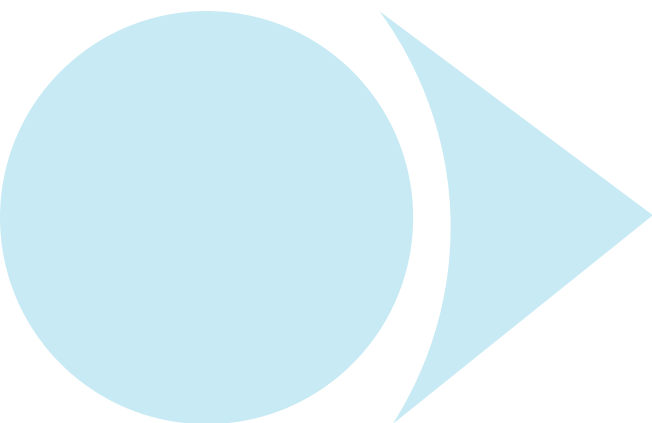
- Indicator de performanță (PS): nu a fost stabilit un indicator de performanță
- Indicator de performanță (PA): sarcina nu se regăsește în planul de acțiuni

Deși în planul strategic nu a fost stabilit un indicator de performanță pentru sarcina respectivă, pentru situația finală este menționat parteneriate cu mediul academic semnate.

Evidențiem că în răspunsul său la solicitarea de acces la informații, CEC a omis să enumere acțiunile întreprinse în vederea promovării serviciilor de statistică electorală în rândul organizațiilor non-guvernamentale (ONG), mediul academic și alegători. Totodată, instituția menționează că, de cele mai multe ori, datele statistice sunt pregătite și prezentate la solicitarea părților interesate. Evaluatorul a analizat pagina web a CEC, rubrica *Acorduri interne*²⁴, și constată lipsa unor parteneriate încheiate în anul 2023 cu mediul academic. În lumina celor relatate, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **nerealizată**.

Evaluarea calitativă

Către finele anului 2023, nici una din cele 7 activități strategice aferente scopului nr. 1 nu a fost realizată integral. Corespunzător, conchidem asupra imposibilității efectuării evaluării calitative.

²³ Regulamentul cu privire la Registrul de stat al alegătorilor, pct. 8.

²⁴ Pagina web a CEC, [rubrica Acorduri interne](#).

Scopul 2: Dezvoltarea punților de comunicare și cooperare cu actorii cheie în vederea consolidării democrației, îmbunătățirii practicii și legislației electorale și fortificării CEC drept autoritate credibilă pe plan național și internațional orientată spre beneficiari

Obiectivele urmărite de Comisie care să conducă la realizarea scopului propus sunt:

- îmbunătățirea calității serviciilor electorale prin conlucrarea eficientă între instituțiile statului;
- fortificarea CEC drept autoritate credibilă și orientată spre cetățean;
- fortificarea imaginii CEC pe plan internațional drept autoritate electorală modernă și progresistă.

Activitățile strategice planificate în vederea atingerii obiectivelor trasate sunt: cooperarea constantă cu alte instituții ale statului; implicarea alegătorilor în procesul electoral; extinderea parteneriatelor cu societatea civilă; consolidarea dialogului cu partidele politice; promovarea jurnalismului electoral; conlucrarea pe domenii cu partenerii de dezvoltare; dezvoltarea Asociației Internaționale a Femeilor în Organele de Management Electoral WEM-International; participarea activă în cadrul asociațiilor electorale regionale și internaționale. Acestea (8) includ la rândul lor 16 sarcini.

Constatări aferente scopului nr. 2:

Privind indicatorii stabiliți

- **Doar cinci sarcini** (31%) au fost preluate în totalitate (exact) în planul de acțiuni pentru 2023;
- **În cazul a 11 sarcini** (69%) indicatorii stabiliți în planul strategic/de acțiuni al instituției sunt formulați general și nu sunt măsurabili;
- **În cazul a patru sarcini** (25%) indicatorii stabiliți de instituție în planul său strategic **diferă** de cei stabiliți, ulterior, în planul de acțiuni și raportul instituției;
- **În cazul a șase sarcini** (38%) acestea nu se regăsesc în planul de acțiuni;
- **În cazul a două sarcini:** indicatorul stabilit nu corespunde sarcinii (1), un indicator de performanță nu a fost stabilit nici în PS, nici în PA (1);
- Indicatorii stabiliți permit mai degrabă evaluarea cantitativă a sarcinilor decât evaluarea calitativă - impactul.

Privind gradul de realizare a sarcinilor

- Este scopul cu cele mai multe sarcini realizate la finele anului de referință;
- Din cele 16 sarcini planificate, opt (50%) - au fost realizate; șase (38%) - realizate parțial; iar două (12%) - nerealizate;
- O evaluare calitativă a fost posibilă doar pentru două activități realizate integral. *Extinderea parteneriatelor cu societate civilă și promovarea jurnalismului electoral* - au produs un impact major.

Privind rezultatele atinse în realizarea scopului

- CEC a asigurat specializarea magistraților, procurorilor și ofițerilor de urmărire penală în domeniul electoral;
- Instituția a menținut un dialog constant cu organizațiile societății civile (8), iar prin conjugarea efortului au fost organizate 18 evenimente;
- În anul 2023 CEC a creat un parteneriat cu Consiliul Audiovizualului (CA) în vederea promovării pluralismului politic în mass-media, și a desfășurat activități/întâlniri off-line pentru jurnaliști (sarcini nerealizate în anii precedenți).

Privind restanțele în realizarea scopului

- Către sfârșitul anului 2023, nu s-a reușit mărirea cu 5% a ponderii secțiilor de votare accesibile comparativ cu anul 2019. În anul 2023 CEC abia a evaluat condițiile de accesibilitate a clădirilor publice care au găzduit cele 1.958 SV constituite pentru scrutinul local general;
- Nici în acest an nu s-a reușit diversificarea parteneriatelor strategice și atragerea de fonduri pentru diferite domenii strategice.

Activitatea – Cooperarea constantă cu alte instituții ale statului

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina – Promovarea împreună cu CSM, CSJ și INJ a specializării magistraților în contenciosul electoral

- *Indicator de performanță (PS): organizarea seminarelor de instruire în domeniul electoral, după cum urmează: cel puțin 2 seminare de instruire în anul în care au loc alegeri parlamentare, prezidențiale, locale sau referendum și cel puțin un seminar de instruire în anul în care au loc alegeri locale noi*
- *Indicator de performanță (PA): minim 3 seminare de instruire pentru ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători*

Potrivit informațiilor reflectate în raportul de activitate al instituției, și planul calendaristic modular de formare continuă²⁵ al Institutului Național al Justiției (INJ), pe parcursul anului 2023, au fost desfășurate două instruirii²⁶ pentru judecători, procurori și ofițeri de urmărire penală. Instruirile au abordat subiecte precum: examinarea și soluționarea litigiilor electorale la ALG 2023, și particularitățile investigării și judecării infracțiunilor de finanțare ilegală a partidelor politice, a concurenților electorali, a grupurilor de inițiativă sau a campaniilor electorale. De asemenea, cu suportul Consiliului Europei și în colaborare cu INJ și CICDE, a fost elaborat modulul e-cursului „Soluționarea litigiilor electorale. Modulul CtEDO”. Obiectivul modulului este înțelegerea și aplicarea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) privind soluționarea disputelor electorale. Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Subsecvent menționăm că, potrivit paginii web a INJ, subiectele reflectate *supra* au fost abordate și în alte patru activități de instruire desfășurate de INJ, USAID și PNUD Moldova.

Sarcina – Conlucrarea cu APL în vederea accesibilizării secțiilor de votare

- *Indicator de performanță (PS): mărirea cu 5% a ponderii secțiilor de votare accesibile comparativ cu anul 2019*
- *Indicator de performanță (PA): asigurarea secțiilor de votare cu materiale și echipament pentru persoanele cu nevoi speciale în proporție de cel puțin 90%*

Menționăm că, deși instituția și-a stabilit mărirea cu 5% a ponderii secțiilor de votare accesibile comparativ cu anul 2019 – CEC nu dispune de date privind numărul SV care erau accesibile, parțial accesibile sau inaccesibile în 2019. Astfel, în vederea evaluării condițiilor de accesibilitate a clădirilor publice care găzduiesc SV, CEC a elaborat și expediat în adresa celor 1.958 BESV constituite pentru scrutinul local general, un formular de evaluare a condițiilor de accesibilitate.

Potrivit rezultatelor evaluării, obținute în baza solicitării de acces la informații, din cele 1.958 SV doar 161 (8,22%) sunt accesibile, 690 (35,24%) parțial accesibile iar 1.107 (56,54%) inaccesibile.

²⁵ Planul calendaristic modular de formare continuă semestrul II, în anul 2023 compilat.

²⁶ Agendele [activităților de instruire](#).

Sub aspectul transparenței, evidențiem că în cadrul interviului desfășurat în mai 2024, reprezentanții CEC au menționat despre aprobarea (în scurt timp) și publicarea Raportului de evaluare a accesibilității secțiilor de votare. Totuși, până la 8 iulie curent, un asemenea raport nu a fost publicat pe pagina web a instituției.

În cadrul interviului reprezentanții CEC au menționat și despre publicarea hărții accesibilității²⁷, prin intermediul căreia pot fi identificate secțiile de votare accesibile din toate unitățile teritorial-administrative. Totuși, aceasta nu conține date despre sursa informației și perioada în care a fost efectuată evaluarea sau actualizarea informației, în special nu cunoaștem dacă informațiile prezentate sunt rezultatele exercițiului de evaluare a condițiilor de accesibilitate a clădirilor publice care găzduiesc SV. În vederea asigurării continuității efortului desfășurat, menționăm că, planul strategic pentru 2024-2026 prevede actualizarea permanentă a hărții.

Totodată, potrivit raportului de activitate, accesibilitatea localurilor care găzduiesc SV poate fi realizată doar prin contribuția și implicarea autorităților publice locale și centrale (APL și APC), iar problema accesibilității trebuie să fie abordată inclusiv în afara perioadei electorale. În răspunsul la solicitarea de acces la informații privind activitățile desfășurate pentru realizarea sarcinii, CEC a menționat despre desfășurarea a 4 ședințe la nivel de APC, precum și despre vizitele în teritoriu cu scopul de a informa despre modificările Codului electoral și scrutinul din toamnă (în cadrul cărora s-a abordat și aspectul de accesibilitate al SV). Considerăm că o activitate strategică nu poate fi realizată doar prin abordarea acesteia tangențial cu alte subiecte.

Pornind de la eforturile întreprinse de CEC în anii precedenți²⁸ în vederea realizării sarcinii, Asociația consideră că, către sfârșitul anului 2023, cel puțin o clădire care găzduiește secțiile de votare a fost adaptată corespunzător astfel încât să fie accesibilă persoanelor cu dizabilități, părinților cu cărucioare și persoanelor în etate. Astfel, Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată parțial**. Adicional, subliniem că, chiar dacă obligația de a accesibiliza clădirile publice îi revine autorităților publice locale, CEC și-a asumat realizarea sarcinii prin planul său strategic. Prin urmare, efortul instituției privind realizarea sarcinii poate fi evaluat doar prin raportarea la indicatorul de performanță stabilit în PS.

Sarcina – Conclucrarea cu ASP în vederea perfecționării listelor electorale

→ *Indicator de performanță (PS) și (PA): reducerea numărului de erori din listele electorale cu 50% față de anul 2019*

Deși indicatorul de performanță este identic în ambele planuri (PS și PA) începând cu 2019 – CEC nu dispune de date privind numărul de erori din listele electorale în 2019. Mai mult, termenul *erori* nu este clar definit în cadrul CEC, acesta este interpretat, mai degrabă, ca situații de conflict/divergențe care pot afecta calitatea listelor electorale.

Potrivit pct. 10 din Regulamentul privind întocmirea, administrarea, difuzarea și actualizarea listelor electorale²⁹, listele electorale de bază sunt generate de către CEC în baza RSA. Proprietar al RSA este statul iar CEC este posesorul acestuia. Potrivit reprezentantului DTIGLE, în condițiile în care datele cuprinse în listele electorale se importă de la ASP colaborarea între instituții este una permanentă. Conform aceluiași punct din regulamentul menționat *supra*, arondarea alegătorilor la secțiile de votare se efectuează de către registratorii autorizați în acest sens. Astfel, pentru actualizarea informațiilor din RSA, CEC în comun cu CICDE, a asigurat instruirea a 404 de registratori din cadrul APL, care au drept de acces la RSA³⁰.

Menționăm că în cadrul exercițiului de monitorizare a ALG din toamna 2023, în baza discuțiilor cu membrii BESV, observatorii Promo-LEX au constatat un șir de deficiențe în listele electorale³¹. Deși nu există date statistice care să confirme sau să infirme reducerea numărului erorilor în

27 [Harta](#) accesibilității secțiilor de votare.

28 [Raport](#) Promo-LEX „Implementarea planurilor strategice ale CEC și CICDE. Retrospectiva anului 2022”, p.19.

29 [Regulamentul](#) CEC cu privire la întocmirea, administrarea, difuzarea și actualizarea listelor electorale.

30 [Instruirea](#) operatorilor RSA.

31 [Raportul final](#). Misiunea de observare Promo-LEX a alegerilor locale generale din 5 (19) noiembrie 2023, p. 55.

listele electorale, apreciem ca fiind pozitive acțiunile periodice de instruire a registratorilor și cooperarea între CEC și ASP privind perfecționarea listelor electorale. Astfel, apreciem sarcina drept **realizată parțial**.

Sarcina – Crearea unui parteneriat cu Consiliul Audiovizualului în vederea promovării pluralismului politic mass-media

→ *Indicator de performanță (PS) și (PA): numărul de activități tematice desfășurate cu participarea reprezentanților CEC și CA pentru furnizorii de servicii media din țară pentru reflectarea echidistantă, echilibrată și imparțială a campaniilor electorale prin asigurarea pluralismului politic*

Potrivit paginilor web ale CEC și CA, instituțiile au invitat reprezentanții furnizorilor de servicii media și ai instituțiilor de presă la consultări privind legislația electorală³². Astfel, au fost desfășurate două ședințe³³ în regim hibrid, cu prezență fizică la sediul CEC și online (platforma zoom). Activitățile au asigurat un schimb de opinii despre particularitățile reflectării alegerilor de către instituțiile mass-media, drepturile și obligațiile părților implicate în informarea publică a întregului proces electoral, condițiile de difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public.

La același subiect menționăm campania de sensibilizare a cetățenilor cu privire la combaterea sexismului în alegeri lansată de CEC, CA și Consiliul Europei (CoE)³⁴. Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**. Subsecvent menționăm că aspectele privind mesajele sexiste, discursurile de ură și alte forme de violență în bază de gen în alegeri au fost discutate și la masa rotundă tematică organizată de CEC, CoE și UN Women³⁵.

Activitatea – Implicarea alegătorilor în procesul electoral

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina – Organizarea campaniilor specifice de informare pentru grupurile subreprezentate (diaspora, tineri, femei din păturile social-vulnerabile, persoane în etate, minorități etnice, persoane cu necesități speciale)

→ *Indicator de performanță (PS): numărul beneficiarilor informați dezagregați pe categorii; creșterea nivelului de încredere a populației în CEC și în corectitudinea alegerilor*

→ *Indicator de performanță (PA): cel puțin 3 campanii și/sau activități de informare desfășurate*

Informațiile puse la dispoziția evaluatorului, relevă desfășurarea, pe parcursul anului 2023, a trei campanii de informare³⁶ și anume: campania de sensibilizare a cetățenilor cu privire la combaterea sexismului în alegeri; campania „Asumă-ți decizia! Votează responsabil!”; campania „Zilele Democrației”. Potrivit instituției beneficiarii campaniilor de informare au fost tinerii, femeile, persoanele în etate, minoritățile etnice, persoanele cu necesități speciale. O informație statistică privind numărul total al beneficiarilor și dezagregarea pe categorii nu există.

La același subiect menționăm că, cu suportul Programului EDMITE, la inițiativa instituției a fost realizat un sondaj de opinie post-electoral. Documentul reflectă, inclusiv, nivelul de încredere al

32 [Invitația](#) la discuții privind aplicarea legislației electorale.

33 Ședințele cu reprezentanții [furnizorilor de servicii media](#) și ai [instituțiilor de presă](#)

34 [Lansarea campaniei](#) de sensibilizare a cetățenilor cu privire la combaterea sexismului în alegeri.

35 [Masa rotundă](#).

36 Campaniile de informare [nr. 1](#), [nr. 2](#), [nr. 3](#).

respondenților în CEC și în corectitudinea alegerilor. Deși o tendință pozitivă a încrederii în CEC nu a fost atestată, s-a reușit păstrarea aceluiași nivel de încredere al populației generale (2019 – 46%³⁷; 2023 – 47%). Alte date relevante reflectă următoarele:

- **7 din 10 (46%)** respondenți au apreciat nivelul de accesibilitate la procesul electoral ca foarte bun;
- **fiecare al doilea** respondent s-a considerat moderat informat despre posibilitățile de implicare în procesul electoral, în calitate de funcționar electoral în cadrul BESV;
- **88%** din respondenți consideră și au fost de acord că votul lor contează.

În lumina celor relatate, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept *realizată parțial*.

Activitatea – Extinderea parteneriatelor cu societatea civilă

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina – Coordonarea agendelor de lucru în vederea evitării suprapunerilor de activități

- Indicator de performanță (PS): dialog instituționalizat și constant cu OSC
- Indicator de performanță (PA): numărul de ședințe de lucru cu referire la activitățile și preocupările curente

Potrivit răspunsului CEC la solicitarea de acces la informație, pe parcursul anului 2023, instituția a menținut un dialog constant cu opt organizații (IRI, NDI, IFES, ODIHR, International IDEA, IPRE, AGE Estonia, Promo-LEX)³⁸. Astfel, prin conjugarea eforturilor au fost organizate și desfășurate în total 18 evenimente. Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept *realizată*.

Evaluarea calitativă a activității

În opinia Promo-LEX, și în acest an, activitatea ce a presupus extinderea parteneriatelor cu societatea civilă a produs un *impact major*, deoarece acceptând implicarea și deschiderea organizațiilor societății civile, CEC a sporit în realizarea agendei sale.

³⁷ Conform sondajului realizat în anul 2019 CEC și-a îmbunătățit considerabil nivelul de încredere și imagine în rândul alegătorilor (+9%) la capitolele profesionalism, independență și transparență.

³⁸ Institutul Republican Internațional, Institutul Național Democrat, Fundația Internațională pentru Sisteme Electorale, Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului, Institutul Internațional pentru Democrație și Asistență Electorală, Institutul pentru Politici și Reforme Europene, Academia de Guvernare Electronică din Republica Estonia, Asociația obștească Promo-LEX.

Activitatea – Consolidarea dialogului cu partidele politice

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina – Includerea în planul anual de comunicare a tematicilor de interes comun cu partidele politice

→ *Indicator de performanță (PS) și (PA): ateliere de lucru semestriale organizate; numărul de participanți la ateliere*

În răspunsul său la solicitarea de acces la informații adresată de Promo-LEX, CEC a omis să ofere o copie a planului anual de comunicare în vederea identificării tematicilor de interes comun cu partidele politice. În privința atelierelor de lucru organizate, potrivit informațiilor reflectate în raport și pagina web, pe parcursul anului 2023 au fost desfășurate trei activități³⁹ pentru reprezentanții partidelor politice privind:

- aplicarea corectă și uniformă a prevederilor legislației electorale în contextul ALG;
- procedura de desemnare și înregistrare a candidaților;
- finanțarea activității partidelor politice și colectarea de fonduri.

În lipsa unui indicator de performanță formulat concret, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată parțial**. Totodată subliniem că indicatorul de performanță stabilit nu corespunde sarcinii.

Sarcina – Promovarea inițiativelor, reformelor, inovațiilor, bunelor practici în rândul partidelor politice

→ *Indicator de performanță (PS) și (PA): un indicator de performanță nu a fost stabilit*

În raportul de activitate al instituției nu au fost identificate oarecare informații aferente sarcinii. Astfel, deducem că realizarea sarcinii a fost asigurată prin organizarea activităților menționate pentru sarcina precedentă.

Totodată, în raport instituția menționează și alte activități care denotă existența dialogului cu partidele politice, și anume: elaborarea de îndrumare pentru participanții la activitățile desfășurate; 139 de consultări telefonice persoanelor responsabile din cadrul partidelor politice privind cheltuielile partidelor, întocmirea rapoartelor și modul de prezentare către Comisie, termenele legale de raportare; 10 întrevederi cu președinți ai partidelor (2) și trezorerieri (8); consultarea trezorerierilor și președinților de partid (3) pe marginea investigărilor efectuate în legătură cu procesele contravenționale.

În lipsa unui indicator de performanță, conform metodologiei, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată parțial**.

Activitatea – Promovarea jurnalismului electoral

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina – Organizarea off-line-urilor cu mass-media

→ *Indicator de performanță (PS): cel puțin un off-line cu mass-media organizat*

→ *Indicator de performanță (PA): sarcina lipsește în PA*

Potrivit informațiilor oferite de instituție, pe parcursul anului 2023 au fost organizate 2 activități off-line la care au participat 43 de reprezentanți ai mass-media. Menționăm că nici un comunicat

³⁹ Activitățile organizate: 1, 2, 3.

emis de instituție în 2023 nu conține informații despre aceste activități. În spiritul transparenței, considerăm că asemenea informații sunt de interes public și trebuie promovate cel puțin pe pagina web a CEC.

Conform celor relatate de reprezentantul instituției, în cadrul activităților, participanții au fost familiarizați cu noile prevederi ale Codului electoral aplicabile la ALG 2023, precum și cu activitatea și acțiunile întreprinse de CEC în contextul pregătirii scrutinului. Raportat la indicatorul de performanță stabilit, Asociația apreciază sarcina drept **realizată**.

Sarcina – Invitarea jurnaliștilor la evenimentele publice ale CEC

- Indicator de performanță (PS): numărul jurnaliștilor/ instituțiilor mass-media cu care se menține un contact constant
- Indicator de performanță (PA): sarcina lipsește în PA

Informațiile reflectate în raportul de activitate relevă prezența mass-mediei la toate evenimentele organizate de CEC. Astfel, pe parcursul anului 2023, activitatea CEC a fost reflectată de 40 de instituții în domeniu (6 posturi de televiziune, 2 posturi de radio, 4 ziare, 23 portaluri de știri online, 2 agenții de presă, 2 site-uri de transmitere online). Potrivit CEC instituțiile mass-media au preluat peste 200 de comunicate de presă plasate pe pagina web oficială. Asociația apreciază sarcina drept **realizată**.

Sarcina – Participarea la emisiuni radiofonice și televizate

- Indicator de performanță (PS): numărul de invitații la evenimente jurnalistice primite versus invitații acceptate de către CEC
- Indicator de performanță (PA): sarcina lipsește în PA

Prin compararea datelor constatăm o creștere de aproape 4 ori a numărului de apariții a conducerii CEC la emisiuni radio și TV. Astfel, dacă în anul 2022 (an fără scrutine electorale naționale) au fost identificate 13 apariții atunci în anul supus evaluării (an electoral) numărul acestora a ajuns la 47 de apariții TV, radio, on-line. Potrivit reprezentanților CEC toate invitațiile au fost onorate. Asociația Promo-LEX evaluează sarcina ca fiind **realizată**.

Sarcina – Monitorizarea presei scrise și electronice

- Indicator de performanță (PS): ponderea instituțiilor mass-media cu jurnaliști specializați pe domeniul electoral în total instituții înregistrate
- Indicator de performanță (PA): sarcina lipsește în PA

Informațiile proiectate în raportul de activitate al Comisiei relevă faptul că, potrivit Revistei Presei, în afara perioadei electorale CEC a avut între 190 – 215 apariții lunar, fiind mediatizate intens activitățile de educație civică, alegerile regionale din UTA Găgăuzia, și pregătirea alegerilor pentru ALG. Totodată, conform planului strategic, către finele 2023, CEC urma să atingă cifra de 20 de jurnaliști specializați în domeniul electoral⁴⁰. Potrivit listei de jurnaliști prezentate de CEC, aceasta cuprinde 43 de poziții - reprezentanți ai mass-media care au participat la offline-urile menționate *supra*. Asociația Promo-LEX evaluează sarcina ca fiind **realizată**. Totodată remarcăm că indicatorul de performanță atribuit nu corespunde sarcinii.

⁴⁰ Potrivit reprezentantului DCRPMM specializarea în domeniul electoral a fost asigurată prin familiarizarea jurnaliștilor cu noile prevederi ale Codului electoral aplicabile la ALG 2023, activitatea și acțiunile întreprinse de CEC în contextual pregătirii scrutinului.

Evaluarea calitativă a activității

În opinia Promo-LEX comunicarea cu publicul, directă sau prin intermediul jurnaliștilor, reprezintă un instrument de informare și educare a alegătorului, precum și un instrument de promovare a imaginii și activității instituției. Astfel, în condițiile organizării și desfășurării alegerilor locale generale în baza noilor prevederi ale legislației electorale, considerăm că impactul produs de activitatea ce a presupus promovarea jurnalismului electoral este unul **major**.

Activitatea – Conlucrarea pe domenii cu partenerii de dezvoltare

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina – Diversificarea parteneriatelor strategice

- Indicator de performanță (PS): numărul de parteneriate create
- Indicator de performanță (PA): sarcina lipsește în PA

Analizând informațiile raportate de instituție în partea narativă a raportului, precum și partea exercițiului bugetar, constatăm că în anul 2023 nu au fost create noi parteneriate. Mai mult, instituția menționează că, pe parcursul anului, asistența a venit de la aceiași parteneri de dezvoltare (CoE, PNUD, International IDEA, IRI, IFES, NDI). Asociația Promo-LEX evaluează sarcina ca fiind **nerealizată**.

Sarcina – Atragerea de fonduri pentru diferite domenii strategice

- Indicator de performanță (PS): majorarea fondurilor atrase din exterior
- Indicator de performanță (PA): sarcina lipsește în PA

În baza informațiilor reflectate în compartimentul exercițiului bugetar constatăm că, nici în anul 2023, nu au fost atrase fonduri financiare⁴¹. Corespunzător Asociația Promo-LEX apreciază sarcina ca fiind **nerealizată**.

Activitatea – Dezvoltarea Asociației Internaționale a Femeilor în Organele de Management Electoral WEM-International

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina – Promovarea WEM International

- Indicator de performanță (PS) și (PA): numărul de acțiuni realizate de CEC la evenimentele în cadrul cărora este prezentă Asociația

Potrivit informațiilor prezentate ca răspuns la solicitarea de acces la informație, paginii web a Asociației WEM International și celei de Facebook a CEC, în luna noiembrie 2023, conducerea CEC a participat la adunarea generală și conferința plenară a WEM International. În cadrul evenimentului a fost făcut schimb de bune practici în ceea ce privește integrarea perspectivei de gen în activitatea organelor electorale și a fost împărtășite experiențele de conducere a femeilor în administrația electorală. De asemenea, a fost realizată analiza SWOT și elaborată viziunea organizațională strategică a asociației pentru următorii doi ani⁴². Conform *situației finale* din planul strategic, CEC urma să participe anual la un eveniment internațional organizat de către Asociația WEM International, ceea ce a fost atins. Luând în considerare cele menționate, Promo-LEX evaluează sarcina ca fiind **realizată**. Totodată remarcăm că indicatorul de performanță atribuit nu corespunde sarcinii și este formulat vag.

41 [Raportul](#) CEC asupra realizării activităților prevăzute în Planul strategic al Comisiei Electorale Centrale pentru anii 2020-2023, p. 69.

42 [Adunarea](#) generală și conferința plenară a WEM International.

Activitatea – Participarea activă în cadrul asociațiilor electorale regionale și internaționale

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina – Participarea activă la: conferințele anuale; evenimentele electorale organizate la nivel regional și internațional; misiuni de monitorizare a alegerilor în statele membre

→ *Indicator de performanță (PS) și (PA): numărul de comunicări/prezentări/articole în cadrul evenimentelor regionale/internaționale; statistica dezagregată pe gen a participanților*

Potrivit informațiilor reflectate în raportul său de activitate, în perioada supusă evaluării, reprezentanții CEC au participat la 12 evenimente regionale/internaționale⁴³; trei vizite de studiu/lucru și șapte misiuni de observare a alegerilor. Totodată, instituția a dat curs la nouă solicitări de informații și materiale privind procesul electoral din Republica Moldova, activitatea CEC, reforma electorală. Și pentru acest an constatăm menținerea unui interes constant față de evenimentele de talie internațională/regională.

La același subiect menționăm că, în conformitate cu indicatorul stabilit, Promo-LEX a solicitat CEC date dezagregate pe gen privind participanții la evenimentele regionale/internaționale, însă solicitarea a rămas fără răspuns. În lumina celor expuse Asociația apreciază sarcina drept **realizată parțial**. Totodată, subliniază lipsa unor indicatori măsurabili în ambele documente.

Scopul 3: Dezvoltarea unei organizații eficiente cu o cultură pozitivă și clară

Obiectivele urmărite de Comisie care să conducă la realizarea scopului propus sunt:

- modernizarea la toate nivelurile a proceselor de management;
- dezvoltarea parteneriatului strategic CEC/CICDE;
- consolidarea rețelei naționale de funcționari electorali profesioniști și motivați.

Activitățile strategice planificate în vederea atingerii obiectivelor trasate sunt: implementarea unor măsuri pentru dezvoltarea sinergiei interne a personalului, perfecționarea sistemului de comunicare, îmbunătățirea climatului de muncă și creșterea solidarității în cadrul CEC; crearea unei culturi a instruirii/formării continue pe parcursul întregii activități, încurajarea preluării bunelor practici și schimbului de experiență neformale în rândul membrilor și angajaților CEC; fortificarea Serviciului audit intern; prevenirea și gestionarea crizelor de imagine; recrutarea membrilor CECE de la politic la profesionist. Acestea (5) includ la rândul lor 7 sarcini.

Constatări aferente scopului nr. 3:

- **Doar două sarcini** (29%) au fost preluate în totalitate în planul de acțiuni pentru 2023;
- **În cazul a trei sarcini** (43%) indicatorii stabiliți atât în planul strategic cât și în planul de acțiuni al instituției sunt formulați general și nu sunt măsurabili;
- **În cazul a două sarcini** (29%) indicatorii stabiliți de instituție în planul său strategic **diferă** de cei stabiliți, ulterior, în planul de acțiuni și raportul instituției;
- **În cazul a două sarcini** (29%) acestea nu se regăsesc în planul de acțiuni;
- **În cazul unei sarcini** un indicator de performanță nu a fost stabilit în PS;
- Indicatorii stabiliți permit mai degrabă evaluarea cantitativă a sarcinilor decât evaluarea calitativă - impactul.

⁴³ Conferințe internaționale, mese rotunde, ateliere, instruirii regionale.

Privind gradul de realizare a sarcinilor

- Este scopul cu cele mai puține sarcini planificate;
- Din cele 7 sarcini planificate, două (28%) - au fost realizate; trei (44%) – realizate parțial; iar două (28%) – nerealizate;
- O evaluare calitativă nu a fost posibilă, deoarece nici o activitate nu a fost realizată integral.

Privind rezultatele atinse în realizarea scopului

- La sfârșitul perioadei de implementare a PS a fost elaborat și aprobat parcursul de carieră al funcționarului CEC;
- Angajații CEC au beneficiat atât de instruirii interne, cât și externe. În cadrul instituției se duce evidența dezvoltării profesionale continue a salariaților, cu indicarea parcursului de formare profesională a fiecărui angajat;
- Deși în cadrul instituției nu se elaborează un studiu/o analiză privind problemele legate de condițiile de muncă, soluțiile necesare remedierii acestora și resursele financiare necesare - 82% dintre angajați sunt satisfăcuți de condițiile de muncă.

Privind restanțele în realizarea scopului

- O strategie de comunicare internă nu a fost elaborată nici către sfârșitul anului 2023.

Activitatea – Implementarea unor măsuri pentru dezvoltarea sinergiei interne a personalului, perfecționarea sistemului de comunicare, îmbunătățirea climatului de muncă și creșterea solidarității în cadrul CEC

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina – Implementarea unor măsuri specifice de creștere a coeziunii angajaților (ex. formarea echipelor sportive/cluburilor de interese, organizarea activităților recreative comune etc.)

- Indicator de performanță (PS): nu a fost atribuit un indicator de performanță
- Indicator de performanță (PA): numărul de măsuri specifice de creștere a coeziunii angajaților identificate și aplicate în cadrul CEC

Potrivit instituției coeziunea angajaților a fost asigurată prin activitățile recreative comune și activitățile sportive săptămânale (volei) la care conform dispoziției Președintelui CEC participă 10 persoane. Menționăm că, în conformitate cu hotărârea CEC nr. 886 din 31 ianuarie 2023⁴⁴, efectivul-limită al instituției numără 105 unități, dintre care 14 erau vacante la 31.12.2023. Astfel, proporția angajaților per total și a celor implicați în activitățile sportive este de 10 la 1. Asociația apreciază sarcina ca **realizată parțial**.

Sarcina – Stabilirea parcursurilor de formare anuale, în limita bugetului de formare anuală la CICDE pentru membrii și funcționarii CEC pe domeniile de interes identificate

- Indicator de performanță (PS): principiile participării/delegării membrilor și funcționarilor în vizite de studiu, schimb de experiență, instruirii aprobate
- Indicator de performanță (PA): parcursurile de formare anuale pentru membrii și funcționarii CEC elaborate; oportunități pentru schimb de experiență identificate

44 Hotărârea nr. 886 cu privire la aprobarea efectivului-limită, structurii organizatorice și organigramei Comisiei Electorale Centrale.

Potrivit instituției, anual se aprobă Planul de dezvoltare profesională continuă a personalului din cadrul CEC, în baza Planului de dezvoltare profesională a funcționarilor publici, aprobat de Institutul de Administrație Publică. În cadrul elaborării planului se ține cont de necesitățile formulate în fișele de evaluare anuală a performanțelor profesionale ale funcționarilor publici din cadrul CEC, de propunerile CICDE, precum și de necesitățile instituționale pe diverse domenii. Astfel, angajații CEC au beneficiat atât de instruirii interne, cât și externe⁴⁵, fiind completat Registrul privind evidența dezvoltării profesionale continue a salariaților, unde s-a indicat parcursul de formare profesională a fiecărui angajat.

Conform celor relatate de CEC, fiecare funcționar public are dreptul și obligația să-și perfecționeze abilitățile și pregătirea profesională în mod continuu, în scopul aprofundării și actualizării cunoștințelor, modelării atitudinilor necesare funcționarului public pentru exercitarea eficientă a atribuțiilor funcției. Astfel, Promo-LEX a solicitat CEC date privind fondul special alocat pentru perfecționarea funcționarilor CEC în anul 2019 versus anul 2023. Constatăm caracterul unic al acestuia și anume 2% din fondul de salarizare al instituției. De asemenea, printre stimulentele de învățare aplicate funcționarilor CEC pe parcursul anului 2023, în vederea perfecționării abilităților și pregătirii profesionale continue au fost menționate: asigurarea de către CEC a costurilor pentru cursuri, achitarea salariului pe durata cursurilor, compensarea cheltuielilor legate de deplasare, garanții și compensații pentru funcționarii care îmbină studiile și activitatea în serviciul public. În lumina celor expuse Asociația apreciază sarcina ca **realizată**.

Activitatea – Fortificarea Serviciului de audit intern

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina – Evaluarea proceselor de planificare, executare, monitorizare și raportare în cadrul CEC și CICDE

- Indicator de performanță (PS): raport de audit al proceselor de planificare, executare, monitorizare și raportare în cadrul CEC și CICDE elaborat
- Indicator de performanță (PA): raport de audit al proceselor de planificare, executare, monitorizare și raportare în cadrul CEC și CICDE elaborat; declarația de bună guvernare CIM

În răspunsul său la solicitarea de acces la informație privind realizarea sarcinii, CEC a menționat că funcția de auditor intern în cadrul Serviciului de audit intern este vacantă o perioadă îndelungată. Corespunzător, Asociația apreciază sarcina ca **nerealizată**.

Activitatea – Prevenirea și gestionarea crizelor de imagine

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina – Elaborarea planului de comunicare în situații de criză, și/sau a mesajele specifice

- Indicator de performanță (PS) și (PA): mesaje elaborate și actualizate, la necesitate; componența celulei de comunicare în situații de criză aprobată

În răspunsul său CEC a omis să ofere informații cu privire la celula de comunicare în situații de criză, aprobată corespunzător. Mai mult, nici raportul nu indică elaborarea unui plan în acest sens.

⁴⁵ Pe lângă cursurile de instruire incluse în Planul anual de dezvoltare profesională continuă, personalul CEC a participat la alte 8 activități în scopul schimbului de experiență și preluare de bune practici.

Cu referire la mesajele specifice, elaborate, constatăm că fost unul singur. Astfel, la 8 august 2023, CEC a publicat Declarația prin care a îndemnat subiecții electorali să renunțe la acțiunile ce urmăresc atragerea instituției în diverse scenarii cu mize de partid înguste, precum și a făcut apel la alegători să nu se lase induși în eroare de acuzațiile false în adresa CEC⁴⁶. Declarația este un răspuns la campania de denigrare a CEC în contextul ALG 2023. Potrivit instituției, pe parcursul anului 2023, CEC s-a confruntat cu alte două situații de criză și anume: spargerea conturilor pe Telegram și acuzațiile aduse de Consiliul Electoral Central a Găgăuziei și Adunarea Populară a Găgăuziei privind intervenția CEC în procesul electoral din regiune. Potrivit instituției, în ambele cazuri nu s-a intervenit.

În opinia Asociației Promo-LEX cazurile de comunicare a condițiilor speciale pentru a putea vota la alegerile locale generale, și distribuirea materialelor publicitare contrar prevederilor legale (raportate ca situații de criză) – nu constituie situații de criză. Asociația apreciază sarcina ca **realizată parțial**.

Sarcina – Efectuarea simulărilor pentru testarea planului

- Indicator de performanță (PS): 4 simulări efectuate
- Indicator de performanță (PA): numărul de simulări efectuate

În lipsa unui plan de comunicare în situații de criză, efectuarea simulărilor pentru testarea planului sunt imposibile. Corespunzător, Asociația apreciază sarcina ca **nerealizată**.

Sarcina – Organizarea sesiunilor de media-coaching pentru managementul CEC

- Indicator de performanță (PS): 8 sesiuni de media-coaching organizate; profilul persoanelor care au beneficiat de media-coaching
- Indicator de performanță (PA): numărul de sesiuni de media-coaching organizate; profilul persoanelor care au beneficiat de media-coaching

Potrivit răspunsului instituției la solicitarea de informații, pe parcursul anului 2023, au fost desfășurate în total 4 sesiuni de media-coaching: două destinate conducerii și funcționarilor aparatului CEC (DCRPMM, DJ, DCF, DMA)⁴⁷, iar două - președinților consiliilor electorale de circumscripție. În total au fost instruite 46 de persoane. Raportat la indicatorul de performanță stabilit în PS, Asociația Promo-LEX evaluează sarcina ca fiind **realizată parțial**.

Sarcina – Stabilirea cerințelor exprese de calificare pentru președintele CECE printr-un act normativ intern al CEC și numirea acestuia în bază de concurs

- Indicator de performanță (PS): un indicator de performanță nu a fost stabilit
- Indicator de performanță (PA): sarcina nu se regăsește în planul de acțiuni

La analiza anunțului cu privire la condițiile de desfășurare a concursului pentru ocuparea funcției publice de Președinte al Consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea⁴⁸, observăm că acesta cuprinde 10 condiții pentru a candida la o funcție publică conform Legii nr. 158/2008 și alte 5 cerințe specifice minime pe care trebuie să le întrunească candidatul. Astfel, 34 de președinți de CECE II au fost numiți în funcție, în bază de concurs, conform Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public. Excepție face Președintele CECE U.T.A. Găgăuzia nr. 36 ales în funcție prin hotărârea Consiliului Electoral Central al Găgăuziei. În context, Asociația apreciază sarcina ca **realizată**.

46 Declarația CEC de îndemn pentru subiecții electorali și apel către alegători.

47 Direcția comunicare, relații publice și mass-media, Direcția juridică, Direcția control financiar și Direcția management alegeri.

48 Pagina web a CEC, rubrica [Funcții vacante](#).

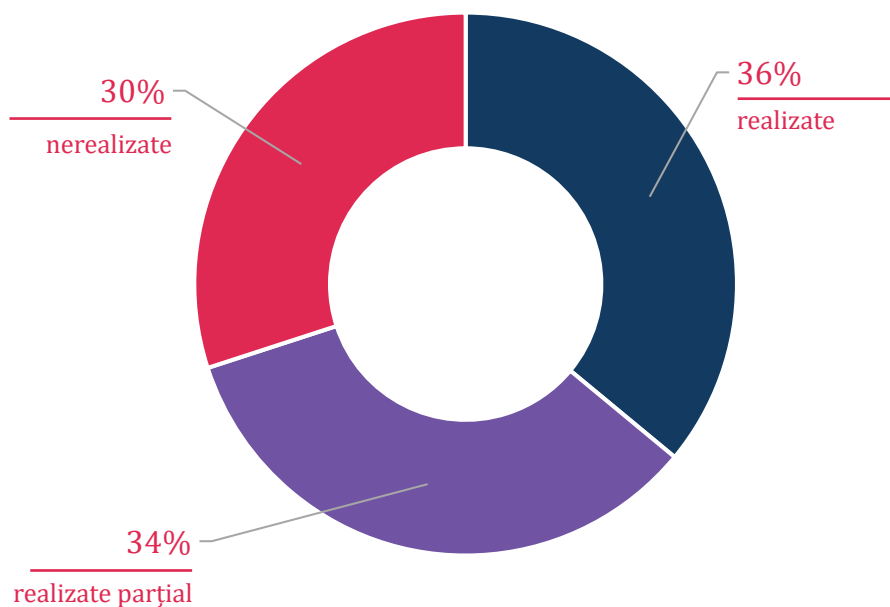
Concluzii generale

Din cele **44 de sarcini** planificate pentru realizare în anul 2023, Asociația Promo-LEX a calificat gradul de realizare după cum urmează:

- 16** sarcini – realizate (36%);
- 15** sarcini – realizate parțial (34%);
- 13** sarcini – nerealizate (30%).

Graficul nr. 1.

Gradul de implementare în anul 2023 a PS al CEC pentru anii 2020-2023

Sub aspect calitativ, activitățile care au presupus extinderea parteneriatelor cu societatea civilă și promovarea jurnalismului electoral au produs un impact major. Acestea au sporit realizarea de către CEC a agendei sale, informarea și educarea alegătorilor, precum și promovarea imaginii și activității instituției.

CAPITOL II

IMPLEMENTAREA ÎN ANUL 2023 A PLANULUI STRATEGIC AL CENTRULUI DE INSTRUIRE CONTINUĂ ÎN DOMENIUL ELECTORAL PENTRU ANII 2020-2023

Strategia de dezvoltare a instituției (capitolul V) stabilește scopurile, obiectivele și activitățile care necesită a fi realizate pentru atingerea scopurilor. Pentru anul 2023 instituția și-a planificat 40 de sarcini – parte a 16 activități strategice. În conformitate cu prevederile planului strategic, evaluarea planului și a efortului instituției de implementare a acestuia se face în baza indicatorilor de performanță stabiliți⁴⁹. În conformitate cu metodologia Promo-LEX de monitorizare, în lipsa unor indicatori de performanță clari și concreți stabiliți în planul strategic, evaluatorul va aprecia atingerea indicatorilor de performanță stabiliți în planul de activitate al instituției pentru anul 2023.

În cadrul interviului desfășurat cu conducerea și echipa instituției, intervievații au semnalat următoarele provocări/dificultăți care au influențat buna implementare a planului:

- » modificarea legislației electorale și a cadrului conex;
- » necesitatea ajustării programelor de instruire și a materialelor didactice;
- » organizarea și desfășurarea procesului de certificare a formării/specializării în domeniul electoral pentru potențialii membri ai organelor electorale;
- » disponibilitatea redusă a formatorilor cu experiență⁵⁰ de a se implica în activitățile de instruire pentru alegerile locale generale și necesitatea stringentă de a recruta și instrui de la zero noi formatori;
- » formularea vagă a unor obiective/sarcini și lipsa unor indicatori măsurabili cantitativ cât și calitativ etc.

Scopul 1: Prestarea serviciilor de instruire, educație civică și cercetare modernizate, continue și adaptate necesităților beneficiarilor

Obiectivele stabilite de CICDE în vederea atingerii scopului sunt:

- modernizarea și permanentizarea serviciilor de instruire și educație civică;
- fortificarea bazei metodologice a CICDE;
- afirmarea CICDE în calitate de instituție de cercetare științifico-practică.

Activitățile strategice planificate pentru atingerea obiectivelor trasate sunt: instruirea și educația civică la distanță a funcționarilor electorali și a altor actori electorali prin intermediul platformei e-learning modernizată și inclusă în programele de instruire; digitalizarea instruirii și educației electorale prin dezvoltarea și implementarea produselor noi elaborate pe diverse platforme online; instruirea continuă a potențialilor funcționari electorali, precum și a celor desemnați în componența organelor electorale; oferirea serviciilor de instruire continuă și educație civică diferitor categorii de beneficiari; elaborarea și implementarea sistemului de control al serviciilor de instruire și educație civică; sistematizarea resurselor metodologice de instruire și educație civică ale CICDE; realizarea cercetărilor electorale; publicarea revistei de cercetări electorale; dezvoltarea bazelor teoretice și practice ale consultanței electorale; dezvoltarea bibliotecii cercetătorului CICDE. Aceste 10 activități strategice includ la rândul lor 24 de sarcini.

Constatări aferente scopului nr. 1:

Privind indicatorii stabiliți

- **În cazul unei sarcini** (utilizarea constantă a paginii web CICDE în calitate de instrument de educație electorală) **indicatorii stabiliți** de instituție în planul de activitate **nu corespund sarcinii**;
- **În cazul a două sarcini** (desfășurarea tuturor procedurilor privind acreditarea cursurilor de

49 [Planul strategic](#) al Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral pentru anii 2020 – 2023, p. 6.

50 Dat fiind faptul că CICDE este instituție de stat, remunerarea este stabilită prin hotărârea Guvernului și constituie 40 lei ora de seminar. Același tarif este aplicat și pentru orele de pregătire și raportare. Tariful aplicat la salarizare formatorilor nu este unul motivant.

instruire pentru diferite categorii de beneficiari; promovarea includerii cursurilor CICDE în programul de formare a funcționarilor publici și altor categorii de funcționari electorali potențiali) **nu a fost atribuit un indicator de performanță**. Similar anilor precedenți sarcina nu s-a regăsit în planul de activitate, deși conform PS este o sarcină anuală;

- Indicatorii stabiliți în planul de activitate pentru anul 2023 sunt formulați, cu unele excepții, concret și măsurabil;
- Indicatorii stabiliți permit mai degrabă evaluarea cantitativă a sarcinilor decât cea calitativă - impactul.

Privind gradul de realizare a sarcinilor

- Cantitativ, din cele 24 de sarcini planificate, 19 (79%) - au fost realizate integral; trei (13%) - realizate parțial, iar două (8%) – considerate desuete;
- Calitativ, trei activități au produs un impact major, iar patru – un impact mediu.

Privind rezultatele atinse în realizarea scopului

- Numărul vizitatorilor paginii web s-a majorat de 3 ori față de anul precedent;
- Ajustarea materialelor și a programelor la noile prevederi ale legislației electorale;
- Instituția a desfășurat cumulativ 432 de activități de instruire și educație civică și electorală pentru aproape 25 mii de beneficiari de diferite vârste;
- 93% din beneficiarii CICDE au rămas mulțumiți de calitatea activităților de educație civică, iar 88% - de calitatea activităților de instruire.

Privind restanțele în realizarea scopului

- Către sfârșitul perioadei de implementare a planului strategic instituția nu are nici un curs acreditat.

Activitatea - Instruirea și educația civică la distanță a funcționarilor electorali și a altor actori electorali prin intermediul platformei e-learning modernizată și inclusă în programele de instruire

Evaluarea cantitativă a sarcinilor aferente activității

Sarcina - Îmbunătățirea cursurilor de instruire existente pentru funcționarii electorali și alți actori electorali, precum și elaborarea unor cursuri noi la necesitate

→ Indicator de performanță (PS): cursuri îmbunătățite, cursuri noi elaborate

→ Indicator de performanță (PA): 9 cursuri actualizate

La 8 decembrie 2022, Parlamentul a adoptat un nou Cod electoral⁵¹. Urmare a modificărilor operate la legislația electorală, pe parcursul anului 2023, CICDE a revizuit și ajustat 12 cursuri, dintre care: șase cursuri cu tematică electorală și șase cursuri de instruire pentru funcționarii electorali și alte părți interesate în contextul alegerilor locale generale. De asemenea, au fost elaborate și lansate două cursuri de instruire la distanță: „Patrimoniul și finanțarea partidelor politice” și „Desemnarea, înregistrarea candidaților și statutul concurentului electoral în alegerile locale generale”. La consultarea paginii www.e-learning.cicde.md deducem că ambele cursuri sunt în limba română, au o durată de 5-6 ore academice și au fost promovate, cumulativ, de către 144 de studenți. Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

51 [Codul](#) electoral nr. 325 din 8 decembrie 2022.

Sarcina - Desfășurarea instruirii funcționarilor electorali și altor subiecți interesați pe platforma de instruire la distanță

- Indicator de performanță (PS) și (PA): cel puțin 2.000 de persoane instruite prin intermediul platformei www.elearning.cicde.md în anii electorali; creșterea cu 10% în anii electorali a numărului de funcționari electorali instruiți prin intermediul platformei de instruire la distanță www.elearning.cicde.md

La 5 (19) noiembrie 2023 au fost desfășurate alegerile locale generale. Potrivit informațiilor reflectate în raportul de activitate al CICDE, pe parcursul anului 2023 prin intermediul platformei de instruire la distanță au fost instruite în total 410 persoane, ceea ce constituie 20,5% din cele 2.000 de persoane ce urmau a fi instruite, conform indicatorul stabilit. Remarcăm totuși, că toate cele 410 persoane sunt funcționari electorali. În condițiile în care, pe parcursul anului 2022, prin intermediul platformei au fost instruite 325 de persoane, deducem că instituția a reușit creșterea cu 26% a numărului de funcționari electorali instruiți prin intermediul platformei de instruire la distanță. Raportat la indicatorul de performanță sarcina a fost apreciată ca **realizată parțial**.

Sarcina - Implementarea conceptului de instruire mixtă (blended learning) și desfășurarea instruirilor în baza acestui concept

- Indicator de performanță (PS): număr de seminare organizate; număr de persoane instruite
- Indicator de performanță (PA): 2 seminare organizate, 50 de persoane instruite

În contextul alegerilor locale generale, în cadrul a 5 seminare, CICDE a asigurat instruirea a 404 registratori. Beneficiarii au făcut cunoștință cu conținutul Registrului de Stat al Alegătorilor, atribuțiile și responsabilitățile la prelucrarea datelor din RSA, controlul și răspunderea pentru prejudicierea securității datelor, accesul neautorizat, copierea sau nimicirea datelor. Potrivit instituției, dintre cei 404 registratori, 37 au absolvit cursul de instruire la distanță „Registrul de Stat al Alegătorilor”. Urmare a examinării rapoartelor CICDE⁵², a paginii web și a paginii de Facebook, constatăm că activitățile au fost desfășurate doar în format online și nu în format mixt (online și offline). În context, Asociația apreciază sarcina drept **realizată parțial**.

Sarcina - Promovarea modulelor de instruire și educație civică pe platforma de instruire la distanță

- Indicator de performanță (PS): elaborarea și aprobarea planului de promovare a platformei; nr. de activități de promovare organizate
- Indicator de performanță (PA): plan elaborat și implementat în proporție de cel puțin 90%; 20 de activități de promovare organizate

În luna februarie 2023, prin ordinul directoarei CICDE, a fost aprobat Planul de promovare a cursurilor de instruire la distanță pentru anul 2023. Documentul cuprinde în total zece tipuri de activități de promovare.

Conform celor comunicate de către reprezentanții CICDE, promovarea platformei s-a realizat atât ca acțiune separată, precum și ca parte componentă în cadrul activităților desfășurate pentru diferite categorii de beneficiari. În baza informațiilor oferite de instituție ca răspuns la solicitarea de acces la informație, conchidem că, pe parcursul anului au fost organizate, 20 de activități de promovare. Printre acestea menționăm promovarea platformei în cadrul a șase vizite de studiu la CICDE a studenților diferitor universități și opt activități de instruire pentru registratori, operatori, carabinieri, studenți stagiați.

52 [Raportul](#) privind activitățile realizate pe parcursul anului 2023, p. 8; [Raportul](#) privind realizarea activităților de formare inițială și continuă a beneficiarilor CICDE în anul 2023., p. 6

Platforma a fost de asemenea promovată în cadrul a trei cursuri de instruire⁵³: activitatea CECE II; patrimoniul și finanțarea partidelor politice; desemnarea, înregistrarea candidaților și statutul concurentului electoral la alegerile locale generale. Video-urile au fost încărcate și pe canalul de YouTube al CICDE însumând 1.384 de vizualizări, cel mai urmărit fiind cursul privind activitatea CECE II (1.000), urmat de „patrimoniul și finanțarea partidelor politice” (334).

În adresa partidelor politice au fost expediate scrisori informative cu privire la lansarea cursului „patrimoniul și finanțarea partidelor politice”. Adicional, a fost elaborat și încărcat pe pagina e-learning.cicde.md și canalul de YouTube un tutorial de parcurgere a unui curs e-learning. Materialul, care explică procesul de accesare și parcurgere a unui curs (oricare), a înregistrat 750 de vizualizări.

Raportat la indicatorul de performanță formulat concret în planul de activitate, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Activitatea - Digitalizarea instruirii și educației electorale prin dezvoltarea și implementarea produselor noi elaborate pe diverse platforme online

Evaluarea cantitativă a sarcinilor aferente activității

Sarcina - Elaborarea conținutului și desfășurarea instruirilor pentru diferiți actori electorali la distanță în regim real (webinar)

→ *Indicator de performanță (PS) și (PA): cel puțin 1 webinar electoral în fiecare semestru*

Pe parcursul anului 2023 CICDE a oferit publicului larg posibilitatea de a se înscrie la webinar pe pagina cursuri.cicde.md. Potrivit raportului privind realizarea activităților de formare inițială și continuă a beneficiarilor CICDE, pe parcursul anului instituția a desfășurat nouă webinare pentru 222 de persoane (alegători, funcționari electorali, membri ai partidelor politice, funcționari din administrația publică locală, studenți, cadre didactice). Activitățile de instruire au abordat următoarele tematici: introducere în alegeri (1); sistemele electorale (2); integritatea procesului electoral (2); accesibilitatea procesului electoral (2); integrarea perspectivei de gen în procesele electorale. Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Sarcina - Elaborarea conținutului și desfășurarea programelor de educație electorală pe diverse platforme online

→ *Indicator de performanță (PS) și (PA): cel puțin 1 activitate de educație electorală realizată online în fiecare semestru*

În 2023, al treilea an consecutiv, CICDE a elaborat și pus la dispoziția tinerilor Quiz-ul electoral. Comparativ cu anul 2022 când la activitate au participat 130 de persoane, la jocul din 2 februarie 2023 desfășurat pe platforma quizizz.com au participat 67 de tineri. De asemenea, CICDE a continuat desfășurarea concursului de vlogging electoral, lansat în anul 2020. În 2023 activitatea cu genericul: „Sunt jurnalist/jurnalistă în localitatea mea” a avut drept scop motivarea tinerilor să se informeze despre alegerile locale, să-și formeze o opinie și să o împărtășească semenilor lor. Conform informațiilor relatate de instituție, la activitate au participat 16 tineri cu vârsta cuprinsă între 18 și 25 de ani. Produsele acestora (video-uri despre alegerile din localitatea lor) au fost încărcate pe platformele de YouTube și TikTok. Subsecvent, constatăm că instituția a majorat categoria de vârstă pentru participanții la concurs, or pentru anii 2020 și 2021 activitatea era destinată copiilor cu vârstele cuprinse între 7 și 14 ani. Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

53 Cursul [nr. 1](#); [nr. 2](#); [nr. 3](#).

În același timp, recomandăm CICDE și CEC, în calitate de organ specializat în domeniul electoral și fondatoare a CICDE, intensificarea eforturilor în vederea promovării mai intense (inclusiv sponsorizat) a activităților de instruire și educație civică și electorală, astfel încât să sporească, deopotrivă, interesul și gradul de alfabetizare electorală a populației.

Sarcina - Utilizarea constantă a paginii web CICDE în calitate de instrument de educație electorală

- Indicator de performanță (PS): nr. de vizitatori a paginii web CICDE; nr. de persoane care cunosc și utilizează pagina web CICDE
- Indicator de performanță (PA): 3 produse noi elaborate și plasate; site promovat în cadrul a 20 de activități organizate

Potrivit informațiilor relatate de reprezentanții instituției în cadrul interviului și reflectate în raportul de activitate, pagina oficială a CICDE a fost promovată în cadrul celor peste 300 de activități de instruire, educație și cercetare desfășurate în 2023. De asemenea, au fost elaborate și puse la dispoziția publicului larg patru produse: ghidurile metodologice (votarea și accesibilitatea secției de votare în practică), metodologia de educație electorală timpurile, curriculum-ul și manualul pentru unitatea de curs „Cultura electorală în statul democratic”. Potrivit CICDE, în anul de referință pagina web a înregistrat 15.000 utilizatori. Cât privește numărul de vizitatori ai paginii web constatăm, prin comparație cu anii precedenți, că acesta s-a majorat de 3 ori (2020 – 39.819; 2021 – 49.178; 2022 – 63.256; 2023 – 193.000).

Raportat la indicatorul de performanță formulat în planul de activitate, Asociația apreciază sarcina drept **realizată**. Totodată, subliniem că instituția nu a reflectat nici într-un raport de activitate (2020 - 2023) informații privind numărul de persoane care cunosc pagina web a CICDE – indicator stabilit în planul strategic. În altă ordine de idei subliniem că indicatorul de performanță stabilit nu corespunde sarcinii.

Evaluarea calitativă a activității

În opinia Promo-LEX, și pentru acest an, activitatea ce a presupus digitalizarea instruirii și educației electorale prin dezvoltarea și implementarea produselor noi, precum și continuarea celor existente a produs un **impact major** asupra instituției și a beneficiarilor. Constatăm că, prin utilizarea instrumentelor digitale, activitățile CICDE devin mai accesibile, atractive și interactive iar instituția reușește să capteze atenția unui bazin larg de beneficiari. Ne reiterăm convingerea că, gama activităților desfășurate de instituție crește nivelul de vizibilitate publică și gradul de atractivitate al acesteia.

Activitatea - Instruirea continuă a potențialilor funcționari electorali, precum și a celor desemnați în componența organelor electorale

Evaluarea cantitativă a sarcinilor aferente activității

Sarcina - Desfășurarea instruirii potențialilor funcționari electorali

- Indicator de performanță (PS): nr. de seminare desfășurate; nr. de beneficiari ai serviciilor de instruire
- Indicator de performanță (PA): 8 seminare desfășurate, 160 de beneficiari ai serviciilor de instruire

Potrivit anunțului plasat pe pagina web a instituției, pentru a doua jumătate a lunii iulie, potențialii funcționari electorali din opt raioane (Anenii Noi, Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Călărași, Căușeni, Florești și Orhei) au fost invitați să participe la instruirile pentru scrutinul local general din luna

noiembrie 2023. Informațiile reflectate în rapoartele instituției⁵⁴ relevă desfășurarea a 8 seminare pentru 310 beneficiari. Similar anului 2022 subiectele abordate au vizat: integritatea electorală și accesibilitatea procesului electoral pentru persoanele cu necesități speciale. Adicional, în contextul procesului de modificare a legislației electorale, participanții au fost familiarizați cu modificările la cadrul legal electoral. Pentru comparație menționăm că, în anul 2022, de asemenea instruire au beneficiat 228 potențiali funcționari electorali din 10 raioane.

Raportat la indicatorul de performanță formulat concret în planul de activitate, Asociația apreciază sarcina drept **realizată**.

Sarcina - Desfășurarea tuturor procedurilor privind acreditarea cursurilor de instruire (ca de exemplu de către ANACEC)

- Indicator de performanță (PS): un indicator de performanță nu a fost stabilit
- Indicator de performanță (PA): sarcina nu se regăsește în planul de activitate

Amintim că în anii precedenți instituția a întreprins următoarele acțiuni: a analizat legislația, a elaborat o notă analitică-informativă cu privire la procedura de acreditare a programelor CICDE și măsurile necesare în vederea lansării procedurii de acreditare, a realizat un studiu prin care a constatat lipsa necesității acreditării cursurilor pentru funcționarii electorali.

Întrucât sarcina și periodicitatea acesteia nu au fost modificate⁵⁵ evaluatorul urmează să ofere un calificativ de apreciere. Astfel, pentru anul 2023, Asociația consideră sarcina drept desuetă.

Sarcina - Promovarea includerii cursurilor CICDE în programul de formare a funcționarilor publici și altor categorii de funcționari electorali potențiali

- Indicator de performanță (PS): un indicator de performanță nu a fost stabilit
- Indicator de performanță (PA): sarcina nu se regăsește în planul de activitate

Amintim că în anii precedenți instituția a întreprins următoarele acțiuni: a expediat demersul către Academia de Administrare Publică (AAP) privind includerea a trei cursuri⁵⁶ în programul de formare continuă a funcționarilor publici, și a continuat efortul de a include cursurile sale în comanda de stat pentru 2021 privind dezvoltarea profesională a funcționarilor publici. AAP, însă, nu a dat curs demersurilor CICDE.

Pe parcursul anului 2023 CICDE a continuat efortul de promovare a cursurilor sale în programul de formare a funcționarilor publici. Astfel, în luna septembrie 2023, conducerea CICDE a avut o întâlnire cu conducerea Institutului de Administrație Publică în vederea identificării aspectelor de colaborare pe partea de formare, dezvoltare profesională și cercetare în domeniul electoral. În lumina celor expuse, Asociația apreciază sarcina drept **realizată parțial**. Totodată, recomandăm instituției continuarea efortului în această direcție, și formularea pe viitor a unor sarcini realizarea cărora depinde de CICDE și nu de alte autorități.

Sarcina - Desfășurarea instruirii funcționarilor electorali desemnați în componența organelor electorale, precum și a reprezentanților secretariatului CEC

- Indicator de performanță (PS): nr. de seminare desfășurate; nr. de beneficiari ai serviciilor de instruire
- Indicator de performanță (PA): 365 de seminare; 9.385 de beneficiari

54 Privind activitățile realizate pe parcursul anului 2023; privind realizarea activităților de formare inițială și continuă a beneficiarilor CICDE pentru anul 2023.

55 Hotărârea CEC nr. 760 pentru modificarea Planului strategic al CICDE pentru anii 2020 – 2023.

56 Inițierea în administrarea alegerilor; Atribuțiile secretarului Consiliului local în domeniul electoral și Integritatea procesului electoral.

Pe parcursul anului de referință instruirea membrilor organelor electorale s-a realizat în baza Planului de instruire pentru alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023. La analiza raportului tematic constatăm instruirea a 331 persoane/membri CECE II (34 seminare); 6.589 persoane/membri CECE I (115 seminare și 4 conferințe); 7.888 persoane/membri BESV (138 seminare și 4 conferințe). Potrivit datelor reflectate în raportul anual de activitate, în total, au fost desfășurate 252 de seminare și 8 conferințe în cadrul cărora au fost instruiți 14.808 funcționari electorali. Cu referire la reprezentanții secretariatului CEC instruiți menționăm, doar, președinții CECE II care au beneficiat, inclusiv, de formare de formatori și activități de instruire continuă.

Raportat la indicatorul de performanță formulat concret în planul de activitate, Asociația apreciază sarcina drept **realizată**.

Subsecvent, menționăm că și la acest exercițiu de monitorizare a scrutinului electoral, MO Promo-LEX a constatat o prestație diferențiată a funcționarilor electorali. Astfel, au fost observate cazuri de informare lacunară a publicului privind activitatea organului electoral, obstrucționarea observării libere, și implicarea funcționarilor electorali în agitația electorală. Asociația Promo-LEX reiterează, și pe această cale, recomandarea către CEC și CICDE de consolidare a componentei de instruire a funcționarilor electorali și asigurarea instruirii din timp a acestora, în contextul viitoarelor scrutine⁵⁷.

Activitatea - Oferirea serviciilor de instruire continuă și educație civică diferitor categorii de beneficiari

Evaluarea cantitativă a sarcinilor aferente activității

Sarcina - Desfășurarea tuturor procedurilor privind acreditarea cursurilor de instruire (ca de exemplu de către ANACEC)

→ *Indicator de performanță (PS): nr. de cursuri acreditate*

→ *Indicator de performanță (PA): sarcina nu se regăsește în planul de activitate*

Amintim că în anii precedenți instituția a întreprins următoarele acțiuni: a analizat legislația și reglementările interne, a elaborat foaia de parcurs privind acreditarea instituțională și a programelor CICDE, a elaborat raportul de autoevaluare a calității cursurilor de instruire, și a racordat 18 regulamente și instrucțiuni interne la cerințele procedurii de acreditare.

Abia în luna iunie 2023, CEC a aprobat Regulamentul CICDE (documentul de bază în dosarul de acreditare). Potrivit instituției, noul document nu corespunde cerințelor de acreditare din cauza specificului activității și a mandatului indicat expres în Codul electoral. Prin urmare, instituția nu a depus pachetul de documente spre acreditare, nefiind considerată necesară.

Întrucât sarcina și periodicitatea acesteia nu au fost modificate⁵⁸, Asociația consideră sarcina drept desuetă.

Sarcina - Desfășurarea activităților de instruire și educație civică continuă pentru diferite categorii de beneficiari (inclusiv instruirea pe subiectul finanțării politice pentru reprezentanții partidelor politice, trezoreri, judecători, procurori, ofițeri de urmărire penală)

→ *Indicator de performanță (PS): nr. de seminare/activități desfășurate; nr. de beneficiari ai serviciilor de instruire/educație civică; minim 1 grup anual identificat și instruit*

57 [Raportul final](#) al Misiunii Promo-LEX de observare a alegerilor locale generale din 5(19) noiembrie 2023, p. 26-27.

58 [Hotărârea CEC nr. 760](#) pentru modificarea Planului strategic al CICDE pentru anii 2020 – 2023.

- *Indicator de performanță (PA): planuri anuale implementate în proporție de minim 90%; minim 1 grup anual identificat și instruit; minim 6 evenimente de educație electorală/instruire desfășurate*

În vederea realizării sarcinii, în februarie 2023, CICDE a aprobat planurile: de formare inițială și continuă, și de educație civică și electorală. De asemenea, în august 2023, a aprobat planul de instruire pentru alegerile locale generale. În urma analizei rapoartelor tematice privind realizarea planurilor menționate *supra* conchidem că, pe parcursul perioadei supuse monitorizării, au fost desfășurate cumulativ 432 de activități pentru aproape 25 mii de beneficiari de diferite vârste. Dintre aceste 432 de activități, doar două au abordat subiectul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale⁵⁹. Potrivit instituției, pe parcursul anului de referință au fost identificate și instruite două grupuri noi de beneficiari: carabinierii (100) și persoanele în etate (vârșnicii) din 11 localități din Republica Moldova. De asemenea, instituția a raportat realizarea în proporție de 90% a planului de educație civică și electorală, și în proporție de 100% a celorlalte două planuri (de formare inițială și continuă; de instruire pentru alegerile locale generale).

Raportat la indicatorul de performanță formulat concret în planul de activitate, Asociația apreciază sarcina drept **realizată**.

Activitatea - Elaborarea și implementarea sistemului de control al serviciilor de instruire și educație civică

Evaluarea cantitativă a sarcinilor aferente activității

Sarcina - Monitorizarea activităților de instruire și educație civică, precum și elaborarea rapoartelor de monitorizare

- *Indicator de performanță (PS): rapoarte de monitorizare elaborate*
- *Indicator de performanță (PA): 80% dintre beneficiari satisfăcuți de calitatea activităților de instruire și educație civică la care au participat, în baza chestionarelor de evaluare a seminarelor/activităților*

Materialele oferite de instituție ca răspuns la solicitarea de acces la informații demonstrează monitorizarea, și pentru această perioadă, a activităților de instruire și educație civică. Astfel, la începutul anului 2024, au fost elaborate două rapoarte generalizatoare de monitorizare a activităților de instruire (12) și educație civică (15).

Rapoartele cuprind concluzii și recomandări pentru fiecare activitate desfășurată. Cât privește gradul de satisfacție a beneficiarilor, potrivit rapoartelor, în linii generale, beneficiarii CICDE au rămas mulțumiți de calitatea activităților desfășurate, care a inclus: prestația formatorului, conținutul și metodologia aplicată, logistica seminarului, asigurarea cu materiale de suport. Astfel, de calitatea activităților de educație civică au rămas satisfăcuți 93,13%, iar de calitatea instruirilor – 88,05%. Asociația apreciază sarcina drept **realizată**.

Sarcina - Evaluarea impactului programelor de instruire și educație civică și formularea recomandărilor pentru acestea

- *Indicator de performanță (PS) și (PA): rapoarte de evaluare elaborate; recomandări formulate*

Evaluarea activităților s-a realizat cu scopul de apreciere a calității serviciilor prestate, eficienței și impactului activităților desfășurate. Astfel, au fost analizate: observațiile monitorului/impresia coordonatorului, opinia formatorului și feedback-ul participanților pentru fiecare activitate. Analizând cele două rapoarte generalizatoare de monitorizare a activităților desfășurate de instituție (27), conchidem formularea a 63 de concluzii și 62 de recomandări. Potrivit documentelor,

59 Webinarele „Integritatea procesului electoral” din 18 mai și 14 septembrie 2023 la care au participat în total 34 persoane.

recomandările formulate în rezultatul evaluării programelor de instruire și activităților vor fi luate în considerație la organizarea și desfășurarea activităților și instruirilor pentru anul viitor. Potrivit datelor oferite de instituție ca răspuns la solicitarea de acces la informație, din totalul recomandărilor formulate în 2022, 54,4% recomandări aferente activităților de educație civică și electorală, și 63,7% recomandări aferente activităților de instruire au fost implementate în anul 2023.

Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**. Totodată atragem atenția asupra lipsei unor indicatori de performanță concreți.

Evaluarea calitativă a activității

În opinia Promo-LEX activitatea ce a presupus elaborarea și implementarea sistemului de control al serviciilor de instruire și educație civică a produs un **impact mediu**, deoarece recomandările formulate au fost implementate într-o proporție de 50–60%. Totodată, subliniem importanța exercițiului de control asupra acțiunii de planificare ulterioară a activităților de instruire și educație civică.

Activitatea - Sistematizarea resurselor metodologice de instruire și educație civică ale CICDE

Evaluarea cantitativă a sarcinii aferente activității

Sarcina - Elaborarea meniului programelor de instruire și educație civică al CICDE

- Indicator de performanță (PS): meniul programelor de instruire și educație civică elaborat
- Indicator de performanță (PA): oferta educațională elaborată

În primul trimestru al anului de referință instituția a elaborat Oferta sa educațională⁶⁰, în baza planului anual de instruire aprobat în luna februarie. La consultarea acesteia observăm că publicului larg i-au fost puse la dispoziție, cu titlu gratuit, 13 cursuri de instruire în limba română. Durata activităților variază între 3 și 8 ore academice, cu eliberarea certificatului la promovarea acestora. Potrivit reprezentanților instituției, pe parcursul anului 2023 – an electoral, s-a atestat un interes sporit față de întreaga gamă de activități oferită, beneficiind în total 222 de persoane, comparativ cu 92 – în 2022. În scopul cuantificării acestui interes a fost solicitat instituției numărul de persoane care s-au înscris la cursuri în anul 2023 versus 2022. În răspunsul său CICDE a menționat lipsa unei statistici în acest sens, totuși prin raportarea numărului de participanți pentru perioada dată s-a atestat o creștere cu minim 30%. Amintim că pe parcursul perioadei de implementare a planului strategic oferta educațională a cuprins cinci cursuri în anul 2020; 14 cursuri – 2021 și 20 de cursuri – 2022. Potrivit instituției, în anul 2023 au fost oferite doar cursurile e-learning relevante pentru organizarea și desfășurarea alegerilor locale generale.

Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Evaluarea calitativă a activității

În opinia Promo-LEX, și în acest an, activitatea ce a presupus sistematizarea resurselor metodologice de instruire și educație civică ale CICDE a produs un **impact mediu**. Deși, comparativ cu anul precedent, interesul persoanelor interesate față de cursurile oferite de instituție a sporit (222 față de 92) considerăm că rezultatul atins este unul moderat raportat la întregul bazin de beneficiari ai instituției (25 mii), efortul de promovare și faptul că anul de referință a fost unul electoral.

60 [Oferta educațională](#).

Activitatea - Realizarea cercetărilor electorale

Evaluarea cantitativă a sarcinilor aferente activității

Sarcina - Elaborarea și aprobarea planului anual de realizare a cercetărilor electorale

- Indicator de performanță (PS): plan anual elaborat și aprobat; nivel de executare a planului anual
- Indicator de performanță (PA): plan anual elaborat și aprobat; minim o conferință științifico-practică desfășurată; 50 de participanți la conferință

La 7 februarie 2023 a fost aprobat planul anual privind realizarea activităților de cercetare⁶¹. Similar anului 2022, acesta cuprinde zece activități menite să asigure dezvoltarea activității de cercetare electorală în cadrul instituției, dezvoltarea bibliotecii cercetătorului CICDE, extinderea listei de experți atrași în activitatea de consultanță electorală ș.a.

La analiza raportului privind realizarea activităților de cercetare constatăm că, și în acest an, planul a fost executat integral. Printre rezultatele instituției menționăm: publicarea a 24 materiale, 42 de participări la evenimente naționale și internaționale, desfășurarea a două conferințe și o masă rotundă, oferirea stagiilor de practică pentru 5 studenți, oferirea a 4 tipuri de consultanță electorală, elaborarea unui articol pentru o publicație externă, suplinirea fondului de carte, asigurarea unei vizite de studiu. Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Sarcina - Realizarea activităților de cercetare în cadrul „laboratorului de cercetare al CICDE”

- Indicator de performanță (PS): cercetări electorale elaborate, publicate și prezentate
- Indicator de performanță (PA): 5 cercetări electorale elaborate, publicate și prezentate; plan implementat în proporție de minim 90%

Potrivit paginii web a instituției, la 22 februarie 2023, CICDE a lansat cea de-a V-a ediție a concursului de burse pentru elaborarea proiectelor de cercetare individuală în domeniul electoral. Astfel, instituția a oferit 5 burse unice de 5.000 lei brut per participant pentru elaborarea, în perioada martie – octombrie, a cinci proiecte de cercetare. Cercetările au fost elaborate de către tinerii cercetători din cadrul Universității de Stat din Moldova, Universității Libere Internaționale din Moldova, Universității de Stat din Cahul „B. P. Hașdeu”, Universității de Stat din Comrat și Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne. Subiectele cercetate sunt următoarele: implicarea candidaților independenți în procesele electorale în Republica Moldova; particularitățile alegerilor Bașcanului Găgăuziei și aducerea cadrului normativ regional în concordanță cu cel național; particularitățile exercitării dreptului de vot a cetățenilor din stânga Nistrului: impactul asupra procesului electoral național; factorii criminogeni și de prevenire a infracțiunilor electorale; reziliența Republicii Moldova în domeniul electoral în contextul războiului din Ucraina. Produsele au fost prezentate public în cadrul conferinței științifice anuale CICDE din luna noiembrie 2023 și sunt accesibile pe pagina web a instituției⁶². De asemenea, menționăm că planul privind realizarea activităților de cercetare a fost implementat în proporție de 100%.

Raportat la indicatorul de performanță formulat concret în planul de activitate, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

61 [Planul privind realizarea activităților de cercetare pentru anul 2023.](#)

62 [Proiectele de cercetare în domeniul electoral pentru 2023.](#)

Evaluarea calitativă a activității

Promo-LEX își menține opinia că activitatea ce a presupus realizarea cercetărilor electorale a contribuit semnificativ la formarea tinerilor cercetători. Totuși, aceasta a produs un **impact mediu** raportat la efortul CICDE de a se afirma drept instituție de cercetare științifico-practică. Deși nu există date privind numărul persoanelor care au citit conținutul, considerăm că produsele elaborate reprezintă o sursă de informație utilă pentru publicul interesat de domeniul electoral. Totodată, continuăm să remarcăm că traducerea produselor în limbile de circulație internațională ar spori vizibilitatea instituției și contribui la afirmarea CICDE în calitate de instituție de consultanță și cercetare științifico-practică.

Activitatea - Publicarea revistei de cercetări electorale

Evaluarea cantitativă a sarcinilor aferente activității

Sarcina - Redactarea materialelor pentru revistă

- Indicator de performanță (PS): articole pentru revistă redactate
- Indicator de performanță (PA): nu a fost atribuit un indicator de performanță

Modul de editare și difuzare a revistei este reglementată de Regulamentul privind editarea și difuzarea Revistei „Digest electoral” elaborat în conformitate cu standardele solicitate edițiilor științifice. Conform documentului, la elaborarea și editarea Revistei se respectă anumite cerințe: caracterul științifico-practic; corespunderea articolelor cu convențiile editoriale; evaluarea anonimă a articolelor (peer-review); publicarea pe pagina web a CICDE.

Potrivit instituției, organizarea și funcționarea Revistei este asigurată de către Colegiul de redacție și Consiliul editorial care s-a expus asupra celor 17 articole științifice incluse în cele două ediții din anul 2023 (iunie și decembrie⁶³). Asociația Promo-LEX califică sarcina drept **realizată**.

Sarcina - Publicarea și promovarea revistei

- Indicator de performanță (PS) și (PA): revista cercetărilor electorale a CICDE elaborată și publicată semestrial/anual

În perioada de referință CICDE a elaborat și publicat cea de-a noua și zecea ediție a revistei „Digest electoral” o sursă informativă pentru cei interesați de domeniul alegerilor și o platformă de exprimare pentru cercetători. În ambele ediții, revista cuprinde în total 17 articole științifice care tratează următoarele teme: alegerile din perspectivă istorică, și impactul crizelor asupra democrației și procesului electoral. Potrivit reprezentantelor CICDE, revista a fost transmisă Bibliotecii Naționale și celor 20 de instituții de învățământ superior cu care colaborează. De asemenea, promovarea revistei a fost asigurată în cadrul activităților desfășurate de instituție. Analizând revista constatăm că, și pentru această perioadă, conținutul ei rămâne a fi disponibil doar în limba română. Considerăm că asigurarea traducerii revistei în alte limbi cu promovarea mai intensă a acesteia ar spori interesul față de produs din partea persoanelor interesate de domeniul electoral din exterior.

Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

63 Edițiile [iunie](#) și [decembrie](#) a revistei Digest electoral.

Evaluarea calitativă a activității

În opinia Promo-LEX activitatea ce a presupus publicarea revistei de cercetări electorale a CICDE a produs un **impact major** asupra funcționarilor electorali și a persoanelor interesate de domeniul electoral. Totuși, deși instituția a oferit tuturor celor interesați posibilitatea de exprimare prin articole științifice, considerăm că vizibilitatea CICDE drept instituție de cercetare a fost asigurată preponderent pe plan național. Conștientizând că traducerea revistei presupune costuri financiare de care instituția nu dispune, ne menținem opinia că punerea la dispoziția publicului larg (inclusiv din exterior) a acestei surse informative în limbile de circulație internațională, ar putea spori vizibilitatea instituției și atingerea obiectivului setat.

Activitatea - Dezvoltarea bazelor teoretice și practice ale consultanței electorale

Evaluarea cantitativă a sarcinilor aferente activității

Sarcina – Prestarea serviciilor de consultanță electorală

→ Indicator de performanță (PS) și (PA): *minim 3 servicii de consultanță electorală prestate*

Potrivit datelor reflectate în raportul instituției, în perioada de referință au fost prestate 5 tipuri de servicii de consultanță, și anume: elaborarea și documentarea tezelor de licență, masterat și doctorat în domeniul electoral și domenii conexe; elaborarea și documentarea articolelor științifice; formulare recomandări și participarea la consultări publice; prezentarea bunelor practici în domeniul instruirii electorale; consultanță pe subiectul legislației electorale. În urma prelucrării datelor statistice furnizate de CICDE conchidem că serviciile de consultanță au fost prestate pentru un grup de 667 persoane (studenți/autori de articole științifice (17), potențiale candidate la alegerile locale generale (650)) și cinci autorități electorale naționale (CEC) și din străinătate (Comisia Electorală de Stat din Republica Macedonia de Nord, CEC Albania, Autoritatea Electorală Suedeză, Consiliul Europei). Asociația apreciază sarcina ca **realizată**.

Sarcina - Elaborarea materialelor de consultanță electorală

→ Indicator de performanță (PS) și (PA): *materiale de consultanță electorală elaborate*

Informațiile reflectate în raportul de activitate al instituției, raportul privind realizarea activităților de cercetare și răspunsul CICDE la solicitarea Promo-LEX, relevă că instituția a elaborat următoarele materiale de consultanță electorală: avizul la Regulamentul privind certificarea formării/specializării în domeniul electoral, ghidul candidatului/candidatei la ALG 2023⁶⁴, ghidul operatorilor liniei telefonice de informare a alegătorilor în contextul scrutinului din toamna 2023⁶⁵. Asociația apreciază sarcina ca **realizată**. Totodată, subliniază lipsa indicatorilor concreți.

Sarcina - Elaborarea portofoliului de proiecte și costul serviciilor de consultanță electorală și integrarea acestuia în meniul general de programe a CICDE

→ Indicator de performanță (PS): *portofoliu elaborat și aprobat*

→ Indicator de performanță (PA): *nu a fost atribuit un indicator de performanță*

Gama serviciilor de consultanță oferite de instituție este disponibilă pe pagina www.consultanta.cicde.md. Pentru anul de referință cele 6 domenii au inclus 22 de servicii de consultanță electorală (cu șase mai puține față de perioada precedentă) spre atenția părților interesate⁶⁶. Potrivit

64 [Ghidul](#) candidatului/ candidatei la ALG 2023.

65 [Ghidul](#): Linia telefonică de informare a alegătorilor.

66 În conformitate cu metodologia CICDE privind prestarea serviciilor de consultanță, beneficiari pot fi: instituții publice ; administrația publică locală; partide politice; organizații neguvernamentale ; organizații profesionale; instituții de învățământ preșcolar, preuniversitare și

instituției portofoliul de proiecte a fost remis în adresa partidelor politice, potențialilor beneficiari, universităților și partenerilor, iar pagina www.consultanta.cicde.md a înregistrat 293 de accesări, de patru ori mai mult decât în anul precedent. La examinarea paginii constatăm că se prezintă doar denumirile serviciilor de consultanță, fără o scurtă descriere, și un cost al acestor servicii. Totuși, menționăm că, potrivit formularului, o ofertă personalizată în acest sens este întocmită în dependență de domeniul și obiectul consultanței, la solicitarea serviciului de consultanță electorală.

Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Evaluarea calitativă a activității

În opinia Promo-LEX prestarea serviciilor de consultanță electorală a produs un **impact major** asupra instituției și beneficiarilor deopotrivă. În calitate de instituție specializată în instruirea actorilor electorali, educarea și informarea cetățenilor, cercetare - CICDE oferă soluții pentru diverse probleme de ordin electoral, de asemenea ghidare și cunoștințe celor care doresc să preia din experiența instituției.

Activitatea - Dezvoltarea bibliotecii cercetătorului CICDE

Evaluarea cantitativă a sarcinilor aferente activității

Sarcina - Procurarea literaturii de specialitate

- Indicator de performanță (PS): minim 10 lucrări de specialitate achiziționate anual
- Indicator de performanță (PA): minim 10 lucrări de specialitate achiziționate anual; sporirea cu 10% a utilizatorilor bibliotecii CICDE

În perioada de referință, instituția a achiziționat 12 lucrări de specialitate, una în limba engleză și 11 în limba română. De asemenea, biblioteca a beneficiat de donație de carte și alte resurse de la persoane private, CEC, IFES, CoE. Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Sarcina - Abonarea la biblioteci științifice online

- Indicator de performanță (PS): abonament anual la baze de date electronice de articole științifice; sporirea cu 10% a utilizatorilor bibliotecii CICDE
- Indicator de performanță (PA): abonament anual achiziționat

Similar anilor precedenți instituția a procurat abonamentul anual la resursele electronice prin intermediul consorțiului Resurse Electronice pentru Moldova (REM). Astfel, biblioteca a oferit utilizatorilor⁶⁷ acces la 6 baze de date, majoritatea reprezentând resurse științifice licențiate full-text. Când privește beneficiarii bibliotecii CICDE, constatăm în continuare o ușoară creștere a numărului acestora: 2020 – 130; 2021 – 140; 2022 – 160; 2023 – 180 de persoane.

Potrivit informațiilor reflectate în raportul privind realizarea activităților de cercetare, pe parcursul anului 2023 instituția a continuat lucrările privind elaborarea bibliotecii electronice. Amintim că, potrivit paginii web a CoE⁶⁸, dezvoltarea bibliotecii digitale a instituției care cuprinde cumulativ 24 de lucrări, a fost finalizată la finele anului 2021. Subsecvent, remarcăm că, la momentul elaborării raportului, nici una dintre cele 24 de lucrări⁶⁹ nu poate fi accesată. Raportat la indicatorul de performanță, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

universitare; instituții de cercetare și cercetători; autorități electorale din alte țări; organizații internaționale.

67 Utilizatori ai bibliotecii CICDE: membrii CEC, angajații, formatorii și experții CICDE, beneficiarii programului de burse, voluntarii, stagiarii, publicul interesat de subiecte electorale.

68 [Comunicat CoE](#).

69 [Biblioteca](#) digitală a CICDE.

Evaluarea calitativă a activității

În opinia Promo-LEX activitatea ce a presupus dezvoltarea bibliotecii cercetătorului CICDE a produs un **impact mediu** asupra instituției caracterizat prin acea ușoară creștere a numărului de beneficiari ai bibliotecii (+20), însă tipologia utilizatorilor rămâne aceeași de la an la an. În același timp ne menținem convingerea că fondul de carte și accesul la bazele de date au reprezentat importante surse bibliografice la elaborarea produselor de cercetare și analiză. Totodată, implementarea educației electorale în învățământul universitar ar putea spori gradul de solicitare a bibliotecii CICDE.

Scopul 2: Realizarea tuturor măsurilor interne necesare în vederea asigurării capacității CICDE de a realiza activitățile de instruire, educație civică și cercetare propuse

Obiectivele stabilite de CICDE în vederea atingerii scopului sunt:

- eficientizarea organizațională;
- crearea climatului financiar favorabil pentru dezvoltarea CICDE.

Activitățile strategice planificate pentru atingerea obiectivelor trasate sunt: instituționalizarea colaborării cu angajații externi ai CICDE; atragerea fondurilor suplimentare prin intermediul proiectelor de asistență tehnică și serviciilor oferite contra plată. Aceste 2 activități strategice includ la rândul lor șapte sarcini.

Constatări aferente scopului nr. 2:

Privind indicatorii stabiliți

- **Indicatorii formulați în planul de activitate sunt măsurabili și formulați concret.** Aceștia permit evaluarea sarcinii în lipsa unor astfel de indicatori în planul strategic;
- **Indicatorii stabiliți permit mai degrabă evaluarea cantitativă** (cifre) a sarcinilor decât cea calitativă - impactul.

Privind gradul de realizare a sarcinilor

- Cantitativ, sarcinile planificate au fost realizate în proporție de 100%;
- Calitativ, o activitate a produs un impact major, iar una – un impact mediu.

Privind rezultatele atinse în realizarea scopului

- CICDE a recrutat 36 de formatori noi;
- Au fost atrase surse financiare din exterior, diversificate și menținute parteneriatele;
- Prestarea serviciilor contra cost a fost asigurată și în anul 2023.

Privind restanțele în realizarea scopului

- Mecanismele de fidelizare aplicate nu au asigurat menținerea formatorilor cu experiență.

Activitatea - Instituționalizarea colaborării cu angajații externi ai CICDE

Evaluarea cantitativă a sarcinilor aferente activității

Sarcina - Recrutarea formatorilor în baza noilor reguli

- Indicator de performanță (PS): nr. de formatori recrutați
- Indicator de performanță (PA): 20 de formatori noi recrutați; 1 seminar de formare de formatori desfășurat

La 10 februarie 2023 CICDE a aprobat noul Regulament privind recrutarea, formarea, angajarea și evaluarea formatorilor. Potrivit documentului, recrutarea se organizează prin concurs iar procedura cuprinde 3 etape: selectarea candidaților în baza dosarelor depuse; formarea inițială a acestora; evaluarea prestației candidaților în cadrul seminarului de formare inițială⁷⁰. În vederea recrutării noilor formatori, la 4 iulie 2023, CICDE a anunțat apelul deschis pentru persoanele care doresc să devină formatori în domeniul electoral. Ulterior, în lunile iulie și august, instituția a desfășurat două seminare de formare a formatorilor. Urmare activităților de formare au fost recrutați 36 de formatori. Raportat la indicatorul concret și măsurabil prevăzut în planul de activitate, Asociația apreciază sarcina ca **realizată**.

Sarcina - Acreditarea formatorilor existenți și a celor recrutați în baza noilor reguli

- *Indicator de performanță (PS): nr. de formatori acreditați*
- *Indicator de performanță (PA): evaluarea anuală realizată*

Acreditarea (evaluarea periodică) formatorilor în 2023 a fost asigurată în baza cap. VI din Regulamentul privind recrutarea, formarea, angajarea și evaluarea formatorilor. Potrivit documentului, sunt evaluați doar formatorii care au participat în anul respectiv la activitățile de instruire ale CICDE. Formatorul este evaluat în baza a opt criterii⁷¹ care însumând 17 puncte îi permit menținerea în rețeaua de formatori. Parcursul carierei de formator CICDE prevede cinci trepte: (semi-acreditat, debutant, independent, experimentat și mentor⁷²). Potrivit informațiilor prezentate de instituție ca răspuns la solicitarea de acces la informații, celor 64 de formatori evaluați (de două ori mai mult decât în anul 2022 – an neelectoral) le-au fost stabilite/actualizate treapta de calificare după cum urmează: semi-acreditat – 9 formatori (14%), debutant – 22 formatori (34%), independent – 12 formatori (19%), experimentat – 17 formatori (26%) și mentor – 4 formatori (6%). Raportat la indicatorul de performanță formulat concret în planul de activitate, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Sarcina - Formarea inițială și continuă a formatorilor conform prevederilor regulamentului elaborat și aprobat

- *Indicator de performanță (PS): nr. de seminare de formare inițială și continuă; nr. de formatori instruiți*
- *Indicator de performanță (PA): 12 seminare de formare continuă; 30 de formatori instruiți*

Potrivit pct. 26 din Regulamentul privind recrutarea, formarea, angajarea și evaluarea formatorilor, formarea continuă a formatorilor presupune aprofundarea și actualizarea cunoștințelor, dezvoltarea abilităților de predare/facilitare, necesare pentru realizarea eficientă a obiectivelor ce țin de activitatea în calitate de formator în cadrul CICDE. În anul de referință activitățile de formare continuă desfășurate de instituție au avut drept scop pregătirea formatorilor pentru facilitarea seminarelor de instruire în cadrul alegerilor locale generale din luna noiembrie. De asemenea, formarea continuă reprezintă un mecanism de fidelizare a formatorilor aplicat de CICDE. Informațiile reflectate în rapoartele instituției (de activitate și cel privind realizarea activităților de formare inițială și continuă a beneficiarilor) indică desfășurarea a 12 seminare în format online

70 În urma evaluării, fiecărui participant i se atribuie una din următoarele categorii/ niveluri: (N1) – participantul este pregătit să faciliteze; (N2) - participantul poate co-facilita seminarul împreună cu un formator mai experimentat; (N3) - participantul nu este recomandat în calitate de facilitator; neavând pregătirea necesară sau necorespunzând profilului formatorului CICDE. Participanții calificați cu categoriile N1 și N2 sunt incluși în Registrul formatorilor și constituie rețeaua de formatori ai CICDE.

71 Abilitățile de prezentare a materiilor de studii (domeniu electoral) pentru maturi; cunoașterea terminologiei și legislației electorale a Republicii Moldova; abilitățile tehnice în utilizarea instrumentelor electronice de curs; interacțiunea cu coordonatorul; abilitățile de comunicare, lucrul în echipă; participarea la activitățile de formare continuă organizate de către CICDE în perioada de referință; abilitățile de elaborare a materialelor de studii; cunoașterea demonstrată și posibilitate de predare/facilitare în limba rusă.

72 Formator semi-acreditat - formare de formatori; formator debutant - facilitare asistată timp de 40 de ore; formator independent – facilitare +150 ore; formator experimentat – facilitare +300 ore; formator mentor - coordonarea altor formatori; elaborarea și actualizarea programelor de instruire; desfășurarea activității de mentorat.

și offline la care au participat 42 de formatori. Raportat la indicatorul de performanță formulat concret în planul de activitate, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Subsecvent, menționăm că în cadrul exercițiului de monitorizare a ALG din 5 (19) noiembrie 2023, în baza discuțiilor cu funcționarii electorali, observatorii Promo-LEX au constatat că pregătirea insuficientă a resurselor umane a reprezentat una dintre dificultățile care au afectat funcționarea organelor electorale inferioare⁷³. Pornind de la ideea că gradul de organizare și desfășurare a alegerilor depinde, în mare parte, de nivelul de pregătire a funcționarilor electorali, reiterăm, și pe această cale, recomandarea de asigurare a perfecționării profesionale continue a funcționarilor electorali, astfel încât cadrul normativ să fie aplicat în mod unitar.

Sarcina - Identificarea și implementarea instrumentelor de retenție/fidelizare a formatorilor instruiți

- *Indicator de performanță (PS): nr. formatorilor activi permanent vs. nr. total de formatori instruiți și acreditați*
- *Indicator de performanță (PA): 70% dintre formatorii acreditați activi*

Cifrele reflectate în raportul de activitate indică aplicarea mecanismelor de fidelizare asupra a 45 de formatori activi dintre cei 64 acreditați. Și pentru această perioadă acestea au presupus:

- » *dezvoltarea profesională continuă* prin participarea formatorilor la evenimentele publice organizate de CICDE, dar și la activitățile de formare continuă, punerea la dispoziția formatorilor a resurselor din cadrul bibliotecii CICDE și oportunitatea de a elabora articole, studii științifice, care vor fi incluse în publicațiile CICDE;
- » *consultarea formatorilor* prin oferirea periodică a unui feedback în cadrul formărilor de formatori specializate în care sunt testate programele de instruire, oferirea posibilității formatorilor de a formula propuneri de îmbunătățire a programelor de instruire, sugestii în contextul completării chestionarului de autoevaluare a formatorului, participarea directă a formatorilor la luarea unor decizii instituționale prin oferirea conducerii instituției unui feedback cu privire la întregul ansamblu de activități desfășurate de CICDE.

Prin compararea datelor la acest subiect, observăm dublarea numărului de formatori asupra cărora au fost aplicate *sus menționatele* mecanisme de fidelizare: 2023 – 45; 2022 – 20; 2021 – 33; 2020 – 22. De asemenea, constatăm că, coraportul dintre formatorii activi și cei acreditați a rămas aproximativ similar celui din anul 2022 (2023 – 70,3%; 2022 – 71%, 2021 – 87%). Pe de altă parte, din datele privind coraportul anual se observă că instrumentele de fidelizate aplicate nu au asigurat, cel puțin, păstrarea unui coraport constant dintre formatorii activi și cei acreditați. Considerăm că pentru o implicare mai mare a formatorilor este necesară, inclusiv, motivarea financiară a acestora. Amintim că potrivit reprezentanților instituției, tariful aplicat la salarizarea formatorilor (40 lei/ora) nu este unul motivant.

Raportat la indicatorul de performanță formulat concret în planul de activitate, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Sarcina - Promovarea conceptului permanentizării organelor electorale ierarhic inferioare și certificării funcționarilor electorali

- *Indicator de performanță (PS): nr. publicațiilor, notelor informative și prezentări pentru promovarea conceptului*
- *Indicator de performanță (PA): minim 10 propuneri privind diferite aspecte pentru reflectare în proiectul Regulamentului*

73 [Raportul final](#). Misiunea de observare Promo-LEX a alegerilor locale generale din 5 (19) noiembrie 2023, p. 27.

Instituția a participat la consultările publice și avizarea actelor normative emise de CEC în baza noului Cod electoral, inclusiv Regulamentul privind certificarea formării/specializării în domeniul electoral. Potrivit instituției au fost formulate și transmise expertei contractate de CoE - 31 de propuneri. Astfel, în urma modificării Codului electoral, conform art. 17, alin. (3), consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea sunt organe electorale care activează permanent, cu excepția celor constituite pentru secțiile de votare din afara țării și pentru localitățile din stânga Nistrului. Iar Regulamentul privind certificarea formării/specializării în domeniul electoral a fost aprobat de CEC la 4 august 2023 prin Hotărârea nr. 1156. Constatăm că raportul de activitate nu reflectă oarecare publicații, note informative sau prezentări pentru promovarea conceptului, conform indicatorului stabilit în PS.

Raportat la indicatorul de performanță formulat concret în planul de activitate, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Evaluarea calitativă

În opinia Promo-LEX consolidarea spiritului de echipă și a sentimentului de apartenență este crucial pentru fiecare organizație. Deducem că formele de sporire a motivației aplicate de instituție au produs un **impact mediu**, în condițiile în care remunerarea financiară și beneficiile rămân un element important în atragerea și menținerea angajaților, fie ei interni sau externi. Amintim că, în cadrul interviului reprezentantele instituției au subliniat disponibilitatea redusă a formatorilor cu experiență de a se implica în activitățile de instruire pentru alegerile locale generale.

Activitatea - Atragerea fondurilor suplimentare prin intermediul proiectelor de asistență tehnică și serviciilor oferite contra plată

Evaluarea cantitativă a sarcinilor aferente activității

Sarcina - Elaborarea proiectelor și implementarea acestora

- Indicator de performanță (PS): nr. de proiecte implementate
- Indicator de performanță (PA): minim un parteneriat creat; majorarea fondurilor atrase din exterior; 2 proiecte implementate

Potrivit raportului de activitate, la 31 martie 2023, CICDE a încheiat un nou acord de finanțare cu unul dintre donatorii instituției – PNUD Moldova. La analiza bugetului instituției remarcăm recepționarea, în baza acordului, a mijloacelor financiare în valoare de 1094,1 mii lei (în creștere față de 2022 – 315,8 mii lei). De asemenea, CICDE a continuat implementarea a două proiecte: „Consolidarea democrației în Republica Moldova prin alegeri incluzive și transparente” (PNUD Moldova) și „Îmbunătățirea practicii electorale în Republica Moldova, faza III” (CoE).

Raportat la indicatorul de performanță formulat concret în planul de activitate, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Sarcina - Promovarea meniului de programe al CICDE și prestarea serviciilor de instruire și consultanță electorală tuturor subiecților interesați

- Indicator de performanță (PS): contracte de servicii încheiate și executate; minim 1 serviciu contra plată prestat anual
- Indicator de performanță (PA): minim 1 serviciu contra plată prestat

În perioada monitorizată, la solicitarea HelpAge International, instituția a prestat servicii de informare și educație electorală a persoanelor în etate. Astfel, au fost organizate 22 de activități pentru 235 de persoane din 11 localități din Republica Moldova. Scopul activităților a fost crearea unei imagini generale privind organizarea procesului electoral și prezentarea modalităților

de implicare a cetățenilor. La analiza bugetului instituției remarcăm că încasările din serviciile prestate contra plată au constituit 0,7% din buget.

Potrivit instituției, și în acest an, oferta educațională și portofoliul serviciilor de consultanță electorală au fost promovate în cadrul evenimentelor și instruirilor desfășurate de instituție, și remise în atenția partidelor politice, instituțiilor de învățământ, potențialelor părți interesate, universităților, partenerilor. Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

În altă ordine de idei considerăm că, întrucât prestarea serviciilor de consultanță este ceva nou pentru CICDE iar capacitățile de promovare sunt limitate, partenerii instituției pot juca un rol cheie în promovarea activă a acestora. Astfel, CICDE ar asigura creșterea numărului de servicii prestate și ar majora sursele financiare atrase la buget.

Evaluarea calitativă

Asociația Promo-LEX apreciază obținerea mijloacelor de finanțare care permit instituției diversificarea gamei de activități și în același timp a categoriilor de beneficiari. În acest context, suntem convinși că sursele financiare atrase au asigurat continuitatea activităților/proiectelor lansate în anii precedenți și au permis dezvoltarea unor noi activități, garantând, inclusiv, accesul către noi beneficiari. Deși considerăm că activitatea a produs un **impact major** asupra activității instituției și a gradului de realizare a activităților planificate, suntem de părere că având misiunea de a instrui, educa, cerceta și informa toate categoriile de persoane interesate și/sau antrenate în procesul electoral, CICDE trebuie să beneficieze de un buget mai mare care să reducă dependența de donatori.

Scopul 3: Sporirea vizibilității instituției și stabilirea parteneriatelor strategice

Obiectivul stabilit în vederea atingerii scopului este:

- promovarea imaginii CICDE în calitate de instituție modernă și inovativă.

Activitățile strategice planificate pentru atingerea obiectivului trasat sunt: organizarea conferințelor, a meselor rotunde și a altor evenimente; participarea la conferințe, mese rotunde și alte evenimente în țară și înafara țării; promovarea imaginii CICDE online și offline; consolidarea relațiilor cu instituții guvernamentale, societatea civilă și partenerii de dezvoltare. Aceste 4 activități strategice includ la rândul lor nouă sarcini.

Constatări aferente scopului nr. 3:

Privind indicatorii stabiliți

- Indicatorii stabiliți în planul de activitate sunt măsurabili și formulați concret. Aceștia permit evaluarea sarcinii în lipsa unor astfel de indicatori în planul strategic;
- Indicatorii stabiliți permit mai degrabă evaluarea cantitativă a sarcinilor decât cea calitativă - impactul.

Privind gradul de realizare a sarcinilor

- Cantitativ, sarcinile planificate au fost realizate în proporție de 100%;
- Calitativ, trei activități au produs un impact major asupra vizibilității instituției și capacității de realizare a sarcinilor planificate, iar una - un impact mediu.

Privind rezultatele atinse în realizarea scopului

- Promovarea integrării educației electorale în educația formală;

- Consolidarea parteneriatelor și realizarea activităților cu suportul și în colaborare cu partenerii de dezvoltare;
- Creșterea participării reprezentanților CICDE la evenimente în afara țării;
- CICDE a promovat intens activitățile și evenimentele publice în mediul online.

Activitatea - Organizarea conferințelor, a meselor rotunde și a altor evenimente

Evaluarea cantitativă a sarcinilor aferente activității

Sarcina - Elaborarea și implementarea planului anual de conferințe, mese rotunde, evenimente de educație civică organizate de CICDE

→ *Indicator de performanță (PS): plan elaborat și aprobat; minim o conferință de educație electorală/științifico-practică desfășurată anual; minim 6 evenimente de educație electorală desfășurate anual*

→ *Indicator de performanță (PA): sarcina nu a fost inclusă în planul de activitate*

La analiza paginii web a instituției, *rubrica Planuri tematice*, constatăm că, și pentru acest an, instituția nu a elaborat și aprobat un plan anual dedicat doar organizării conferințelor, meselor rotunde, evenimentelor de educație civică. Mai mult, elaborarea unui astfel de plan nu se regăsește în planul de activitate al instituției. Observăm, totuși, că organizarea activităților de educație electorală se regăsește în planul de educație civică și electorală pentru anul 2023 care cuprinde 19 activități de educație civică și electorală⁷⁴. Astfel, pe parcursul anului de referință, CICDE a desfășurat conferința științifică cu participare internațională „Alegerile din perspectivă istorică și impactul crizelor asupra democrației și procesului electoral” și alte cel puțin 50 de activități de educație electorală și instruire în domeniul electoral⁷⁵ de care, potrivit instituției, au beneficiat 4.071 de persoane de diferite vârste. Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Sarcina - Elaborarea produselor științifico-practice și de educație electorală pentru aceste evenimente

→ *Indicator de performanță (PS): produse științifico-practice și de educație civică elaborate*

→ *Indicator de performanță (PA): 5 produse științifico-practice și de educație civică elaborate*

În perioada de referință instituția a elaborat șase produse: trei produse științifico-practice (revista de analiză și cercetare (2 ediții); culegerea “Prin cercetare electorală spre democrație calitativă”⁷⁶), și trei produse de educație civică (două ghiduri: votarea și accesibilitatea secției de votare în practică; revista de benzi electorale (ediția a VI-a)). Raportat la indicatorul de performanță formulat concret în planul de activitate, Asociația apreciază sarcina ca **realizată**.

Evaluarea calitativă a activității

În opinia Promo-LEX educarea alegătorilor (viitori) este imperativă iar gama variată de activități de educație civică și electorală desfășurate pe parcursul anului a produs un **impact major** asupra vizibilității instituției pe plan intern. Totuși, considerăm că punerea la dispoziția publicului larg a produselor, nu doar în limba română, ci și în limbile minorităților naționale, ar spori accesul acestora la materialele elaborate și mesajele transmise. În opinia Asociației, impactul produs asupra beneficiarilor și a procesului electoral poate fi observat doar în timp.

⁷⁴ [Planul](#) de educație civică și electorală pentru anul 2023.

⁷⁵ 4 concursuri (VotArt Junior, de eseuri, vlogging electoral, Biblio-RAFT electoral); două ediții ale jocului intelectual în domeniul electoral; discuții pe platforma Alegeri 4D Conectează-te; conferința CICDE Open Talks; școala electorală; Quiz electoral; campanii de informare și promovare; instruirii etc..

⁷⁶ [Culegerea](#) “Prin cercetare electorală spre democrație calitativă”.

La analiza paginii web a instituției, *rubrica Publicații*⁷⁷, constatăm că produsele elaborate sunt disponibile publicului larg doar în limba română, cu excepția revistei de benzi electorale disponibilă în 5 limbi.

Activitatea - Participarea la conferințe, mese rotunde și alte evenimente în țară și în afara țării

Evaluarea cantitativă a sarcinilor aferente activității

Sarcina - Elaborarea și promovarea mesajelor-cheie privind misiunea, viziunea și obiectivele strategice ale CICDE pentru evenimente

- *Indicator de performanță (PS) și (PA): participarea la minim 10 evenimente anual; participarea cu prezentare la minim 5 evenimente anual*

Analiza comparată a informațiilor privind participarea reprezentanților CICDE la diverse evenimente naționale/regionale/internaționale ne permite să constatăm o creștere semnificativă a gradului și disponibilității de participare. Astfel, în 2023 numărul participărilor s-a dublat față de anul precedent atingând cifra de 42 de activități științifico-practice⁷⁸ (2023 – 42; 2022 – 24; 2021 – 20). Potrivit informației privind executarea bugetului cuantumul cheltuielilor pentru deplasările de serviciu a constituit 1 mil. lei. Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Sarcina - Elaborarea produselor științifico-practice și de educație electorală care pot fi prezentate la evenimente

- *Indicator de performanță (PS): produse științifico-practice și de educație civică elaborate*
- *Indicator de performanță (PA): 5 produse științifico-practice și de educație civică elaborate*

Potrivit informațiilor reflectate de instituție în raportul anual pentru 2023, în cadrul a 16 dintre cele 42 de evenimente, angajații CICDE au prezentat public activitatea instituției și produsele de cercetare elaborate⁷⁹. Asociația apreciază sarcina ca **realizată**.

Evaluarea calitativă a activității

În opinia Promo-LEX participarea la evenimentele naționale/regionale/internaționale a asigurat vizibilitatea instituției pe plan intern și extern, promovarea CICDE și extinderea rețelei de contacte și/sau parteneriate. De asemenea, implicarea activă în aceste evenimente probabil a creat oportunități valoroase pentru dezvoltarea personală și profesională a echipei CICDE. Totuși, impactul poate fi observat în timp în activitatea CICDE. Așadar, impactul produs este considerat unul **mediu**.

Activitatea - Promovarea imaginii CICDE online și offline

Evaluarea cantitativă a sarcinilor aferente activității

Sarcina - Crearea produselor informaționale pentru pagina web și rețelele sociale

- *Indicator de performanță (PS): nr. de vizualizări a site-ului majorat cu 20% în anii electorali; nr. de urmăritori pe rețelele sociale majorat cu 20% în anii electorali; postarea minimă a unui produs săptămânal*

⁷⁷ [Publicații](#).

⁷⁸ [Participările](#) reprezentanților CICDE, anexa nr. 1, p. 19

⁷⁹ [Intervențiile](#) reprezentanților CICDE, anexa nr. 1, p. 19

- *Indicator de performanță (PA): nr. de vizualizări a site-ului majorat cu 20% anual; nr. de urmăritori pe rețelele sociale majorat cu 20% anual; postarea minimă a unui produs săptămânal; pagina web actualizată cu regularitate*

În vederea aprecierii gradului de realizare a sarcinii au fost analizate pagina web și conturile oficiale ale instituției pe rețelele de socializare (Facebook, Instagram, Telegram). Astfel, constatăm că, în anul de referință, numărul postărilor pe pagina web a rămas practic același – 73 față de 71 comunicate în 2022, asigurându-se o postare săptămânală. Subliniem că, diferit de anii precedenți, pentru anul 2023 toate cele 73 de comunicate sunt disponibile în toate cele opt versiuni lingvistice ale site-ului. Schimbări pozitive au fost remarcate și în legătură cu paginile pe rețelele de socializare conținutul cărora a fost actualizat cu regularitate.

Potrivit datelor reflectate în raportul instituției, în anul de referință, numărul de vizualizări ale paginii web a sporit cu 62% față de perioada precedentă de monitorizare (193 mii față de 63,2 mii), iar numărul de urmăritori pe Instagram cu 40% (4,8 mii față de 1,1 mii). Rezultate modeste au fost constatate în cazul paginilor de Facebook (+300 urmăritori) și Telegram (+11 urmăritori). Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Sarcina - Crearea produselor de promovare și informare offline

- *Indicator de performanță (PS): produse de promovare și informare CICDE*
→ *Indicator de performanță (PA): 3 produse de promovare și informare*

Printre produsele de promovare și informare offline elaborate menționăm: pliantul de prezentare a instituției; revista de benzi desenate; ghidurile metodologice: „Votarea” și „Accesibilitatea secției de votare în practică”. Raportat la indicatorul de performanță formulat concret în planul de activitate, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Sarcina - Colaborarea permanentă cu mass-media locală prin participarea la emisiuni TV și radio, invitarea jurnaliștilor la evenimentele CICDE, publicații online și offline

- *Indicator de performanță (PS): participări, apariții în mass-media, numărul publicațiilor*
→ *Indicator de performanță (PA): 5 apariții în mass-media (participări la emisiuni și/sau publicații în mass-media)*

Analiza comparativă a datelor privind numărul de apariții TV/radio și numărul de publicații în mass-media națională în care a fost reflectată activitatea instituției, denotă o stagnare, pentru perioada monitorizată, la acest capitol. Or, în 2023 reprezentanții CICDE au avut 6 apariții TV/radio comparativ cu 7 apariții – 2022, 9 apariții – 2021, 10 apariții – 2020. Cât privește reflectarea activității CICDE în publicațiile naționale situația se prezintă invers: 2023 – 13 articole, 2022 – 12, 2021 – 10.

Raportat la indicatorul de performanță formulat concret în planul de activitate, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Evaluarea calitativă a activității

Promo-LEX își menține convingerea că activitatea ce a presupus promovarea imaginii CICDE online și offline a produs un **impact major** asupra vizibilității publice a instituției și a tipologiei activităților desfășurate. Considerăm că acțiunile întreprinse au sporit, de asemenea, perceperea de către publicul larg a importanței și scopului serviciilor oferite de CICDE. În același timp, reiterăm recomandarea privind promovarea activă a activității instituției și pentru minoritățile etnice din țară.

Activitatea - Consolidarea relațiilor cu instituții guvernamentale, societatea civilă și partenerii de dezvoltare

Evaluarea cantitativă a sarcinilor aferente activității

Sarcina - Stabilirea parteneriatelor cu instituții guvernamentale, societatea civilă, organizații internaționale

- Indicator de performanță (PS): acorduri de colaborare semnate
- Indicator de performanță (PA): 2 acorduri de colaborare semnate

Informațiile și referințele din raportul de activitate relevă semnarea, în perioada monitorizată, a două acorduri de colaborare cu: Centrul de Excelență în Administrarea Afacerilor și Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova. Cu referire la acordul de colaborare cu Consiliul municipal Bălți reflectat de instituție în raportul de activitate, menționăm că, potrivit paginii web a Primăriei municipiului Bălți⁸⁰, documentul a fost semnat la 29 aprilie 2022. Prin compararea datelor cu anii precedenți constatăm un regres la acest capitol. Amintim că, în anul 2022 au fost încheiate patru acorduri, iar în 2021 - șapte. Raportat la indicatorul de performanță formulat concret în planul de activitate, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Sarcina - Identificarea domeniilor de colaborare, planificarea și realizarea activităților comune

- Indicator de performanță (PS): nr. de activități/inițiative comune realizate/înaintate
- Indicator de performanță (PA): 5 activități/inițiative comune realizate/înaintate.

În baza informațiilor raportate de instituție deducem realizarea în cadrul parteneriatelor existente a 15 activități, și anume: concursul de pictură *VotArt Junior*, a doua rundă a programului „Bugetarea Participativă în Școli”, campania de promovare a disciplinei opționale „Educația electorală”, seminarul de instruire a judecătorilor, sesiunile de instruire a cursanților Academiei „Ștefan cel Mare”, pilotarea cursului universitar „Cultura electorală în statul democratic”, oferirea/ utilizarea sălilor pentru desfășurarea examenelor de certificare a funcționarilor electorali. Prin compararea datelor cu anii precedenți constatăm un progres la acest capitol. Amintim că, în anul 2022 în cadrul parteneriatelor existente au fost realizate 6 activități, iar în anul 2021 - 11 activități.

Raportat la indicatorul de performanță formulat concret în planul de activitate, Asociația Promo-LEX apreciază sarcina drept **realizată**.

Evaluarea calitativă a activității

Asociația Promo-LEX consideră că activitatea ce a presupus consolidarea relațiilor cu instituțiile guvernamentale, societatea civilă și partenerii de dezvoltare au produs un **impact major** asupra identificării necesităților beneficiarilor, diversificării gamei de activități și a respectării calendarului activităților.

80 [Acorduri](#) privind colaborarea cu organizațiile necomerciale.

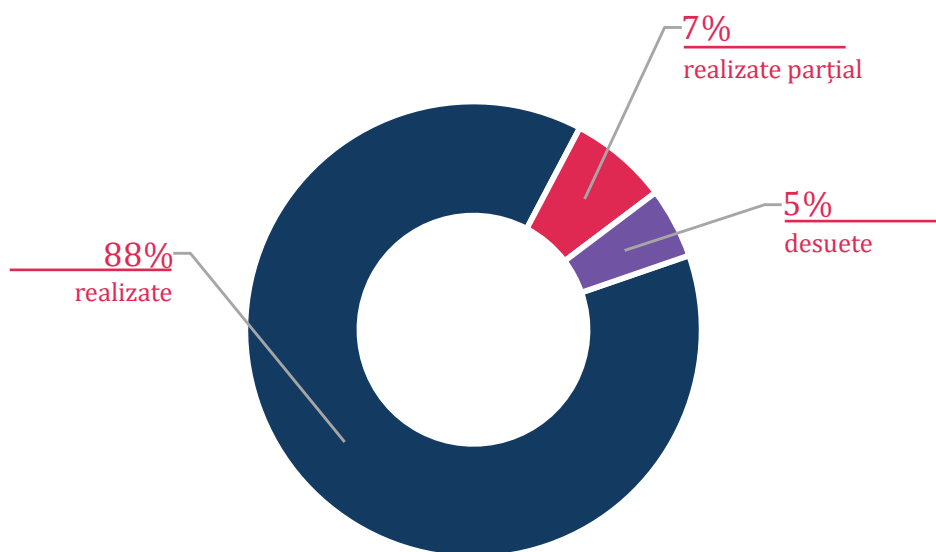
Concluzii generale

Din cele **40 de sarcini** planificate pentru realizare în anul 2023, Asociația Promo-LEX a calificat gradul de realizare după cum urmează:

- 35** de sarcini – realizate (88%);
- 3** sarcini – realizate parțial (7%);
- 2** sarcini – considerate desuete (5%).

Graficul nr. 2.

Gradul de implementare în anul 2023 a PS al CICDE pentru anii 2020-2023

Sub aspect calitativ șapte activități (digitalizarea instruirii și educației electorale; publicarea revistei de cercetări electorale; dezvoltarea bazelor teoretice și practice ale consultanței electorale; atragerea fondurilor suplimentare prin intermediul proiectelor de asistență tehnică și serviciilor oferite contra plată; organizarea conferințelor, a meselor rotunde și a altor evenimente; promovarea imaginii CICDE online și offline; consolidarea relațiilor cu instituțiile guvernamentale, societatea civilă și partenerii de dezvoltare) au produs un impact major asupra vizibilității instituției, gamei de activități și a beneficiarilor.

Alte șase activități (elaborarea și implementarea sistemului de control al serviciilor de instruire și educație civică; sistematizarea resurselor metodologice de instruire și educație civică; realizarea cercetărilor electorale; dezvoltarea bibliotecii cercetătorului CICDE; instituționalizarea colaborării cu angajații externi ai CICDE; participarea la evenimentele naționale/regionale/internaționale) au produs un impact mediu.

CAPITOL III

NIVELUL DE IMPLEMENTARE A PLANULUI STRATEGIC AL CEC PENTRU ANII 2020-2023

Monitorizarea și evaluarea alternativă a implementării planului strategic permite consolidarea responsabilității instituției față de cetățeni; asigurarea unor alegeri corecte, reprezentative și competitive; identificarea și determinarea aspectelor care periclitează implementarea planului; formularea recomandărilor în vederea creșterii gradului de realizare a sarcinilor/activităților; creșterea eficienței procedurilor instituționale.

Pentru evaluarea nivelului de implementare a PS CEC pentru anii 2020 – 2023, au fost analizate rapoartele de activitate ale instituției, și alte documente relevante.

Planul strategic stabilește 3 scopuri prioritare, materializate prin realizarea a 94 de sarcini, parte a 27 de activități. În opinia Promo-LEX, la finalul perioadei de implementare a planului strategic (31 decembrie 2023) CEC a înregistrat următoarele rezultate:

- în raport cu numărul sarcinilor planificate, 39 (42%) sarcini au fost realizate, 35 (37%) – realizate parțial, iar 20 (21%) – nerealizate;
- în raport cu numărul activităților planificate, 6 (22%) activități au fost realizate, 19 (70%) – realizate parțial, iar 2 (8%) – nerealizate.

Fiind analizat punctual planul strategic și planurile de acțiuni pentru anii 2020 – 2023, informațiile colectate în cadrul interviurilor desfășurate, menționăm următorii factori care au influențat implementarea strategiei de dezvoltare:

- transpunerea lacunară a unor activități/sarcini din PS în PA;
- formularea deficitară a unor indicatori (36%); lipsa unui indicator ce urma a fi atins (12%); formularea generală și vagă a indicatorilor (47%);
- stabilirea unor indicatori și/sau termeni ireali;
- introducerea în planul strategic a unor activități realizarea cărora nu țin de competența instituției (ex. accesibilizarea secțiilor de votare; integrarea registrelor);
- modificarea componenței și a conducerii CEC;
- conținutul planului pare să nu fi fost cunoscut în totalitate și respectiv asumat de către reprezentanții instituției;
- lipsa unei monitorizări pe intern a modului de implementare a obiectivelor incluse în cadrul fiecărui pilon, în conformitate cu indicatorii de performanță și termenele limită stabilite;
- restricțiile impuse de criza pandemică COVID-19 și Comisia pentru Situații Excepționale pe durata stărilor de urgență;
- modificarea legislației electorale și a celei conexe;
- insuficiența resurselor umane (2020 – 4%; 2023 – 13%).

În rezultatul monitorizării și evaluării alternative a implementării activităților strategice și a sarcinilor cu termen de realizare fix/permanent/anual sau semestrial, cu atingerea indicatorilor de performanță stabiliți, situația de ansamblu se prezintă după cum urmează:

SCOP nr. 1 Prestarea impecabilă a serviciilor electorale în concordanță cu valorile fundamentale ale Comisiei Electorale Centrale

Cu referire la **obiectivul 1.1 – dezvoltarea serviciilor accesibile, securizate și inovative**, conchidem că toate cele patru activități strategice au fost realizate parțial. Astfel, evidențiem implementarea cu succes a unei singure sarcini din cele 16 monitorizate, realizarea parțială a opt sarcini, și nerealizarea a șapte sarcini.

Pentru **obiectivul 1.2 – sporirea integrității și credibilității procesului electoral prin prevenire, monitorizare și control**, ambele activități planificate au fost realizate parțial. Gradul de realizare a sarcinilor se prezintă după cum urmează: șase sarcini – realizate, patru sarcini – realizate parțial, iar o sarcină – nerealizată.

Privind **obiectivul 1.3 – micșorarea distanței dintre alegător și organele electorale prin creșterea transparenței informației electorale**, din cele două activități planificate, o activitate a fost realizată parțial, iar o activitate - nerealizată. Prin urmare, două sarcini au fost realizate parțial, iar șase sarcini – nerealizate.

Printre rezultatele atinse pentru scopul nr. 1 menționăm:

1. reînnoirea a 50% din echipamentul tehnic destinat organelor electorale inferioare;
2. oferirea de soluții tehnologice urmare a modificării cadrului normativ;
3. optimizarea proceselor și reducerea volumelor de muncă, atât a CEC, cât și a organelor electorale inferioare;
4. crearea și asigurarea funcționalității Direcției monitorizare și control financiar;
5. implementarea modului „Control Financiar” și prezentarea către CEC a rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice doar în format electronic;
6. stabilirea răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale (Legea nr. 336/2022);
7. asigurarea continuității activităților de instruire a reprezentanților partidelor politice.

Restanțe au fost remarcate la următoarele capitole: lansarea Registrului funcționarilor electorali (versiunea 2.0); integrarea Registrului de Stat al Alegătorilor cu Registrul de Stat al Adreselor; crearea modului de gestionare a contestațiilor electorale; accesibilizarea sediului CEC; explorarea echipamentelor menite să sporească accesul la procesul electoral; lipsa analizelor privind implicarea în procesul electoral a altor categorii de persoane cu risc de excludere (persoanele cu necesități speciale și minoritățile); menținerea certificatelor ISO și obținerea a noi certificări; publicarea în format deschis a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale; elaborarea ghidului antifraudă electorală; elaborarea modului „Profil Electoral al Alegătorului”; dezvoltarea serviciilor de statistică electorală.

SCOP nr. 2 Dezvoltarea punților de comunicare și cooperare cu actorii cheie în vederea consolidării democrației, îmbunătățirii practicii și legislației electorale și fortificării CEC drept autoritate credibilă pe plan național și internațional orientată spre beneficiari

Privind **obiectivul 2.1 – îmbunătățirea calității serviciilor electorale prin conlucrare eficientă între instituțiile statului**, remarcăm că, din cele două activități planificate, o activitate a fost realizată, iar o activitate - realizată parțial. Astfel, șapte sarcini au fost realizate, cinci sarcini – realizate parțial, iar o sarcină – nerealizată.

Pentru **obiectivul 2.2 – fortificarea CEC drept autoritate credibilă și orientată spre cetățean**, menționăm că, din cele cinci activități planificate, doar o activitate a fost realizată, iar patru activități - realizate parțial. Deci, șapte sarcini au fost realizate, iar șase sarcini – realizate parțial.

Cu referire la **obiectivul 2.3 – fortificarea imaginii CEC pe plan internațional drept autoritate electorală modernă și progresistă**, din cele două activități planificate, o activitate a fost realizată, iar o activitate - realizată parțial. Prin urmare, o sarcină a fost realizată, iar o sarcină – realizată parțial.

Printre rezultatele atinse pentru scopul nr. 2 menționăm:

1. modificarea legislației electorale și a cadrului conex;
2. instituționalizarea mecanismului de avizare obligatorie din partea CEC a modificărilor la legislația electorală;
3. asigurarea continuității activităților de specializare a magistraților, procurorilor și ofițerilor de urmărire penală în domeniul electoral;
4. asigurarea unei salarizări competitive a funcționarilor electorali;
5. certificarea funcționarilor electorali și permanentizarea celor teritoriali (președinte CECE II);
6. menținerea unui dialog constant cu organizațiile societății civile;
7. crearea parteneriatului cu Consiliul Audiovizualului în vederea promovării pluralismului politic în mass-media;
8. specializarea jurnaliștilor în domeniul electoral.

O lipsă a progresului a fost constatată pentru următoarele capitole: accesibilizarea secțiilor de votare (+5%); diversificarea parteneriatelor strategice și atragerea de fonduri pentru diferite domenii strategice; cooperarea cu Consiliul pentru Egalitate; asigurarea sustenabilității financiare (+10%).

SCOP nr. 3 Dezvoltarea unei organizații eficiente cu o cultură pozitivă și clară

Cu referire la **obiectivul 3.1 – modernizarea la toate nivelurile a proceselor de management**, reținem că, din cele șase activități planificate, doar o activitate a fost realizată, patru activități - realizate parțial, iar o activitate - nerealizată. Prin urmare, 12 sarcini au fost realizate, opt sarcini – realizate parțial, iar trei sarcini – nerealizate.

Cât privește **obiectivul 3.2 – dezvoltarea parteneriatului strategic CEC/CICDE**, menționăm că, din cele două activități planificate, o activitate a fost realizată, iar o activitate - realizată parțial. Astfel, o sarcină a fost realizată, una – realizată parțial, iar una – nerealizată.

Și pentru **obiectivul 3.3 – consolidarea rețelei naționale de funcționari electorali profesioniști și motivați**, remarcăm că, din cele două activități planificate, o activitate a fost realizată, iar o activitate - realizată parțial. Așadar, trei sarcini au fost realizate, una – realizată parțial, iar una – nerealizată.

Printre rezultatele atinse pentru scopul nr. 3 menționăm:

1. realizarea unui audit al personalului;
2. identificarea nivelului de satisfacție a angajaților privind condițiile de muncă;
3. elaborarea parcursului de carieră al funcționarului CEC;
4. asigurarea posibilităților de instruire și dezvoltare profesională a funcționarilor CEC;
5. radiografierea parteneriatului CEC și CICDE;
6. permanentizarea organelor electorale de nivelul II.

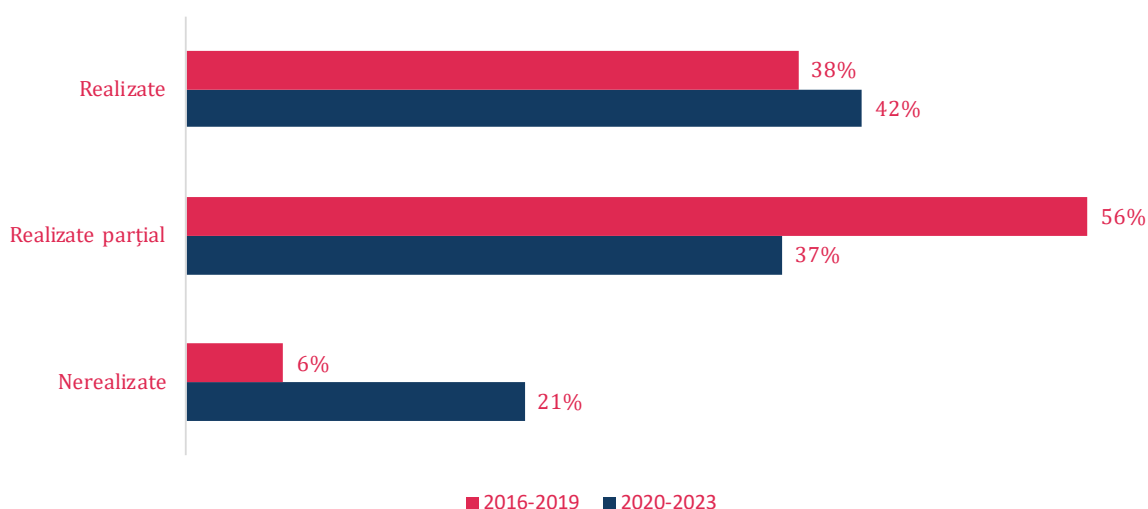
Restanțe au fost atestate la următoarele capitole: existența în continuare a suprapunerilor în activitatea CEC și CICDE; lipsa unei strategii de comunicare internă; omisiunea fortificării Serviciului de audit intern; lipsa posibilităților de implementare a măsurilor care ar crește coeziunea angajaților și ar dezvolta sinergia internă.

În contextul celor relatate, concluzionăm că, pentru perioada 2020 – 2023, deși s-a depus un efort sporit, rezultatul echipei este unul moderat comparativ cu perioada 2016 – 2019, or 21% dintre sarcinile planificate au rămas nerealizate (a se vedea graficul nr. 3).

Totodată menționăm că în proporție de aproximativ 40% sarcinile din planul strategic 2020 – 2023 au fost preluate în noul plan strategic (2024 - 2026).

Graficul nr. 3

Gradul de implementare a PS 2020-2023, prin comparație cu PS 2016-2019

CAPITOL IV

NIVELUL DE IMPLEMENTARE A PLANULUI STRATEGIC AL CICDE PENTRU ANII 2020-2023

Monitorizarea și evaluarea alternativă a implementării planului strategic permite consolidarea responsabilității instituției față de cetățeni; identificarea și determinarea aspectelor care periclitează implementarea planului; formularea recomandărilor în vederea creșterii gradului de realizare a sarcinilor/activităților; creșterea eficienței procedurilor instituționale.

Pentru evaluarea nivelului de implementare a PS CICDE pentru anii 2020 – 2023, au fost analizate rapoartele de activitate și cele tematice ale instituției, și alte documente relevante.

Planul strategic stabilește 3 scopuri prioritare, materializate prin realizarea a 68 de sarcini parte a 21 de activități. În opinia Promo-LEX, la finalul perioadei de implementare a planului strategic (31 decembrie 2023) instituția a înregistrat următoarele rezultate:

- în raport cu numărul sarcinilor planificate, 62 (91%) sarcini au fost realizate, cinci (8%) – realizate parțial iar una (1%) – nerealizată;
- în raport cu numărul activităților planificate, 17 (81%) activități au fost realizate iar patru (19%) activități au fost realizate parțial.

Fiind analizat punctual planul strategic și planurile de activitate pentru anii 2020 – 2023, conchidem că următorii factori au influențat implementarea strategiei de dezvoltare:

- transpunerea, pe alocuri, lacunară a activităților/sarcinilor din PS în PA;
- formularea deficitară a unor indicatori (42%); lipsa unui indicator ce urma a fi atins (9%); formularea generală și vagă a indicatorilor (40%);
- introducerea în planul strategic a unor sarcini realizarea cărora nu țin de competența instituției;
- stabilirea unor indicatori și/sau termeni ireali;
- restricțiile impuse de criza pandemică COVID-19 și Comisia pentru Situații Excepționale pe durata stărilor de urgență;
- modificarea legislației electorale și a celei conexe.

În rezultatul monitorizării și evaluării alternative a implementării activităților strategice și a sarcinilor cu termen de realizare fix/permanent/anual sau semestrial, cu atingerea indicatorilor de performanță stabiliți, situația se prezintă corespunzător:

SCOP nr. 1 Prestarea serviciilor de instruire, educație civică și cercetare modernizate, continue și adaptate necesităților beneficiarilor

Cu referire la **obiectivul 1.1 - modernizarea și permanentizarea serviciilor de instruire și educație civică**, conchidem că o activitate strategică din cele patru a fost realizată integral, iar trei – realizate parțial. Astfel, evidențiem implementarea cu succes a 15 sarcini din 20 sarcini monitorizate, și realizarea parțială a cinci sarcini.

Pentru celelalte două obiective (**1.2 - fortificarea bazei metodologice a CICDE și 1.3 - afirmarea CICDE în calitate de instituție de consultanță și cercetare științifico-practică**) cele șapte activități planificate și sarcinile aferente lor (16) au fost realizate.

Printre rezultatele atinse pentru scopul nr. 1 menționăm:

1. modernizarea platformei de instruire la distanță și a paginii web CICDE;
2. diversificarea gamei de activități și a bazinului de beneficiari;
3. majorarea de aproape 4 ori a numărului de vizitatori ai paginii web CICDE;
4. diversificarea metodelor de instruire și utilizarea mecanismelor online la desfășurarea activităților;
5. integrarea educației electorale în educația formală - pilotarea cursurilor CICDE în instituțiile preuniversitare și universitare;
6. livrarea semestrială a cursurilor de instruire în baza înregistrărilor pe platforma cursuri.cicde.md;
7. menținerea unui grad înalt de satisfacție a beneficiarilor față de calitatea activităților desfășurate (88% – 93%).

Restanțe au fost remarcate la următoarele capitole: acreditarea cursurilor de instruire; includerea cursurilor CICDE în programul de formare a funcționarilor publici; instruirea funcționarilor electorali și altor subiecți interesați, preponderent, pe platforma de instruire la distanță; rezultate palpabile urmare efortului de promovare a activităților de instruire și educație civică.

SCOP nr. 2 Realizarea tuturor măsurilor interne necesare în vederea asigurării capacității CICDE de a realiza activitățile de instruire, educație civică și cercetare propuse

Pentru ambele obiective (**2.1 - eficientizarea organizațională** și **2.2 - crearea climatului financiar favorabil pentru dezvoltarea CICDE**) activitățile planificate (4) și sarcinile aferente lor (19) au fost realizate cu succes. O sarcină a fost realizată în afara termenului limită stabilit.

Printre rezultatele atinse pentru scopul nr. 2 evidențiem:

1. majorarea efectivului limită al instituției și sporirea nivelului satisfacției financiare a angajaților;
2. recrutarea, acreditarea, formarea inițială și continuă a formatorilor în baza noului regulament;
3. certificarea obligatorie a funcționarilor electorali;
4. atragerea fondurilor externe și implementarea proiectelor în vederea instruirii și educației electorale și civice a tuturor categoriilor de beneficiari;
5. elaborarea cadrului normativ instituțional privind realizarea activităților din surse externe;
6. prestarea serviciilor contra plată.

SCOP nr. 3 Sporirea vizibilității instituției și stabilirea parteneriatelor strategice

Pentru **obiectivul 3.1 - promovarea imaginii CICDE în calitate de instituție modernă și inovativă**, cele patru activități planificate și sarcinile aferente lor (11) au fost realizate. O sarcină a fost realizată în afara termenului limită stabilit.

Privind **obiectivul 3.2 - dezvoltarea parteneriatului strategic CEC/CICDE**, consemnăm că o activitate strategică din cele două a fost realizată integral, iar una - realizată parțial. De asemenea, o sarcină a fost realizată în afara termenului limită stabilit, iar una a rămas nerealizată.

Printre rezultatele atinse pentru scopul nr. 3 remarcăm:

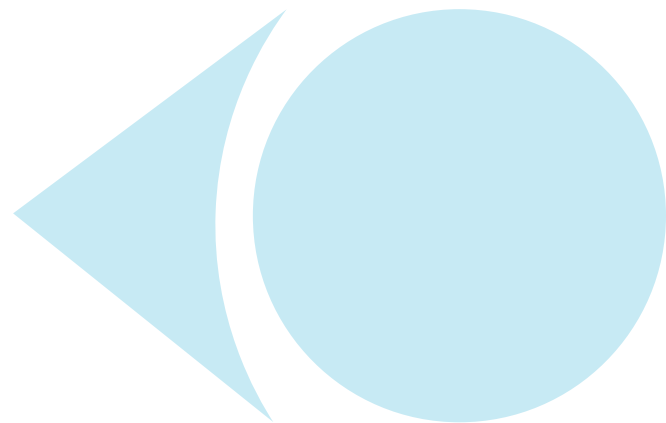
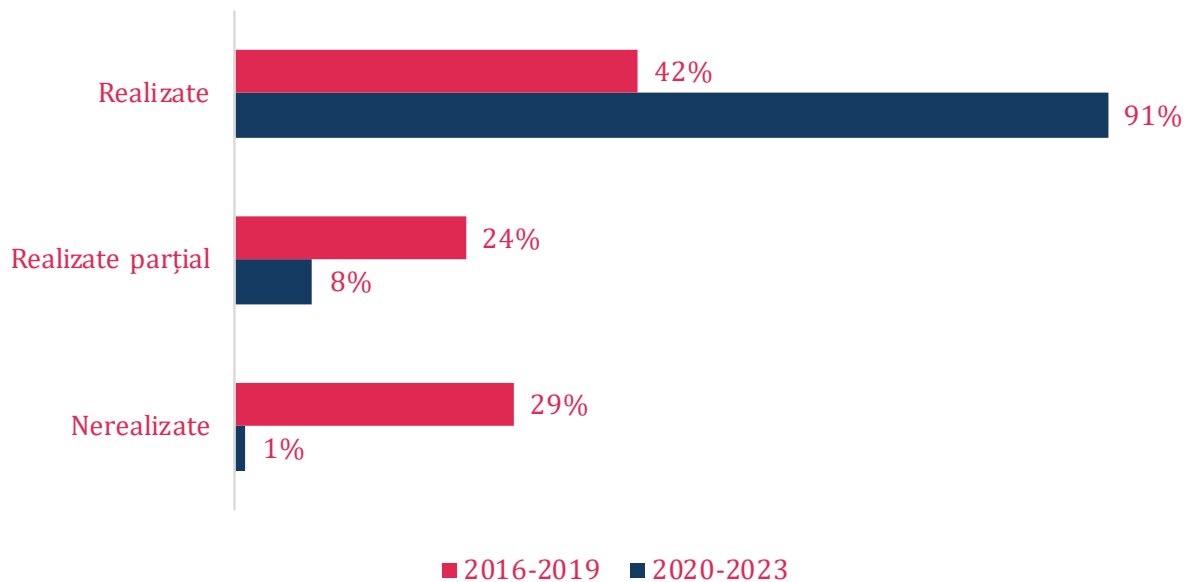
1. promovarea instituției, a activității și a produselor prin participarea la emisiuni TV/radio și evenimente organizate de instituții naționale și internaționale;
2. afirmarea CICDE drept centru de referință în regiune și resursă valoroasă pentru alte instituții omoloage;
3. modernizarea paginii web și actualizarea conținutului pe site și conturile oficiale pe rețelele de socializare (Facebook, Instagram, Telegram);
4. modificarea Regulamentului de activitate al instituției;
5. asigurarea continuității activităților de educație civică și electorală de calibru;
6. diversificarea parteneriatelor, fortificarea parteneriatelor existente și identificarea noilor posibilități de colaborare;
7. diversificarea publicului-țintă;
8. modernizarea și dezvoltarea serviciilor oferite.

O lipsă a progresului a fost constatată vizavi de eliminarea suprapunerilor de competențe și activități între CEC și CICDE, or noul Cod electoral (art. 25 și 33) prevede implementarea de către ambele instituții a programelor de informare a alegătorilor, educație electorală și civică, precum și organizarea instruirii funcționarilor electorali și a altor subiecți. Considerăm că, în condițiile când CEC a fondat CICDE pentru realizarea activităților de instruire, educație, cercetare și informare în domeniul electoral - asemenea suprapuneri prezintă redundanță.

În contextul celor expuse, concluzionăm că în perioada 2020 – 2023, efortul instituției a fost îndreptat spre implementarea activităților strategice, iar rezultatul este unul bun, comparativ cu perioada 2016 – 2019 (a se vedea graficul nr. 4). Totodată menționăm că în proporție de aproximativ 20% sarcinile din planul strategic 2020 – 2023 au fost preluate în noul plan strategic (2024 - 2027).

Graficul nr. 4

Gradul de implementare a PS 2020-2023, prin comparație cu PS 2016-2019

RECOMANDĂRI

Comisiei Electorale Centrale și Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral:

1. Includerea în Planul strategic sub forma activităților strategice a direcțiilor mari de intervenție, a activităților majore care reprezintă valoare strategică din punct de vedere a dezvoltării instituției, și astfel, omiterea includerii în PS a activităților din planul operațional sau planul de activitate.
2. Ajustarea/modificarea, la necesitate, a Planului strategic, dar nu mai frecvent decât o dată pe an.
3. Definirea și clarificarea concretă a sarcinii, după caz, reformularea acesteia astfel încât toți actorii să cunoască exact întinderea activității și indicatorii care urmează a fi atinși.
4. Evitarea formulării fragmentate a sarcinilor și dublării acestora.
5. Setarea unui indicator de performanță concret și măsurabil atât cantitativ, cât și calitativ, pentru fiecare sarcină.
6. Asigurarea unei trasabilități între Planul strategic, Planul de activitate al instituției și Planurile de activitate ale direcțiilor astfel încât documentele să reflecte aceleași activități, sarcini, indicatori de performanță, responsabili, termeni de realizare.
7. Formularea și stabilirea unor activități și sarcini, realizarea cărora depinde nemijlocit de instituție și mai puțin de alte autorități publice sau actori ai procesului.
8. Monitorizarea periodică (semestrială) a realizării activităților și evaluarea rezultatelor obținute.
9. Analiza riscurilor, provocărilor și dificultăților care pot influența buna implementare a planului și identificarea soluțiilor și oportunităților de remediere.
10. Identificarea și implementarea instrumentelor de colaborare permanentă și eficientă cu autoritățile publice centrale și locale în vederea realizării activităților sau sarcinilor.
11. Asigurarea unei colaborări permanente și deschise cu organizațiile societății civile și partenerii de dezvoltare.
12. Informarea plenară a societății privind gradul de realizare a Planului strategic și rezultatele obținute raportate la indicatorii de performanță stabiliți.
13. Păstrarea aceluiași format de raportare pe întreaga perioadă de implementare a planurilor strategice.
14. Consolidarea și continuarea eforturilor în vederea realizării sarcinilor parțial realizate și nerealizate.
15. Mediatizarea mai largă a activității CEC și comunicarea pro activă cu alegătorii pentru evitarea situațiilor care ar putea diminua încrederea alegătorilor în instituție și/sau în procesul electoral.

EVALUAREA IMPLEMENTĂRII PLANULUI STRATEGIC AL CEC PENTRU ANII 2020 – 2023

Acțiune planificată	Sarcină planificată	Termen de realizare	Statut privind executarea				
			2020	2021	2022	2023	Final
Scopul 1: Prestarea impecabilă a serviciilor electorale în concordanță cu valorile fundamentale ale Comisiei Electorale Centrale							
Obiectivul 1.1. Dezvoltarea serviciilor accesibile, securizate și inovative							
Automatizarea secțiilor de votare	Actualizarea modului „E-Day” pentru automatizarea unor procese BESV	2023	-	-	-	Realizat parțial	Realizat parțial
	Reînnoirea echipamentului tehnic deținut de CEC, destinat organelor electorale inferioare	2023	-	-	-	Realizat	Realizat
Perfecționarea SIASA	Definitivarea și lansarea Registrului Funcționarilor Electorali (Versiunea 2.0)	2023	-	-	-	Nerealizat	Nerealizat
	Integrarea și Implementarea Registrului de Stat al Alegătorilor cu Registrul de Stat al Adreselor	2023	-	-	-	Nerealizat	Nerealizat
	Analiza funcționalităților oferite de modulul „Verificarea Listelor de Subscripție” și ajustarea acestuia	2023	-	-	-	Realizat parțial	Realizat parțial
	Dezvoltarea sistemului „Votarea prin Internet”	2023	-	-	-	Realizat parțial	Realizat parțial
	Crearea modului de gestionare a contestațiilor electorale	2023	-	-	-	Nerealizat	Nerealizat
	Elaborarea Planului de comunicare/ promovare pe componenta de digitalizare	Annual	Nerealizat	Realizat	Nerealizat	Realizat	Realizat parțial

Sporirea incluziunii electorale	Accesibilizarea sediului CEC și a canalelor de comunicare	2022	-	-	Nerealizat	-	Nerealizat
	Explorarea echipamentelor/ tehnologiilor/ metodelor de vot noi menite să sporească accesul la procesul electoral	2020/2023	Nerealizat	-	-	Nerealizat	Nerealizat
	Implicarea Diasporei la diferite etape ale procesului electoral	Anual	Realizat	Realizat	Nerealizat	Realizat parțial	Realizat parțial
	Încurajarea alegătorilor din stânga Nistrului să se implice în procesul electoral	Anual	Realizat parțial	Nerealizat	Nerealizat	Nerealizat	Nerealizat
	Promovarea egalității de gen și asigurarea unui proces de vot incluziv prin proiecte comune cu societatea civilă	Anual	Realizat parțial	Realizat	Nerealizat	Realizat	Realizat parțial
Menținerea/ extinderea Sistemului Integrat de Management al Calității și Securității Informației (SR EN ISO 9001:2015 și SR ISO/CEI 27001:2013)	Desfășurarea misiunilor de audit intern	2020/2022	Realizat	-	Nerealizat ⁸¹	-	Realizat parțial
	Desfășurarea misiunilor de audit externe	2020/2022	Realizat	-	Nerealizat ⁸²	-	Realizat parțial
	Obținerea recertificării internaționale și examinarea posibilității de extindere a certificării pe domenii noi	2020/2022	Nerealizat	-	Nerealizat	-	Nerealizat

TOTAL Obiectivul 1.1: Realizate – 1; Realizate parțial – 8; Nerealizate - 7

81 În anul 2022 o misiune de audit intern pentru perioada dată nu a fost realizată.

82 În baza documentelor prezentate și celor relatate de reprezentanții instituției deducem că, în anul 2022, o misiune de audit extern de recertificare a standardelor de referință nu a fost realizată (lipsa misiunii de audit intern). Auditul din luna martie – aprilie 2022 a fost unul de supraveghere care a avut drept scop evaluarea condițiilor pentru închiderea fișelor de neconformitate identificate în cadrul precedentei misiuni de audit extern. Potrivit raportului dat s-a recomandat menținerea certificării sistemului de management pentru domeniul evaluat, până la o nouă misiune de audit. Menționăm că, în lipsa unei misiuni de audit extern conform Planului de audit extern (2022), instituției i-a fost retrasă certificarea pe domeniile ISO 9001: 2015 și ISO 27001:2018.

Obiectivul 1.2. Sporirea integrității și credibilității procesului electoral prin prevenire, monitorizare și control

Fortificarea capacităților CEC de monitorizare și control al finanțării politice	Elaborarea cadrului metodologic de activitate al Direcției monitorizare și control financiar	2020	Nerealizat	Nerealizat	Realizat	-	Realizat
	Implementarea modulului „Control Financiar”	2020	Realizat	-	-	-	Realizat ⁸³
	Publicarea în format deschis (cu posibila reutilizare) a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, prin crearea unui modul electronic actualizat periodic	Annual	Realizat parțial	Realizat parțial	Nerealizat	Nerealizat	Nerealizat ⁸⁴
	Organizarea instruirilor pentru reprezentanții partidelor și trezorerieri	Annual	Realizat	Realizat	Realizat parțial	Realizat	Realizat
	Dezvoltarea normelor metodologice și instruirea ofițerilor de urmărire penală, a procurorilor și a judecătorilor în vederea examinării dosarelor privind finanțarea partidelor și campaniilor electorale, a cauzelor de corupere a alegătorilor și de utilizare a resurselor administrative	2020	Realizat parțial	Realizat parțial ⁸⁵	-	Realizat parțial	Realizat parțial ⁸⁶
	Elaborarea instrucțiunilor/ ghidurilor de raportare financiară a partidelor politice și a campaniilor electorale	2020	Realizat	-	-	-	Realizat

83 La finele anului 2023 instrumentul rămâne a fi la fel de neprietenos pentru utilizare atât subiecților interesați, cât și partidelor politice - ca utilizatori principali ai modulului. Potrivit reprezentanților CEC (ne) funcționalitatea sistemului este cauzată, inclusiv, de numărul mare al utilizatorilor.

84 Remarcăm că pentru anii 2021 și 2022 PA prevedea publicarea rapoartelor financiare pe pagina web a CEC prin intermediul modulului. Totuși, la finele anului 2023 rapoartele financiare nu sunt publicate conform principiilor datelor deschise.

85 A fost elaborată Metodologia privind supravegherea și controlul partidelor politice și a campaniei electorale, în anul 2023 documentul a fost ajustat.

86 Careva norme metodologice pentru ofițerii de urmărire penală, procurori și judecători în vederea examinării dosarelor privind finanțarea partidelor și campaniilor electorale, a cauzelor de corupere a alegătorilor și de utilizare a resurselor administrative - nu au fost elaborate. Remarcăm că, în cadrul instruirilor participanților le-au fost diseminate PPT cu prevederile generale privind finanțarea partidelor politice, grupurilor de inițiativă și campaniilor electorale. Totodată, noul Cod electoral și modificările aduse Codului penal și Codului contravențional definesc și reglementează mai clar aspectele legate de finanțarea partidelor și campaniilor electorale, a cauzelor de corupere a alegătorilor și de utilizare a resurselor administrative.

Descurajarea comportamentului potențial fraudulos	Elaborarea propunerilor pentru îmbunătățirea cadrului normativ privind comportamentul integru (antifraudă și anti-utilizare a resurselor administrative), inclusiv sistemul de sancționare	2021	-	Nerealizat	Realizat	-	Realizat
	Crearea ghidului antifraudă electorală	2021	-	Nerealizat	Nerealizat	Realizat parțial ⁸⁷	Realizat parțial
	Includerea componentei antifraudă electorală în cadrul campaniilor de informare	2023	-	-	-	Realizat parțial	Realizat parțial
	Includerea componentei anti-utilizare a resurselor administrative în perioada electorală în cadrul campaniilor de informare	2020/2023	Nerealizat	-	-	Realizat	Realizat parțial
	Revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale	2023	-	-	-	Realizat	Realizat
TOTAL Obiectivul 1.2: Realizate - 6; Realizate parțial - 4; Nerealizate - 1							
Obiectivul 1.3. Micșorarea distanței dintre alegător și organele electorale prin creșterea transparenței informației electorale							
Elaborarea modului „Profil Electoral al Alegătorului”	Elaborarea cerințelor tehnice pentru modulul „Profil Electoral al Alegătorului”	2021	-	Nerealizat	-	-	Nerealizat
	Crearea softurilor	2022	-	-	Nerealizat	-	Nerealizat
	Implementarea sistemului	2023	-	-	-	Nerealizat	Nerealizat
Dezvoltarea serviciilor de statistică electorală	Crearea Depozitului de Date statistice	2021	-	Realizat parțial	-	-	Realizat parțial
	Elaborarea unei platforme publice de raportare statistică	2022	-	-	Nerealizat	-	Nerealizat ⁸⁸
	Integrarea cu alte platforme de raportare statistică existentă a statului	2023	-	-	-	Nerealizat	Nerealizat

⁸⁷ Către sfârșitul anului 2023 a fost contractat expertul național care urmează să elaboreze ghidul.

⁸⁸ La finele perioadei de implementare a planului strategic CEC nu deține aplicația dedicată depozitului de date statistice care să integreze, și la solicitare să extragă informația statistică din toate cele 15 module pe care le deține instituția.

	Informarea părților interesate despre informațiile statistice deținute de CEC	Anual	Realizat	Nerealizat	Nerealizat ⁸⁹	Realizat parțial	Realizat parțial
	Promovarea serviciilor în rândul ONG, mediul academic și alegătorilor	2023	-	-	-	Nerealizat	Nerealizat

TOTAL Obiectivul 1.3: Realizate parțial - 2; Nerealizate - 6

Scopul 2: Dezvoltarea punților de comunicare și cooperare cu actorii cheie în vederea consolidării democrației, îmbunătățirii practicii și legislației electorale și fortificării CEC drept autoritate credibilă pe plan național și internațional orientată spre beneficiari

Obiectivul 2.1. Îmbunătățirea calității serviciilor electorale prin conlucrare eficientă între instituțiile statului

Colaborare pro activă cu legislativul	Identificarea și formularea propunerilor de modificare a legislației electorale și a cadrului legal conex	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Argumentarea propunerilor formulate și înaintarea acestora spre examinare Parlamentului	2021	-	Nerealizat	Realizat ⁹⁰	-	Realizat
	Instituționalizarea mecanismului de avizare obligatorie din partea CEC a modificărilor la legislația electorală	2020	Realizat parțial	-	-	Realizat ⁹¹	Realizat
Cooperare constantă cu alte instituții ale statului	Colaborare cu Ministerul Justiției și Centrul Național Anticorupție în domeniul perfecționării cadrului legal	2021	-	Realizat	-	-	Realizat
	Promovarea împreună cu CSM, CSJ și INJ a specializării magistraților în contenciosul electoral	Anual	Realizat	Realizat	Realizat parțial	Realizat	Realizat
	Conlucrare cu APL în vederea accesibilizării secțiilor de votare	Anual	Nerealizat	Nerealizat	Nerealizat	Realizat parțial	Realizat parțial
	Conlucrare cu ASP în vederea perfecționării listelor electorale	Anual	Realizat	Realizat parțial	Realizat parțial	Realizat parțial	Realizat parțial

⁸⁹ Amintim că în perioada 2020-2022 sarcina presupunea: elaborarea planurilor anuale de comunicare cu privire la informațiile statistice. În baza hotărârii CEC de modificare a PS, denumirea sarcinii a fost substituită cu: informarea părților interesate despre informațiile statistice deținute de CEC.

⁹⁰ [Inițierea](#) elaborării proiectului de hotărâre „Cu privire la înaintarea propunerilor de modificare a Codului electoral” a fost stabilită pentru 3 februarie 2022.

⁹¹ Instituționalizarea mecanismului de avizare obligatorie din partea CEC a modificărilor la legislația electorală s-a realizat, abia începând cu 1 ianuarie 2023, prin adoptarea [Legii nr. 336/2022](#) pentru modificarea unor acte normative, prin care a fost modificată Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Astfel, proiectele de acte normative care țin de domeniile de competență ale CEC obligatoriu sunt avizate de către Comisie.

	Identificarea soluțiilor împreună cu Ministerul Finanțelor pentru salarizarea competitivă a funcționarilor CEC, CICDE și organelor electorale inferioare	2020	Realizat parțial	Realizat	-	-	Realizat
	Identificarea soluțiilor împreună cu Ministerul Finanțelor pentru asigurarea sustenabilității financiare a CEC	2021	-	Realizat parțial	-	-	Realizat parțial
	Conlucrarea APL/APC/CEC/ CICDE în vederea identificării soluțiilor de permanentizare a funcționarilor electorali teritoriali	2021	-	Nerealizat	-	Realizat	Realizat
	Promovarea în comun cu MAI, CNA, PG a măsurilor și politicilor de integritate	2022	-	-	Nerealizat	Realizat parțial ⁹²	Realizat parțial
	Crearea unui parteneriat cu Consiliul Audiovizualului în vederea promovării pluralismului politic mass-media	2020 înaintea fiecărui scrutin	Nerealizat	Nerealizat	-	Realizat	Realizat parțial
	Cooperarea cu Consiliul pentru Egalitate privind incluziunea electorală (de gen, etnie, vârstă)	2022	-	-	Nerealizat	Nerealizat ⁹³	Nerealizat

TOTAL Obiectivul 2.1: Realizate – 7; Realizate parțial – 5; Nerealizate - 1

Obiectivul 2.2. Fortificarea CEC drept autoritate credibilă și orientată spre cetățean

Implicarea alegătorilor în procesul electoral	Desfășurarea unei cercetări sociologice privind eficiența instrumentelor/ metodelor de informare pe categorii de alegători	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Organizarea campaniilor specifice de informare pentru grupurile subreprezentate (diaspora, tineri, femei din păturile social-vulnerabile, persoane în etate, minorități etnice, persoane cu necesități speciale)	2020/2023	Realizat	-	-	Realizat parțial	Realizat parțial

92 Pe parcursul anului 2023 au fost organizate trei instruirii pentru judecători, procurori, reprezentanți ai Inspectoratului General al Poliției și ai Autorității Naționale de Integritate. Subiectele abordate au vizat: particularitățile investigării și judecării infracțiunilor de finanțare ilegală a partidelor politice, a concurenților electorali, a grupurilor de inițiativă sau a campaniilor electorale; răspunderea juridică pentru încălcarea acestora; certificatul de integritate pentru candidații la funcțiile electice în cadrul ALG 2023. De asemenea, a fost organizată o [ședință de lucru](#) cu reprezentanții instituțiilor statului cu atribuții privind prevenirea activităților de finanțare ilegală și corupere a alegătorilor. Astfel constatăm că o acoperire prin activitățile desfășurate au avut doar aspectele de anticorupție și integritate.

93 La capitolul egalitate de gen și incluziune, pe parcursul anului 2023 CEC a desfășurat cel puțin 6 activități (campania de sensibilizare a cetățenilor cu privire la combaterea sexismului în alegeri; vizita la CEC a elevilor și studenților; activitatea de simulare a unei ședințe CEC; desfășurarea Zilei democrației în 3 universități; desfășurarea Forumului Național al Tinerilor în Domeniul Electoral). Totuși, nici în anul 2023 (alegeri locale generale) o cooperare cu Consiliul pentru Egalitate nu a fost realizată.

Extinderea parteneriatelor cu societatea civilă	Conlucrare pentru îmbunătățirea cadrului normativ	2021	-	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat ⁹⁴
	Coordonarea agendelor de lucru în vederea evitării suprapunerilor de activități	Semestrial	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Analiza și implementarea, după caz, a recomandărilor misiunilor naționale și internaționale de observare a alegerilor	După fiecare scrutin	-	Realizat	Realizat	-	Realizat
Consolidarea dialogului cu partidele politice	Includerea în planul anual de comunicare a tematicilor de interes comun cu partidele politice	Anual	Realizat	Nerealizat	Realizat parțial	Realizat parțial	Realizat parțial
	Promovarea inițiativelor, reformelor, inovațiilor, bunelor practici în rândul partidelor politice	Semestrial	Realizat	Nerealizat	Realizat parțial	Realizat parțial	Realizat parțial
Promovarea jurnalismului electoral	Organizarea off-line urilor cu mass-media	Semestrial	Nerealizat	Nerealizat	Realizat parțial	Realizat	Realizat parțial
	Invitarea jurnaliștilor la evenimentele publice ale CEC	La fiecare eveniment	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Participarea la emisiuni radiofonice și televizate	La invitație	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Monitorizarea presei scrise și electronice	Permanent	Realizat	Realizat parțial	Realizat	Realizat	Realizat
Conlucrarea pe domenii cu partenerii de dezvoltare	Diversificarea parteneriatelor strategice	Permanent	Realizat	Realizat	Nerealizat	Nerealizat	Realizat parțial
	Atragerea de fonduri pentru diferite domenii strategice	Permanent	Realizat	Realizat parțial	Nerealizat	Nerealizat	Realizat parțial
TOTAL Obiectivul 2.2: Realizate – 7; Realizate parțial – 6							
Obiectivul 2.3. Fortificarea imaginii CEC pe plan internațional drept autoritate electorală modernă și progresistă							
Dezvoltarea Asociației Internaționale a Femeilor în Organele de Management Electoral WEM-International	Promovarea WEM International	Anual	Realizat parțial	Realizat parțial	Realizat	Realizat	Realizat parțial

⁹⁴ Conlucrarea pentru îmbunătățirea cadrului normativ a fost asigurată pe întreaga perioadă de implementare a planului strategic. Potrivit rapoartelor anuale privind asigurarea transparenței în procesul decizional al CEC (2021, 2022) și a celor patru sinteze publicate la rubrica Procesul decizional pentru anul 2023, în perioada 2021 – 2023 din partea organizațiilor societății civile au parvenit 372 de propuneri/ recomandări (2021 – 26; 2022 – 321; 2023 - 25).

Participarea activă în cadrul asociațiilor electorale regionale și internaționale	Participarea activă la: conferințele anuale; evenimentele electorale organizate la nivel regional și internațional; misiuni de monitorizare a alegerilor în statele membre	Anual	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat parțial	Realizat
TOTAL Obiectivul 2.3: Realizate – 1; Realizate parțial – 1							
Scopul 3: Dezvoltarea unei organizații eficiente cu o cultură pozitivă și clară							
Obiectivul 3.1. Modernizarea la toate nivelurile a proceselor de management							
Realizarea auditului personalului	Evaluarea inițială a stării de sinergie a echipei CEC	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Analiza gradului de acceptare a schimbării	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Diagnosticul climatului social psihologic din instituție	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Evaluarea culturii organizaționale	2020	Realizat				Realizat
	Analiza sistemului de mobilități funcționale pe orizontală și verticală a personalului	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Evaluarea motivațiilor angajaților	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Evaluarea nivelului de maturitate în poziție și/sau instituție	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Diagnosticarea eficienței instruirii profesionale a funcționarilor	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Evaluarea planurilor de dezvoltare a carierei profesionale	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
Sporirea confortului și eficienței angajaților prin îmbunătățirea condițiilor de muncă	Formularea problemelor și soluțiilor legate de condițiile de muncă	2021	-	Realizat parțial			Realizat parțial ⁹⁵
	Evaluarea periodică a satisfacției angajaților privind condițiile de muncă	2020/2022	Nerealizat	-	Realizat	-	Realizat parțial ⁹⁶

95 În cadrul instituției nu se elaborează un studiu/o analiză privind problemele legate de condițiile de muncă, soluțiile necesare remedierii acestora și resursele financiare necesare; identificarea soluțiilor are loc pe măsura apariției necesităților/problemelor, acestea fiind asigurate, exclusiv, în limita resurselor financiare disponibile ale instituției și a legislației privind securitatea și sănătatea în muncă.

96 Potrivit instituției, în urma sistematizării informației cuprinse în chestionare, 82% dintre angajați sunt satisfăcuți de condițiile de muncă. Nu putem aprecia dacă la finele perioadei de implementare CEC a reușit să crească cu 10% nivelul satisfacției angajaților privind condițiile de muncă, or nu există o bază de comparație întrucât în 2020 o chestionare a angajaților la acest aspect nu a fost realizată (pandemia).

Implementare a unor măsuri pentru dezvoltarea sinergiei interne a personalului, perfecționarea sistemului de comunicare, îmbunătățirea climatului de muncă și creșterea solidarității în cadrul CEC	Analiza recomandărilor raportului privind auditul personalului care vizează cultura organizațională, sinergia internă și climatul psihologic în cadrul CEC	2021	-	Realizat parțial	-	-	Realizat parțial ⁹⁷
	Identificarea măsurilor necesare pentru dezvoltarea sinergiei interne a personalului, perfecționarea sistemului de comunicare, îmbunătățirea climatului de muncă și creșterea solidarității	2021	-	Nerealizat	-	-	Nerealizat ⁹⁸
	Implementarea unor măsuri specifice de creștere a coeziunii angajaților (ex. formarea echipelor sportive/cluburilor de interese, organizarea activităților recreative comune etc.)	Anual	Nerealizat	Nerealizat	Nerealizat	Realizat parțial	Realizat parțial
Crearea unei culturi a instruirii/formării continue pe parcursul întregii activități, încurajarea preluării bunelor practici și schimbului de experiență neformale în rândul membrilor și angajaților CEC	Analiza recomandărilor raportului privind auditul personalului care vizează eficiența instruirii profesionale a funcționarilor CEC, planurile de dezvoltare a carierei profesionale și motivațiile personalului	2021	-	Realizat	-	-	Realizat
	Elaborarea unui parcurs de carieră al funcționarului CEC	2021	-	Nerealizat	-	Realizat ⁹⁹	Realizat
	Elaborarea planurilor individuale de dezvoltare profesională	2021	-	Realizat	-	-	Realizat ¹⁰⁰
	Stabilirea parcursurilor de formare anuale, în limita bugetului de formare anuală la CICDE pentru membrii și funcționarii CEC pe domeniile de interes identificate	Anual	Realizat parțial	Realizat	Realizat parțial	Realizat	Realizat parțial
Fortificarea Serviciului de audit intern	Crearea metodologiei de evaluare a eficienței managementului financiar și celui al riscurilor	2021	-	Nerealizat	-	-	Nerealizat ¹⁰¹
	Evaluarea proceselor de planificare, executare, monitorizare și raportare în cadrul CEC și CICDE	2022/2023	-	-	Nerealizat	Nerealizat	Nerealizat

97 Potrivit răspunsului instituției, în raportul de audit al personalului au fost formulate 8 recomandări. Atât până la efectuarea auditului, cât și luând în considerare recomandările formulate, au fost implementate mai multe metode care ar menține și/sau crește cultura organizațională, climatul social-psihologic, precum: stimularea pentru exercitarea eficientă a atribuțiilor, manifestarea spiritului de inițiativă, activitate îndelungată și ireproșabilă în serviciul public prin acordarea de premii, mulțumiri, diplome de merit; majorarea numărului de unități de personal în unele subdiviziuni în urma analizelor interne, fapt ce a contribuit la diminuarea presiunii organizaționale la care erau supuși angajații; modificarea denumirilor funcțiilor, având în vedere complexitatea și volumul atribuțiilor de serviciu.

98 O strategie de comunicare internă nu a fost elaborată. De asemenea, nu a fost realizată o chestionare privind nivelul de satisfacție al angajaților privind comunicarea internă. Amintim că, către sfârșitul perioadei de implementare a PS instituția și-a propus creșterea cu 10% a nivelului de satisfacție al angajaților privind comunicarea internă.

99 Către sfârșitul perioadei de implementare a PS a fost elaborat parcursul de carieră al funcționarului CEC. Documentul a fost aprobat în anul 2023.

100 Potrivit instituției, anual se aprobă Planul de dezvoltare profesională continuă a personalului din cadrul CEC, în baza Planului de dezvoltare profesională a funcționarilor publici, aprobat de Institutul de Administrație Publică. În cadrul elaborării planului se ține cont de necesitățile formulate în fișele de evaluare anuală a performanțelor profesionale ale funcționarilor publici din cadrul CEC, de propunerile Centrului de instruire continuă în domeniul electoral, precum și de necesitățile instituționale pe diverse domenii. Planuri individuale de dezvoltare profesională sunt elaborate pentru funcționarii publici debutanți, la angajare, pentru perioada de probă. În anul 2023 astfel de planuri au fost elaborate pentru 6 funcționari publici debutanți.

101 Potrivit CEC funcția de auditor intern în cadrul Serviciului de audit intern este vacantă o perioadă îndelungată.

Prevenirea și gestionarea crizelor de imagine	Elaborarea planului de comunicare în situații de criză, și/sau a mesajele specifice	Anual	Nerealizat	Nerealizat	Realizat	Realizat parțial	Realizat parțial
	Efectuarea simulărilor pentru testarea planului	Anual Înaintea fiecărui scrutin	Nerealizat	Nerealizat	Realizat parțial	Nerealizat	Realizat parțial
	Organizarea sesiunilor de media-coaching pentru managementul CEC	Semestrial Înaintea fiecărui scrutin	Nerealizat	Nerealizat	Realizat	Realizat parțial	Realizat parțial
TOTAL Obiectivul 3.1: Realizate – 12; Realizate parțial – 8; Nerealizate – 3							
Obiectivul 3.2. Dezvoltarea parteneriatului strategic CEC/CICDE							
Radiografierea parteneriatului existent CEC și CICDE	Evaluarea parteneriatului sub aspectul: atribuții, competențe; comunicare interinstituțională, personal; relații de subordonare și raportare	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
Eficientizarea modului de colaborare interinstituțională în realizarea sarcinilor strategice	Analiza și implementarea recomandărilor formulate	2020	Realizat parțial				Realizat parțial ¹⁰²
	Eliminarea suprapunerilor de competențe și activități dintre subdiviziunile CEC și CICDE	2021	-	Nerealizat	-	-	Nerealizat ¹⁰³
TOTAL Obiectivul 3.2: Realizate – 1; Realizate parțial – 1; Nerealizate - 1							
Obiectivul 3.3. Consolidarea rețelei naționale de funcționari electorali profesioniști și motivați							
Crearea organelor electorale permanente	Organizarea centrelor teritoriale	2022	-	-	Realizat parțial	Realizat	Realizat
	Includerea componentei de comunicare cu organele inferioare în strategia de comunicare internă a CEC	2022	-	-	Nerealizat	-	Nerealizat ¹⁰⁴

102 Recomandările formulate au fost analizate, nu și implementate.

103 Noul Cod electoral (art. 25 și art. 33) prevede implementarea de către ambele instituții a programelor de informare a alegătorilor, educație electorală și civică, precum și organizarea instruirii funcționarilor electorali și a altor subiecți.

104 O strategie de comunicare internă nu a fost elaborată.

Recrutarea membrilor CECE de la politic la profesionist	Stabilirea cerințelor exprese de calificare pentru președintele CECE printr-un act normativ intern al CEC și numirea acestuia în bază de concurs	2023	-	-	-	Realizat	Realizat
	Crearea Registrului membrilor revocați/demiși	2021	-	Realizat	-	-	Realizat
	Crearea fișelor funcțiilor pentru conducerea organului electoral CECE	2022	-	-	-	Realizat	Realizat

TOTAL Obiectivul 3.3: Realizate - 4; Nerealizate - 1

EVALUAREA IMPLEMENTĂRII PLANULUI STRATEGIC AL CICDE PENTRU ANII 2020 – 2023

Acțiune planificată	Sarcină planificată	Termen de realizare	Statut privind executarea				
			2020	2021	2022	2023	Final
Scopul 1: Prestarea serviciilor de instruire, educație civică și cercetare modernizate, continue și adaptate necesităților beneficiarilor							
Obiectivul 1.1. Modernizarea și permanentizarea serviciilor de instruire și educație civică							
Instruirea și educația civică la distanță a funcționarilor electorali și altor actori electorali prin platforma www.elearning.cicde.md modernizată și inclusă în programele de instruire CICDE	Modernizarea platformei de instruire la distanță www.elearning.cicde.md	2021	-	Realizat	-	-	Realizat
	Îmbunătățirea cursurilor de instruire existente pentru funcționarii electorali și alți actori electorali, precum și elaborarea unor cursuri noi la necesitate	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Crearea versiunii mobile/SMART (Android/iOS) a platformei de instruire la distanță	2021	-	Realizat	-	-	Realizat
	Elaborarea regulamentului CICDE referitor la instruirea la distanță	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Elaborarea și distribuirea ghidului de utilizarea platformei de instruire la distanță	2021	-	Realizat	-	-	Realizat
	Desfășurarea instruirii funcționarilor electorali și altor subiecți interesați pe platforma de instruire la distanță	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat parțial	Realizat parțial
	Implementarea conceptului de instruire mixtă (blended learning) și desfășurarea instruirilor în baza acestui concept	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat parțial	Realizat parțial
	Elaborarea modulului/lelor de educație civică pe platforma de instruire la distanță www.elearning.cicde.md	2021	-	Realizat	-	-	Realizat
	Promovarea a modulelor de instruire și educație civică pe platforma de instruire la distanță	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat

Digitalizarea instruirii și educației electorale prin dezvoltarea și implementarea produselor noi elaborate pe diverse platforme online	Actualizarea/ îmbunătățirea produselor educaționale existente	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Elaborarea conținutului și desfășurarea instruirilor pentru diferiți actori electorali la distanță în regim real (webinar)	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Elaborarea conținutului și desfășurarea programelor de educație electorală pe diverse platforme online	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Utilizarea constantă a paginii web CICDE în calitate de instrument de educație electorală	Permanent	Realizat parțial	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
Instruirea continuă a potențialilor funcționari electorali precum și a celor desemnați în componența organelor electorale	Desfășurarea instruirii potențialilor funcționari electorali	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat parțial	Realizat	Realizat
	Desfășurarea tuturor procedurilor privind acreditarea cursurilor de instruire (ca de exemplu de către ANACEC)	Annual	Realizat parțial	Realizat parțial	Nerealizat	desuetă	Realizat parțial ¹⁰⁵
	Promovarea includerii cursurilor CICDE în programul de formare a funcționarilor publici și altor categorii de funcționari electorali potențiali	Annual	Realizat	Realizat parțial	Realizat	Realizat parțial	Realizat parțial
	Desfășurarea instruirii funcționarilor electorali desemnați în componența organelor electorale, precum și reprezentanților secretariatului CEC	Annual	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
Oferirea serviciilor de instruire continuă și educație civică diferitor categorii de beneficiari	Elaborarea și implementarea mecanismelor noi de aplicare la cursuri a potențialilor participanți la seminare și alte activități	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Desfășurarea tuturor procedurilor privind acreditarea cursurilor de instruire (ca de exemplu de către ANACEC)	Annual	Realizat parțial	Realizat parțial	Nerealizat	desuetă	Realizat parțial ¹⁰⁶
	Desfășurarea activităților de instruire și educație civică continuă pentru diferite categorii de beneficiari (inclusiv instruirea pe subiectul finanțării politice pentru reprezentanții partidelor politice, trezoreri, judecători, procurori, ofițeri de urmărire penală)	Permanent	Realizat parțial	Realizat parțial	Realizat parțial	Realizat	Realizat
TOTAL Obiectivul 1.1: Realizate - 14; Realizate parțial - 6							

¹⁰⁵ În baza concluziei CICDE privind lipsa necesității acreditării cursurilor pentru funcționarii electorali, Asociația Promo-LEX menține calificativul atribuit în anul 2021 (realizată parțial).

¹⁰⁶ Asociația Promo-LEX menține calificativul atribuit în anul 2021 (realizată parțial).

Obiectivul 1.2. Fortificarea bazei metodologice a CICDE							
Îmbunătățirea și implementarea sistemului de standardizare a programelor de instruire și educație civică în cadrul CICDE	Actualizarea și ajustarea programelor de instruire și educație civică	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Elaborarea portofoliului programelor de instruire și educație civică CICDE	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
Elaborarea și implementarea sistemului de control al serviciilor de instruire și educație civică	Elaborarea instrucțiunii privind sistemul de control al calității serviciilor de instruire și educație civică în cadrul CICDE	2020	Realizat parțial	Realizat	-	-	Realizat
	Monitorizarea activităților de instruire și educație civică, precum și elaborarea rapoartelor de monitorizare	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Evaluarea impactului programelor de instruire și educație civică și formularea recomandărilor pentru acestea	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
Sistematizarea resurselor metodologice de instruire și educație civică ale CICDE	Clasificarea și arhivarea programelor de instruire și educație civică existente	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Elaborarea meniului programelor de instruire și educație civică al CICDE	Anual	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
TOTAL Obiectivul 1.2: Realizate - 7							
Obiectivul 1.3. Afirmarea CICDE în calitate de instituție de consultanță și cercetare științifico-practică							
Realizarea cercetărilor electorale	Elaborarea și aprobarea planului anual de realizare a cercetărilor electorale	Anual	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Realizarea activităților de cercetare în cadrul «laboratorului de cercetare al CICDE»	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
Publicarea revistei de cercetări electorale a CICDE	Redactarea materialelor pentru revistă	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Publicarea și promovarea revistei	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat

Dezvoltarea bazelor teoretice și practice a consultanței electorale	Prestarea serviciilor de consultanță electorală	2021	-	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Elaborarea materialelor de consultanță electorală	Permanent după aprobarea metodologiei	-	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Elaborarea portofoliului de proiecte și costul serviciilor de consultanță electorală și integrarea acestuia în meniul general de programe a CICDE	Permanent după aprobarea metodologiei	-	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
Dezvoltarea bibliotecii cercetătorului ui CICDE	Procurarea literaturii de specialitate	Anual	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Abonarea la biblioteci științifice online	Anual	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat

TOTAL Obiectivul 1.3: Realizate – 9

Scopul 2: Realizarea tuturor măsurilor interne necesare în vederea asigurării capacității CICDE de a realiza activitățile de instruire, educație civică și cercetare propuse

Obiectivul 2.1. Eficientizarea organizațională

Optimizarea structurii interne și dezvoltarea continuă a capacităților echipei CICDE	Analiza organizațională și formularea recomandărilor referitor la o nouă organigramă și numărul angajaților CICDE	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Realizarea unei analize referitor la statutul CICDE/angajaților CICDE, precum și referitor la mărirea statelor de personal și formularea recomandărilor	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Elaborarea noii organigrame și propunerea spre aprobare a acesteia	2020	Realizat	-	-	-	Realizat

Instituționalizarea colaborării cu angajații externi ai CICDE	Actualizarea/revizuirea registrului formatorilor (instruiți inițial în cadrul ToT)	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Crearea registrului de angajați externi atrași pentru realizarea altor activități decât instruirea (care nu se regăsesc în registrul formatorilor)	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Elaborarea și aprobarea regulamentului privind angajarea, acreditarea și formarea formatorilor	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
	Recrutarea formatorilor în baza noilor reguli	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat parțial	Realizat	Realizat
	Acreditarea formatorilor existenți și a celor recrutați în baza noilor reguli	Anual	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Formarea inițială și continuă a formatorilor conform prevederilor regulamentului elaborat și aprobat	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Identificarea și implementarea instrumentelor de retenție/ fidelizare a formatorilor instruiți	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat parțial	Realizat	Realizat
	Promovarea conceptului permanentizării organelor electorale ierarhic inferioare și certificării funcționarilor electorali	2023	-	-	-	Realizat	Realizat

TOTAL Obiectivul 2.1: Realizate – 11

Obiectivul 2.2. Crearea climatului financiar favorabil pentru dezvoltarea CICDE

Atragerea fondurilor suplimentare prin intermediul proiecte de asistență tehnică și servicii oferite contra plată	Elaborarea proiectelor și implementarea acestora	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat parțial	Realizat	Realizat
	Promovarea meniului de programe al CICDE și prestarea serviciilor de instruire și consultanță electorală tuturor subiecților interesați	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Crearea condițiilor pentru administrarea eficientă a fondurilor suplimentare	2020	Nerealizat	Realizat	-	-	Realizat
	Elaborarea portofoliului programelor/cursurilor CICDE și a serviciilor prestate contra plată	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat

Identificarea soluțiilor de comun cu CEC și Ministerul Finanțelor pentru salarizarea competitivă a funcționarilor CICDE	Analiza nivelului de satisfacție angajaților CICDE privind remunerarea	2021	-	Realizat	-	-	Realizat
	Analiza cadrului legal aplicabil privind salarizarea	2021	-	Realizat	-	-	Realizat
	Analiza oportunității de modificare a schemei de încadrare	2021	-	Realizat	-	-	Realizat
	Înaintarea demersurilor la instituțiile de resort	2021	-	Realizat	-	-	Realizat
TOTAL Obiectivul 2.2: Realizate – 8							
Scopul 3: Sporirea vizibilității instituției și stabilirea parteneriatelor strategice							
Obiectivul 3.1. Promovarea imaginii CICDE în calitate de instituție modernă și inovativă							
Organizarea conferințelor, a meselor rotunde și a altor evenimente	Elaborarea și implementarea planului anual de conferințe, mese rotunde, evenimente de educație civică organizate de CICDE	Anual	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Elaborarea produselor științifico-practice și de educație electorală pentru aceste evenimente	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat parțial	Realizat	Realizat
Participarea la conferințe, mese rotunde și alte evenimente în țară și în afara țării	Elaborarea și promovarea mesajelor-cheie privind misiunea, viziunea și obiectivele strategice ale CICDE pentru evenimente	Anual	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Elaborarea produselor științifico-practice și de educație electorală care pot fi prezentate la evenimente	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat parțial	Realizat	Realizat
Promovarea imaginii CICDE online și offline	Modernizarea paginii web CICDE și actualizarea continuă a acestora	2021	-	Realizat parțial	Realizat	-	Realizat
	Crearea produselor informaționale pentru pagina web și rețelele sociale	Permanent	Realizat parțial	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Crearea produselor de promovare și informare offline	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Colaborarea permanentă cu mass-media locală prin participarea la emisiuni TV și radio, invitarea jurnaliștilor la evenimentele CICDE, publicații online și offline	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat

Consolidarea relațiilor cu instituții guvernamentale, societatea civilă și parteneri de dezvoltare	Stabilirea parteneriatelor cu instituții guvernamentale, societate civilă (OSC), organizații internaționale	Permanent	Realizat parțial	Realizat	Realizat	Realizat	Realizat
	Identificarea domeniilor de colaborare, planificarea și realizarea activităților comune	Permanent	Realizat	Realizat	Realizat parțial	Realizat	Realizat
TOTAL Obiectivul 3.1: Realizate - 10							
Obiectivul 3.2. Dezvoltarea parteneriatului strategic CEC/CICDE							
Radiografierea parteneriatului existent CEC și CICDE	Evaluarea parteneriatului sub aspectul: atribuțiilor/ competențelor; comunicare interinstituțională, personal; relațiilor de subordonare și raportare	2020	Realizat	-	-	-	Realizat
Eficientizarea modului de colaborare interinstituțională în realizarea sarcinilor strategice	Analiza și implementarea recomandărilor formulate la activitatea 3.2.1.	2020	Nerealizat	Nerealizat	Realizat	-	Realizat
	Eliminarea suprapunerilor de competențe și activități dintre subdiviziunile CEC și CICDE	2021	-	Nerealizat	Nerealizat	Nerealizat	Nerealizat
TOTAL Obiectivul 3.2: Realizate - 2; Nerealizate - 1							

ABREVIERI

AAP – Academia de Administrare Publică
AGE Estonia – Academia de Guvernare Electronică din Republica Estonia
ALG – Alegeri locale generale
APC – Autorități ale administrației centrale
APL – Autorități ale administrației publice
ASP – Agenția Servicii Publice
BESV – Biroul electoral al secției de votare
CA – Consiliul Audiovizualului
CEC – Comisia Electorală Centrală
CECE – Consiliul electoral al circumscripției electorale
CICDE – Centrul de Instruire în Domeniul Electoral
CoE – Consiliul Europei
CNA – Centrul Național Anticorupție
CSM – Consiliul Superior al Magistraturii
CSJ – Curtea Supremă de Justiție
CtEDO – Curtea Europeană a Drepturilor Omului
DCRPMM - Direcția comunicare, relații publice și mass-media
DJ - Direcția juridică
DSCFPCE - Direcția supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale
DTIGLE – Direcția tehnologiei informaționale și gestionarea listelor electorale
IFES - Fundația Internațională pentru Sisteme Electorale
INJ – Institutul Național al Justiției
IPRE – Institutul pentru Politici și Reforme Europene
IRI – Institutul Republican Internațional
International IDEA - Institutul Internațional pentru Democrație și Asistență Electorală
MAI – Ministerul Afacerilor Interne
NDI – Institutul Național Democrat
ODIHR - Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului
ONG - Organizație non-guvernamentală
PA – Plan de acțiuni
PNUD – Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
PG – Procuratura Generală
PS – Plan strategic
SIASA – Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”
SIMCSI – Sistemul de Management al Calității și Securității Informației
STISC – Serviciul Tehnologie Informației și Securitate Cibernetică
SV – Secție de votare
RSA – Registrul de Stat al Alegătorilor
REM - Consorțiul Resurse Electronice pentru Moldova
RFE – Registrul funcționarilor electorali
USM – Universitate de Stat din Moldova
UTA – Unitatea Teritorială Autonomă
USAID – Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională
ToT – Formare a Formatorilor
MDL – leu moldovenesc
MO – Misiune de observare
ART – Articol
ALIN – Aliniat
LIT – Litera
Nr – număr
TV - Televiziune

